

30 mei 2008

ADVOCATENBLAD 8

Strafrechtelijke immunititeit van overheden terecht passé

Minder ambtshalve casseren
overvraagt veel advocaten

Droge advocaat mist menige
termijn

Beschermingsconstructies
contractueel vastleggen

Procureur, niet verplicht wel zo zeker

De verplichte procureurstelling wordt afgeschaft. Streefdatum 1 september 2008.

Daarna is de keus aan u. Zelf doen, of kiest u voor zeker?

Uitbesteden kan ook na 1 september 2008 aan elk van de 19 leden van de Procureurskring. Zij gaan op de vertrouwde, deskundige wijze door met het leveren van procureursdiensten. De 19 kantoren bieden de waarborg van voortzetting van procureursdiensten in alle arrondissementen. Dan weet u zeker dat uw instructies en stukken op tijd, op de juiste plaats terecht komen.

Voor informatie: www.procureurskring.nl

procureurs
kr1n9

306

De **strafrechtelijke immuniteit van overheden** moet worden afgeschaft, dat is 'goed voor het vertrouwen in de rechtstaat'. Nu de kamermeerderheid nog, binnenkort. En in de rubriek Mijlpaalarrest (p. 311): de advocate dook in 19e-eeuwse stukken.

314

Als een 'droge' advocaat niet beseft dat hij **met een 'aanvaring' te maken** heeft, omdat dat niet altijd een botsing tussen twee schepen is, wachten hem proces- en verhaalsrechtelijke verrassingen. Een recent arrest ontleed.

320

Omdat de Hoge Raad de laatste jaren steeds **minder ambtshalve casseert** wordt de kwaliteit van de rechtsbijstand in cassatie belangrijker. Zonder gespecialiseerde strafcassatiebalie, moet de Hoge Raad niet rigide vasthouden aan cassatiemiddelen wanneer cassatie het belang van de justitiabele dient.

.....
Bij het politieverhoor moet een advocaat iets kunnen *zeggen*, vandaar een KG op 20 juni a.s. **296**

Je bent wat je pretendeert hield de staatssecretaris de balieleiders voor. Wat zegt dat over de kroonjuwelen? **298**

Beschermingsconstructies zijn in Nederland opvallend moeilijk te regelen. Misschien bieden contracten uitkomst. **301**

Weigering witwascontroles is deze maanden onderwerp van diverse proefprocedures. **297**

Wetsvoorstel Advocatenwet heeft in de Orde geen revolutie veroorzaakt, alleen de formuleringen deugen niet. **302**

Advocatenstandaard zal discussie over kwaliteit niet kunnen aanwakkeren **317**

.....
Verder...

Column Matthijs Kaaks 297 » Meedenken met bezuinigers op rechtshulp 299 » Het is gezegd 299 » Geweld tegen oppositie Zimbabwe 300 » Agenda 300 » Reacties 305 » Bert Quant overleden 313

Ordenieuws 303 » Van de deken 303 » Permanente opleiding 325 » Mandaatbesluit AR 324 » Personalia 326 » Uitspraken geschillencommissie 330 » Tucht recht 332

.....
In de volgende nummers

Advocaat bij politieverhoor: het compromis » Gestegen buitengerechtelijke kosten belangenbehartigers in letselschadezaken » Klokkenluideregeling naar Brits voorbeeld » Over jaren die ineens dubbel tellen » De rechter *policet* wel degelijk » Procederen bij Commissie Gelijke behandeling » Uitleg contractsbepalingen » Kronieken familierecht, burgerlijk procesrecht, bestuursprocesrecht en pensioenrecht

Omslag: iStock

Kort geding advocaat bij politieverhoor

Taakopvatting advocaat botst met politiewerk

Het kort geding dat het advocatenkantoor van Gerard Spong aanspant tegen de Staat dient op 20 juni in Den Haag. De betrokken advocaten keren zich tegen de beperkte rol die advocaten wordt opgelegd bij het experiment *Raadsman bij Politieverhoor*.

.....
Vera Spaans
.....

Vanaf 1 juli mogen strafrechtadvocaten, bij wijze van experiment, aanwezig zijn bij het eerste verhoor van hun cliënt, in Amsterdam en Rotterdam. Daarnaast krijgen zij, mits zij zich binnen een halfuur op het bureau melden, voorafgaand aan het verhoor een halfuur de tijd om met hun cliënt te spreken. Tijdens dat verhoor mag de advocaat echter geen enkel contact – dus ook geen

oogcontact – hebben met de verdachte: de advocaat, die achter de verdachte zal zitten, heeft op dat moment als enige taak het controleren van de rechtmatigheid van het politieverhoor, en mag zijn cliënt niet terzijde staan.

Willem Jebbink, die namens het kantoor van Spong het woord voert, noemt dit experiment strijdig met de principiële taakopvatting en beroepseer van een advocaat. 'Je kunt als arts ook niet naast een patiënt zitten en niets doen, ook al loopt je patiënt blauw aan,' zegt hij. 'Een arts heeft namelijk een eed afgelegd. Advocaten hebben ook een eed afgelegd. Ik wil mijn cliënt altijd zo goed mogelijk terzijde staan.'

'Een passieve houding bij een verhoor is een cliënt lastig uit te leggen, aldus Jebbink. 'En ik ben ook heel benieuwd wat er zou gebeuren als een ontevreden cliënt, met het tuchtrecht in zijn hand, naar het Hof van Discipline zou gaan om te klagen dat ik hem niet voldoende

.....
'Je kunt als arts ook niet naast een patiënt zitten en niets doen, ook al loopt je patiënt blauw aan'
.....

heb bijgestaan. Wat doet de hoogste tuchtrechter met die regeltjes van het ministerie van Justitie?' De Staat, en nu dus in het bijzonder minister Hirsch Ballin (CDA) mag niet rommelen in de taakopvatting van de advocatuur, vindt Jebbink. 'Wij moeten autonoom en onafhankelijk ons werk kunnen doen.'

Wim van der Wegen, woordvoerder van het ministerie van Justitie, begrijpt niet waar Jebbink zich druk om maakt. 'Vroeger waren advocaten nooit aanwezig bij een politieverhoor. Nu ze dat wel mogen, is het opeens strijdig met hun beroepseer.' Voor hem is het duidelijk: advocaten moeten controleren of het politieverhoor ordentelijk verloopt, maar mogen

niet, zoals hij het omschrijft, hun cliënt beïnvloeden. 'Anders krijg je Amerikaanse toestanden. Rechercheurs hebben ook zo hun technieken. Het mag niet zo zijn dat de politie een verdachte bijna een bekentenis heeft afgedwongen, en dat de advocaat dan een kreet slaakt en de verdachte vervolgens niets meer zegt. De politie moet ook haar werk kunnen doen.'

Voet tussen deur

Precies daar is de politie doodsbenauwd voor, zegt Geertjan van Oosten, advocaat in Amsterdam. Het gaat bij dit soort zaken vaak om piketadvocaten die in alle haast aan een cliënt worden toegevoegd. 'De kans is groot dat die advocaten tegen de cliënt zeggen: "Ik ken je zaak niet, ik weet niet wat justitie tegen je heeft, dus zeg voorlopig maar niks." Als alle verdachten zich opeens beroepen op hun zwijgrecht, moet de politie op een andere manier haar zaak rondkrijgen.'

Column

Matthijs Kaaks

‘De ergste advocaat is een serviele urenschrijver’, poneerde onze deken in zijn interview in *NRC Handelsblad* onlangs. Volgens hem is de ideale advocaat dwars, eigengereid en kritisch tegenover zijn cliënt. De deken zei vooral trots te zijn op vreemdelingenadvocaten, die voor 9 cent per km heel Nederland doorkruisen.

Willem wist niet wat hij met deze uitlatingen zou losmaken. Reacties van tientallen advocaten stroomden de week erna binnen op het speciale forum dat op advocatenorde.nl was opengesteld.

Het begon met een ingetogen debat, met de bonhomie de balie eigen, over de vraag of brieven nog wel mochten worden afgesloten met ‘uw dienstwillige dienaar’, wat tenslotte altijd al een serviele indruk maakte. Om maar te zwijgen van ‘steeds gaarne’.

Een medewerker van de afdeling Voorlichting en communicatie van de Orde: ‘Zolang willig niet overgaat in gewillig kan “uw dienstwillige” sec, dus zonder dienaar – veilig gebezigd blijven worden’. En daarmee kon iedereen goed leven. ‘Steeds gaarne’ en het obsoleete ‘totus tuus’ daarentegen raadde hij sterk af.

Een vooraanstaande confrère en oud-deken oordeelde instemmend dat het beter was een brief af te sluiten met ‘overwegend gaarne’. De Algemene Raad zal zich hier volgende maand over buigen.

Er waren ook handige lieden die de kassa alweer hoorden rinkelen. Cursusboer Ruud Becker van de Juridische Academie in Zeist schudde onmiddellijk twee nieuwe cursussen uit zijn mouw. Dwars en Kritisch in Vijf Stappen. En: Eigenzinnig Urenschrijven voor Beginners. (€ 595 excl. btw, incl. koffie).

Maar toen was daar een zekere Joe Diligence die het volgende schreef: ‘(..) Ik zit op een kantoor van 197 serviele urenschrijvers. So what? Wij noemen dat ook wel fee earners. U roept, wij draaien. Als je € 475 per uur ex vat in rekening brengt, ga je niet zitten niften. Wie schrijft die blijft. Trouwens, cliënten zien we hier bijna niet. En dat is maar goed ook. Of moeten wij soms ook voor een knorrige 9 eurocent per km naar een asielzoekerscentrum rijden? This is the 21st century, Willem. Wake up.’

Eerst volgde massale bijval die bij nader inzien geheel afkomstig bleek van Joe’s kantoorgenoten. Verontwaardigde reacties bleven niet lang uit. Het ontaardde in een lange scheldkanonnade, waarbij incriminerende termen vielen als: Stelletje vastgoedadvocaten! Witwassers! Schandknappen van de balie!

Toen de gemoederen al te verhit raakten werd het forum gesloten. Erg jammer, want dit was nu juist de openheid en interactie die de advocatuur zo hard nodig heeft.

Van Oosten zat in de commissie die het experiment heeft vormgegeven. Het was een wens van de politiek, na een motie van Boris Dittrich (D66), om meer controle uit te oefenen op de politieverhoren, naar aanleiding van de valse bekentenis in de Schiedammer Parkmoordzaak. ‘Het is een heel gevecht geweest,’ zegt Van Oosten. ‘De politie zelf wil absoluut geen advocaten bij het verhoor, zij wil ongestoord haar werk kunnen doen. Wij hebben nu in elk geval een voet tussen de deur. De reden dat

we met deze vorm akkoord zijn gegaan, is dat we onze cliënt voorafgaand aan het verhoor te spreken kunnen krijgen. Maar tijdens het experiment willen we aantonen dat de advocatuur een grotere rol moet krijgen bij de verhoren. Het blijft wat ons betreft niet bij dit experiment, dit is pas een begin.’

Hij begrijpt het initiatief van Spong Advocaten wel. ‘Jebbink en de zijnen hebben absoluut een punt. Ik wens ze heel veel succes, en ben benieuwd wat ze eruit weten te slepen.’

Proefprocessen witwascontrole begonnen

Op 10 juni buigt de Amsterdamse Raad van Discipline zich over het dekenbezwaar dat Germ Kemper ‘in alle openheid’ heeft ingediend tegen het kantoor Jaeger Advocaten-belastingkundigen. Het kantoor wil aan de advocaten-auditors die de naleving van de WID/Wet MOT toetsen geen gegevens afstaan, zolang zij geen geheimhouding garanderen. Volgens AR-lid Herbert Cotterell is het inderdaad de vraag of een auditor dit kan garanderen als een rechter hem als getuige oproept. Dan heeft hij immers geen cliënt, en het verschoningsrecht geldt alleen voor de relatie advocaat-client. ‘Het is op goede gronden verdedigbaar dat een auditor zich ook bij de rechter op het verschoningsrecht kan en moet beroepen, maar volstrekte zekerheid is er niet.’ Ludwijn Jaeger: ‘We hebben de auditor alles laten zien, maar niet de stukken van cliënten. Er lijkt bij Cotterell trouwens sprake te zijn van voortschrijdend inzicht, want eerder schreef hij in het *Advocatenblad* dat auditor en deken vanzelfsprekend geheimhouding kunnen garanderen.

Kemper: ‘Ik ben niet uit op een maatregel, het kantoor handelt op basis van een te respecteren gedachte. We hebben dit dossier gekozen uit een aantal dossiers van kantoren die eveneens principieel weigeren, omdat we het inzicht van de tuchtrechter willen over de afdwingbaarheid van de verplichting om de auditor inzage te geven.’

Eerder werd bekend dat het BFT een tuchtprocedure heeft aangespannen tegen Hertoghs advocaten-belastingkundigen. In april zou de ingediende tuchtklacht worden behandeld door de Raad van Discipline in Den Bosch. De zaak is toen aangehouden omdat de omvang van het dossier verdere schriftelijke voorbereiding noodzakelijk maakte. Over een of twee maanden probeert men het weer.

Cotterell: ‘Het BFT wil als het daartoe aanleiding ziet dossiers van advocaten kunnen inzien. Dat kantoor wil geen cliëntgegevens geven; namens de Algemene Raad hebben we het kantoor in een brief gesteund.’

(LH)

Bar Leaders Conference

Over kroonjuwelen als dure pretenties

'We are what we pretend to be', aldus Kurt Vonnegut in een voorwoord bij zijn roman *Mother Night* (1961). Deze woorden werden aangehaald door staatssecretaris Nebahat Albayrak toen ze 15 mei jl. een bijeenkomst opende van de International Bar Association (IBA).

De jaarlijkse 'Bar Leader's Conference' van die IBA (een wereldwijde organisatie met 30.000 advocaatleden en 195 nationale balies als lid) was voor enkele dagen neergestreken in het Amsterdamse Victoria Hotel. Men sprak over geheimhoudingsplicht over de grenzen, juridische vaardigheden in ontwikkelingslanden en religieuze en seculiere wetten. Die donder-

dagmiddag 15 mei spraken zo'n zestig advocaten – voor zover ze elkaar konden verstaan door de beroerde geluidsinstallatie in het kleine, lage zaaltje – over de vraag of het publiek de kernwaarden van de advocaat begrijpt. Wat pretenderen advocaten te zijn, en *zijn* ze dat ook?

De staatssecretaris plaatste de kernwaarden tegenover economische belangen. 'Er moet tegenwoordig een nieuwe balans worden gezocht tussen beide.' In de discussie werd economische voortvarendheid vooral tegenover toegankelijkheid gezet. Je kunt mooie kernwaarden hebben, maar als velen de juridische dienstverlening niet kunnen betalen, is de rechtsstaat gebrekkig.

Geoffrey Vos QC, de vorige voorzitter van de Bar Council of England and Wales, kwam er telkens weer gepas-

sioneerd op terug dat het er minder toe deed wie de eigenaren zijn van een advocatenkantoor dan dat er betaalbare advocaten zijn voor iedereen die dat nodig heeft. 'Het zou niet best gesteld zijn met de advocaat en zijn gedragsregels als ze zo kwetsbaar zouden zijn. En niet alleen in Engeland, ook in vele andere landen waar niet-advocaten een advocatenkantoor in eigendom kunnen hebben, zijn de klanten zelf kritisch genoeg. Door andere eigendomsconstructies kan de toegang worden verbeterd, kunnen er andere tarieven worden aangeboden.'

'Als het maar snel en goedkoop is'

De zaal was overwegend van mening dat de klant zal weglopen bij het geringste vermoeden dat er naast de zijne ook andere belangen worden gediend. Zo ook het forumlid Mark Loth (Nederlands rechtstheoreticus, Erasmus Universiteit Rotterdam): 'Ethiek alleen is geen garantie voor handhaving van gedragsregels. Er moeten *checks-and-balances* zijn. Als Vos nu nog onderscheid zou

maken tussen niet-advocaten in het management en *outside ownership*...'

Hans-Jürgen Hellwig, voorzitter van de Duitse Anwaltverein, viel Loth bij: 'Gedragscodes alleen zijn niet genoeg. Er moeten veiligheidskleppen zitten in het systeem, anders zou het publiek te veel op ons moeten vertrouwen.'

'Niet zo defaitistisch!' riep Vos. 'Andere eigendomsverhoudingen zijn geen panacee, maar laten we het nou niet van tevoren uitsluiten.' Hij werd bijgevalen door Alex Spence, een Engelse journalist die voor *Times Online* over recht en advocaten schrijft. 'Het publiek is niet geïnteresseerd in de vraag wie de eigenaar is. Ethiek, opleiding, eigendom – ze doen er niet veel toe. Als mijn probleem maar wordt opgelost, snel en goedkoop.'

Vos verklaarde de onlangs geliberaliseerde eigendomsverhoudingen in Engeland uit het feit dat Engelse advocaten veel duurder zijn dan bijvoorbeeld die in Duitsland. 'Er moest wat gebeuren. Het gaat ook niet alleen om geldzaken, maar

>>

Het is gezegd

In ieder geval leert de cashewnotenuitspraak dat ontslag op staande voet niet verleend mag worden om peanuts.

Bardies Bassyouni, advocaat bij Simmons & Simmons, *Het Financieele Dagblad* van 17 april 2008

Gebeurt dat niet, dan blijft Nederland opgezadeld met een voor asielzoekers defecte rechtsstaat, en een hoge beroepsrechter die de verdenking van partijdigheid niet van zich af kan schudden.

Frans-Willem Verbaas, advocaat en bestuurswetenschapper, pleit in *Trouw* voor overheveling van hoger beroep in asielzaken van de Raad van State naar de gerechtshoven, 6 mei 2008.

Frankrijk ziet ons als een narcostaat en tunnelvisie komt in de Franse rechtspraak nog vaak voor. Je kunt het een chauffeur niet verwijten als een ander drugs in zijn vracht stopt, maar in Frankrijk denken ze dat chauffeurs nog zelf met de hand laden.

Han Vallenduuk, advocaat van vrachtwagenchauffeurs waartegen in Bordeaux op 5 mei het proces begint wegens drugssmokkel, *De Pers* van 5 mei 2008

>>

ook over strafrecht en familierecht.’

Maar als iedereen een advocaat kan betalen, zullen er dan ook niet te veel mensen naar de rechter stappen? Een snelle stemming wees uit dat ongeveer een derde van de aanwezigen de zorg van een advocaat uit Australië deelde: te makkelijke toe-

gang zou eenvoudigweg tot te veel zaken leiden.

Careful

‘We zijn wat we pretenderen te zijn’, kortom aan je pretenties kun je worden gehouden. Onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid, vertrouwelijkheid, integriteit en zelfs publieke verantwoordelijk-

heid voor een goede rechtsbedeling – al deze kernwaarden wil de regering vastleggen in de Advocatenwet (zie elders in deze Actualiteiten). Tegenover deze reeks kan de tweede helft van de zin van Vonnegut ontzuenderend werken, het deel dat Albayrak níét citeerde: ‘so we must be careful what we pretend to be’. (LH)

Meedenken met bezuinigers

Er moet structureel 12,5 procent worden bezuinigd op de gefinancierde rechtsbijstand, maar hoe? Zo’n zeventig advocaten en experts voerden hierover een online discussie. Maar wat met hun aanbevelingen wordt gedaan, blijft vooralsnog onduidelijk.

Vera Spaans

Op dinsdag 20 mei kwamen advocaten, ambtenaren en experts uit het maatschappelijk middenveld naar een conferentie in Utrecht om te praten over manieren om de gefinancierde rechtsbijstand voor iedereen toegankelijk te houden maar toch goedkoper te krijgen. Het budget voor de gefinancierde rechtsbijstand ligt namelijk al tijden onder vuur. Het is een zogenaamd openeinde-budget, wat betekent dat alle kosten worden vergoed. Jaarlijks werd zo’n vierhonderd miljoen euro uitgegeven aan sociale rechtsbijstand. Dat

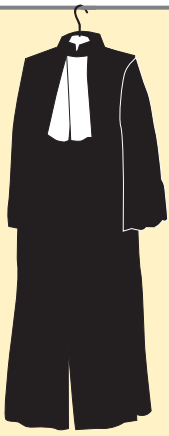
werd welletjes, zei Wouter Bos, minister van Financiën (PvdA), en hij stelde een bezuiniging voor van 25 miljoen euro per jaar. Dat dat bedrag werd teruggebracht tot tien miljoen, was slechts tijdelijk: vanaf 2009 moet jaarlijks zelfs 50 miljoen euro minder worden uitgegeven. Om zo veel mogelijk mensen hierover te laten meedenken, vroeg staatssecretaris van Justitie Nebahat Albayrak (PvdA) aan de Universiteit van Tilburg een interactieve website te bouwen. Op de ‘Wiki’, <http://toegangtot-hetrecht.uvt.nl>, waren vijf verschillende werkgroepen actief. Naast de algemene werkgroep waren er clusters rond echtscheiding, jeugdstrafrecht, multiproblematiek en conflicten met de overheid.

Niet echt short

Zo’n zeventig advocaten en experts uit andere hoeken, zoals de Consumentenbond of de ANWB, discussieerden online mee. ‘Een erg prettige en efficiënte manier van werken,’ zegt Louise van der Veen, sociaal advocaat en lid van de Algemene Raad van de Orde. ‘Je kon in je eigen

tijd een bijdrage leveren, en alles nog eens rustig nalezen.’ Uit de vijf werkgroepen ontstond een longlist van voorstellen. Enige hiërarchie was aangebracht door etiketten als ‘kernvoorstel’, ‘veelbelovend’ of ‘aan te bevelen (later)’. Uit deze longlist zou op de slotconferentie een shortlist worden geselecteerd, als handvat voor een stuurgroep die op haar beurt begin juli Albayrak moet adviseren.

De shortlist bevatte aan het eind van de dag nog steeds zo’n dertig voorstellen. ‘Dat is niet echt short,’ zegt Van der Veen. Het verbaasde haar echter meer dat ook voorstellen die de lijst nooit hadden gehaald, opeens toch nog ter discussie bleken te staan. ‘Zo reageerde niemand tijdens de werkgroepen enthousiast over het voorstel hbo-juristen op advocatenkantoren te laten werken om zo de kosten te drukken. Maar nu begrepen we van het ministerie van Justitie dat alsnog over deze mogelijkheid wordt nagedacht. Er wordt veel over ons werk gesproken zonder dat we zelf worden gehoord. Dat is wel eens lastig.’

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Geweld tegen oppositie Zimbabwe neemt toe

De arrestatie van de prominente mensenrechtenadvocaat Harrison Nkomo doet vrezen voor een verharding van de aanpak van critici van de regering-Mugabe. Nkomo werd op 7 mei vlak bij zijn kantoor in het centrum van Harare opgepakt. Sindsdien zit hij vast op het politiebureau. De aanklacht: belediging en ondermijning van het gezag van president Mugabe; en dat is onder de Public Order and Security Act van 2002 strafbaar gesteld!

Onlangs verdedigde Nkomo *New York Times*-verslaggever Barry Bearak, die was gearresteerd omdat hij zonder accreditatie

werkte. Nkomo heeft ook twee andere journalisten bijgestaan, van wie er een werkt voor oppositiepartij MDC. Deze twee worden sinds 15 april vastgehouden voor openlijke geweldpleging, nadat zij waren opgepakt in de buurt van een brandende bus. 'Toevallig' precies op de dag dat de MDC had geëist dat de verkiezingsresultaten bekendgemaakt moesten worden. Volgens onafhankelijke waarnemers ging het helemaal niet om brandstichting maar om kortsluiting. Nkomo zou tijdens de verdediging van deze journalisten tegen een stafid van de hoofdofficier, een neef van

Mugabe, gezegd hebben dat zij oom moet aftreden...

Nkomo is de eerste advocaat die is gearresteerd voor zogenaamde oppositieactiviteiten sinds de verkiezingen van 29 maart 2008. Maar er worden voortdurend advocaten lastiggevallen. Inmiddels heeft Human Rights Watch opgeroepen Nkomo onmiddellijk vrij te laten en alle politieke aanklachten in te trekken.

Het geweld en de intimidatie tegen aanhangers van de oppositie zijn de laatste weken enorm toegenomen. Zimbabwe wacht nu op de tweede ronde in de presidentsverkiezingen. Mugabe zal die naar verwachting aangrijpen om zijn positie veilig te stellen.

- Voor meer informatie over Zimbabwe zie: <http://www.advocatenvooradvocaten.nl/projecten>. Voor informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten: Adrie van de Streek, info@advocatenvooradvocaten.nl of www.stichtingadvocatenvooradvocaten.nl. Daar leest u ook hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN Amro 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

agenda

ZELFREGULERING IN HET MEDIA- EN COMMUNICATIERECHT

Op **vrijdagmiddag 6 juni 2008** viert de Vereniging voor Media- en Communicatierecht (VMC) haar 20-jarige bestaan met een studiemiddag over Behoud en vernieuwing in het informatierecht. Onder voorzitterschap van prof. mr. Erik Jurgens zullen prof. mr. Dirk Voorhoof, mr. Marc van der Heijden en mr. Bauke Geersing ingaan op de nationale en Europese ontwikkelingen op het gebied van uitingsvrijheid, telecommunicatie en omroep. Daarna wordt de Internet

Scriptieprijs uitgereikt. De bijeenkomst begint om 14.00 uur en vindt plaats in het Trippenhuis (Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen) aan de Kloveniersburgwal 29 te Amsterdam.

STUDIEMIDDAG: 'VASTGOED EN STAATSSTEUN'

Op **donderdag 26 juni 2008** organiseert de Vereniging Vastgoed Juristen (VVJ) een Studiemiddag 'Vastgoed en Staatssteun'. Na een algemene introductie van het onderwerp staatssteun zal onder andere de relatie tussen staatssteun en gebieds-

ontwikkeling behandeld worden. Vervolgens zullen de onderwerpen aan bod komen die in de handreiking Grondtransacties en staatssteun respectievelijk de Handreiking Staatssteun bij PPS bij gebiedsontwikkeling worden behandeld. De studiemiddag vindt plaats van 13.30-17.00 uur. Belangstellenden dienen zich vóór 19 juni 2008 per fax of e-mail aan te melden via een aanmeldingsformulier, aan te vragen bij het secretariaat van de Vereniging Vastgoed Juristen, t.a.v. mw. J. Janssen, Postbus 85250, 3508 AG Utrecht, fax: 030-21 21 167, e-mail: josee.janssen@cms-dsb.com.

“Duidelijk is dat deze belangrijke taak niet langer aan het OM moet worden toevertrouwd.

Alexander de Swart, advocaat in Rotterdam, over de rol van het OM bij het verschoningsrecht, in *Het Financieele Dagblad* van 15 mei 2008

Kijk, de ergste advocaat is een brave, serviele urenschrijver. Naïef en dom, het type lakei waar een cliënt niks aan heeft. Een advocaat moet kritisch zijn voor zijn cliënt. Willem Bekkers, landelijk Deken van de Orde, in een interview in *NRC Handelsblad* van 17 en 18 mei 2008

De zaak is dus nu al stuk, en gelukkig maar. Natuurlijk moet de rechtsorde worden beschermd tegen belediging en discriminatie. Maar niet op deze manier. Dit soort *Nacht- und Nebel*-acties van politie en justitie zijn zelf een gevaar voor de rechtsstaat.

Hendrik Kaptein, rechtsfilosoof, over de arrestatie van Gregorius Nekschot, de *Volkskrant* 21 mei 2008

De zich snel ontwikkelende wetenschappelijke inzichten en technische middelen kunnen leiden tot de conclusie dat, ondanks dat een veroordeling op zichzelf correct tot stand is gekomen, deze niet meer voor juist kan worden gehouden. Van den Emster, voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, in een artikel dat met het Jaarverslag van de Rechtspraak over 2007 werd gepresenteerd

'Nederland beschermt relatief weinig tegen *malafide* activistische aandeelhouders'

Als advocaat ziet Bas Steins Bisschop hoe het gaat en als hoogleraar ziet hij hoe het moet. Met name bij beschermingsconstructies in het vennootschapsrecht wordt die spanning manifest.

.....
Michel Knapen
.....

Als het niet gaat zoals het moet, moet het maar zoals het gaat. En precies dat maakt vennootschappelijk Nederland zo kwetsbaar. Dat betoogde prof. mr. Bas Steins Bisschop 22 mei jl. in zijn oratie *Bescherming tegen niet geïnviteerde overnames en ongewenst aandeelhoudersactivisme* aan de Universiteit Maastricht. Met het uitspreken daarvan aanvaardde hij het bijzonder hooglerarschap ondernemingsrecht en corporate governance aan

.....
De aandeelhouder moet steeds meer macht krijgen – tegelijk moeten beursgenoteerde ondernemingen tegen aandeelhouders worden beschermd
.....

de Universiteit Maastricht naast zijn hooglerarschap aan Nyenrode University. De ene helft van de week werkt hij aan de universiteit en de andere helft blijft hij advocaat te Den Haag.

In corporate governance-land is wat raars aan de hand. Steeds indringender is het streven de aandeelhouder meer macht te geven – dat is bijna een mantra geworden – maar in de praktijk lijkt de

Foto: Jiri Büller

Bas Steins Bisschop

behoefte toe te nemen dat beursgenoteerde ondernemingen tegen diezelfde aandeelhouders moeten worden beschermd.

Nu is er op het eerste gezicht weinig tegen *hedge funds* of andere activistische aandeelhouders, zegt Steins Bisschop. 'Aandeelhoudersactivisme kan goed of fout zijn. Het is goed als het leidt tot disciplineren van ondernemingen die onder de maat presteren. Het beter aansturen van het bestuur is goed voor de aandeelhouders en voor de onderneming als geheel. Daartegenover staan sommige *hedge funds* die alleen kortetermijnbelangen voor ogen hebben, of de vennootschap leegeten. Of zij doen aan *securities lending* door aandelen van anderen te lenen. Dan oefenen ze alleen hun stemrecht uit zonder de onderneming te voorzien van kapitaal.' In Nederland

krijgen deze aandeelhouders – ook wel *asset strippers* of *corporate raiders* genoemd – ruim baan.

Doorgeslagen

Nederland staat wat dat betreft geïsoleerd, zegt Steins Bisschop. In de rest van continentaal-Europa worden vennootschappen structureel beschermd tegen 'malafide' activistische aandeelhouders. 'President Sarkozy heeft naar aanleiding van het Société Général-schandaal laten weten niet toe te staan dat dit Franse bedrijf 'vijandig' zou worden overgenomen. In Nederland is er geen overheid die bescherming biedt. Aandeelhouders hebben hier dus alle ruimte en er zijn maar weinig uitzonderingen zoals bij Heineken, want dat is een familiebedrijf. Dergelijke structurele bescherming is in het buitenland heel gebruikelijk.'

Dat aandeelhouders meer ruimte krijgen, is overigens relatief nieuw. Er waren wel beschermingsconstructies, zoals certificering van aandelen, maar die staan sinds de code-Tabaksblat steeds meer onder druk. 'Tabaksblat vond dat aandeelhouders meer macht moeten krijgen. Maar de slinger is doorgeslagen.'

Enige hoop zou kunnen worden verwacht van preferente aandelen, die door tweede van de beursfondsen wordt gebruikt als zelfbescherming. Ten onrechte, stelt Steins Bisschop. 'Ik toon aan dat die constructie ongelukkig is. Het is technisch over de top. Ze worden uitgegeven voor zeggenschapsdoel-einden maar de goedkope uitgifteteoers houdt met de waarde van die zeggenschap geen enkele rekening.'

Daarmee is de laatste bescherming tegen aandeel-

houdersactivisme weggeval- len: er is geen structurele bescherming, certificering wordt niet meer toegepast en preferente aandelen zijn volgens de hoogleraar ongel- dig. Onbeschermd gaat Ne- derland de toekomst in – en willen we dat, vraagt Steins Bisschop zich af. ‘De overheid kan het gaan reguleren maar dat is onverstandig. Er is een tendens naar meer zelfregu- lering. Ondernemingen kun- nen die leemte zelf invullen.’

Verstekeling

Om te bepalen hoe het dan wel kan keek Steins Bisschop naar Amerika. ‘We denken al- tijd dat aandeelhouders in de VS veel macht hebben. Maar in de praktijk zijn er veel beschermingsconstructies en is er juist weinig aandeel- houdersmacht. Het tegen- overgestelde van Nederland. We willen hier geen Ameri- kaanse toestanden, maar wel leren van Amerika.’ Steins Bisschop bepleit

daarom een ‘contractuele bescherming’ in de vorm van *change of control*-bepalingen. ‘Ondernemingen kunnen dan commerciële clausules inbouwen die werken als een verstekeling. Ze voorkomen dat een bedrijf op een vijan- dige manier wordt overge- nomen of dat activistische aandeelhouders een bedrijf leegzuigen. Want door die bepaling schieten de aandeel- houders zichzelf in de voet.’ Nu de klassieke en techni-

sche beschermingsmaat- rekenen beperkt zijn of zelfs geheel dreigen te verdwij- nen, kunnen contractuele bepalingen een antwoord zijn. ‘Het effect is dat feite- lijke bescherming optreedt ondanks het ontbreken van juridische beschermings- maatregelen.’

• Een handelseditie van de oratie van prof. Bas Steins Bisschop is versche- nen bij Uitgeverij Paris (Zutphen), ISBN 978-90-77320-60-0.

Extra vergadering College van Afgevaardigden
‘Gerechtvaardigde belangen van de wederpartij worden er tussengefrommeld’

Het College van Afgevaardigden sprak in een extra vergadering op 19 mei jl. over het concept wetsvoorstel wijziging Advocatenwet. Inhoudelijk is er geen revolutie gemaakt, maar die kernwaarde dat een advocaat rekening moet houden met het algemeen belang en belangen van anderen: ‘Hoe schrijf je dat op zonder cliënten tekort te doen?’

.....
Jan Pieter Nepveu
.....

In lijn met de aanbevelingen van de commissie Van Wijmen (2006) noemt het wetsvoor- stel zes kernwaarden van een advocaat: onafhankelijkheid, partijdigheid, integriteit, ver- trouwelijkheid, deskundig- heid en rekening houden met het algemeen belang van een goede rechtsbedeling. Tegen de kernwaarden hebben de afgevaardigden geen noe- menswaardige bezwaren. De bewoordingen evenwel doen de wenkbrauwen fronsen, ook bij de Algemene Raad. ‘De kwaliteit is niet boven alle discus- sie verheven,’ zegt Herbert

Cotterell (Algemene Raad). ‘Er is kritiek op de formulering, de plaats in de wetgeving, en op de buitengewoon uitvoe- rige Memorie van Toelichting, waarin veel meer staat dan in de wettekst.’

Dat bijvoorbeeld een advocaat rekening moet houden met het algemeen belang van een goede rechtsbedeling, daar valt weinig tegen in te brengen. Het is een precair onderwerp, beseft Cotterell, maar het belang van een cliënt is niet altijd zaligmakend. Het komt dus aan op de juiste formulering. ‘Hoe schrijf je op dat je, zonder cliënten tekort te doen, oog moet hebben voor de belangen van ande- ren?’

De formulering in het wetsvoorstel bevalt Kemper (Amsterdam) in ieder geval maar matig. Hij citeert de Memorie van Toelichting, waarin staat dat de publieke verantwoordelijkheid mee- brengt dat de advocaat zich voortdurend rekenschap moet geven van de ‘gerechtvaar-

digde belangen van de weder- partij en van derden’. Kemper: ‘Die worden hier dus opeens tussengefrommeld.’ Hij beschouwt dit als een voor- beeld van ‘sluipend gif’. Zijn fractiegenoot Beydals oogst applaus met wrange spot: ‘Wat is het verschil tussen een juridisch dienstverlener en een advocaat? Een advocaat moet rekening houden met het algemeen belang van de tegenpartij.’

Samenvattend constateert Cotterell dat niemand van de aanwezigen de besproken kernwaarde in de voorge- stelde vorm wenst op te ne- men. ‘Daar moeten we iets op bedenken, want op de een of ander manier moeten deze belangen wel in de advocaten- wet komen.’

Het is de combinatie

Een ander meningsverschil bestaat over de openbaarheid van collegevergaderingen. In de huidige situatie kunnen de vergaderingen door niet-advocaten slechts op uitnodig- ging worden bijgewoond. In het wetsvoorstel worden ze openbaar. Mevrouw Bruins (Den Haag) vraagt zich af waar al die openbaarheid toe moet dienen. Zolang alle ad- vocaten en de pers, voor zover die de beroepsgroep infor-

meert, toegang hebben is dat volgens haar voldoende. Zij waarschuwt voor dreigende beïnvloeding van buitenaf op de meningsvorming. Bijvoor- beeld doordat ambtenaren van Justitie langskomen.

Maar het is met name de combinatie met twee andere maatregelen die Bruins dwars zit. Het wetsvoorstel schrijft namelijk ook preventief toe- zicht voor, wat inhoudt dat ordeverordeningen tevoren door Justitie goedgekeurd moeten worden. En ook moet de onlangs ingestelde advies- raad voorstellen voor regelge- vende besluiten te zien krij- gen voordat die in het College behandeld kunnen worden. Het is de gezamenlijkheid en de wijze van inkleding van deze maatregelen die de Haagse fractie niet bevalt.

De openbaarheid van col- legevergaderingen gaat lan- delijk deken Willem Bekkers zeer ter harte. Hij zou het ‘een heel slecht teken’ vinden als het College zich zou verzetten tegen openbare vergaderin- gen. ‘Wat heeft de Orde te verbergen? Totaal niets!’ Bek- kers brengt het onderwerp in stemming. Een overgrote meerderheid vindt net als hij dat de vergaderingen open- baar moeten worden. ‘God- dank,’ zegt Bekkers.

Van de deken

Willem Bekkers

Leermeesters

Recent moesten we afscheid nemen van twee grote meesters in de rechten: een rechter en een advocaat. In de eerste plaats waren zij praktijkjurist. Daarnaast waren zij allebei als hoogleraar geruime tijd aan een universiteit verbonden. Zij droegen hun deskundigheid met verve over aan jonge studenten en aankomende vakgenoten, rechters en advocaten. Ik noem de namen van prof. mr. V.J.A. van Dijk en prof. mr. L.H.A.J.M. Quant met respect.

Volkerts van Dijk was vier jaar advocaat, enkele jaren bedrijfsjurist en later hoogleraar burgerlijk procesrecht en lid van de rechterlijke macht. Van 1968 tot 1983 was hij president van de Rechtbank Utrecht. Van Dijk vond dat rechters en advocaten van elkaar onafhankelijk moeten zijn en dat zij die onafhankelijkheid moeten laten zien. Tegelijkertijd vond hij dat zij een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de kwaliteit van de rechtspleging. Zo voedde Van Dijk jonge advocaten op. Hun waardering daarvoor lieten zij blijken met het erelidmaatschap van de Jonge Balie Utrecht. Ondanks de grote contrasten die er toen bestonden tussen jonge advocaten werd beslist bij acclamatie. Volkerts Van Dijk was bijzonder vereerd met dit eerbetoon.

Ook professor Quant (zie ook verderop in dit nummer) was iemand die altijd die gezamenlijke verantwoordelijkheid van de advocatuur en de rechterlijke macht in de praktijk heeft getoond. Bert Quant verstond zijn metier. Hij was deskundig en gedreven, een vooraanstaand advocaat ook vanwege zijn mooie praktijk, maar hij is altijd ook buiten zijn kantoor in de weer geweest voor algemeen maatschappelijke belangen. Van 1981 tot 1985 was hij een van de eerste lokale dekens nieuwe stijl. Het is niet verwonderlijk dat hem de eer en de zware taak te beurt viel om als eerste hoogleraar de leerstoel Advocatuur inhoud en gezag te geven. Inmiddels weten we hoezeer hij daarin is geslaagd.

Bij het overlijden van Volkerts van Dijk en Bert Quant hebben velen hun diep respect voor beide leermeesters kenbaar gemaakt en terecht.

Het besef van de gezamenlijke verantwoordelijkheid van rechterlijke macht en advocatuur lijkt toe aan een nieuwe impuls. Dat geldt ook voor het besef dat iedere advocaat volgens art. 2 Stageverordening naar vermogen verplicht is mee te werken aan de opleiding van jonge collega's.

Volkerts van Dijk en Bert Quant verdienen ieder vanwege hun grote verdiensten voor het verbeteren van de kwaliteit van de rechterlijke macht en de balie en het bevorderen van een goede samenwerking tussen beiden niet alleen groot respect maar vooral ook navolging binnen beide beroepsgroepen.

Reageren: vandedeken@advocatenorde.nl

Ordenieuws

Sluitingsdatum inschrijving Beroepsopleiding najaarscyclus

Zoals reeds in het rondschriven van de plaatselijke balies is gecommuniceerd is de inschrijfdatum voor de najaarscyclus vervroegd. De sluitingsdatum voor de inschrijving van de Beroepsopleiding van de najaarscyclus zal voortaan niet meer 31 juli maar 30 juni zijn. Dit betekent ook voor de najaarscyclus 2008 een deadline van 30 juni 2008. Stagiaires die zich na deze deadline aanmelden zullen worden ingedeeld in de voorjaarscyclus 2009.

Schrapping vaste onkostenvergoeding stagiaires

(Art. 12 Richtlijn arbeidsvoorwaarden stagiaires; art. 8 Model arbeids-overeenkomst)

Op 31 maart jl. heeft de Algemene Raad – in samenspraak met de Jonge Balie, de adjuncten en contactpersonen opleiding van de Raden van Toezicht – de vaste onkostenvergoeding voor stagiaires afgeschaft m.i.v. 1 juni 2008. Het gaat om de schrapping van de vaste onkostenvergoeding van € 80 per maand. Reden hiervoor is dat de vergoeding in de praktijk niet houdbaar is en in toenemende mate vragen en problemen met de Belastingdienst opleverde. Het doel van de schrapping is het wegnemen van de suggestie dat er – zonder dat voldaan is aan de fiscale voorwaarden – zonder meer recht zou bestaan op een onbelaste maandelijkse vergoeding van € 80.

Deze schrapping betekent géén inbreuk op de arbeidsvoorwaarden voor stagiaires. De algemene artikelen 11 van de Richtlijn en 7 van het Model bieden nog steeds de moge-

lijkheid een onkostenvergoeding te verstrekken – ook een vaste – mits voldaan is aan de fiscale voorwaarden voor onbelastbaarheid.

Zie voor de fiscale voorwaarden: *Handboek Loonheffingen 2008* onder 4.4., art. 15 Wet LB en art. 47 Uitvoeringsregeling, www.belastingdienst.nl.

Burgerlijk procesrecht geen open-boektentamen

In tegenstelling tot de overige examenvakken is vanaf de najaarscyclus 2007 de toets Burgerlijk procesrecht *geen* open-boekexamen meer. Dit betekent dat tijdens het afleggen van de toets Burgerlijk procesrecht op 13 juni 2008 en de toets Jaarrekeninglezen op 10 oktober 2008 het alleen nog maar is toegestaan voor deze toetsen ongeannoteerde wetteksten (d.w.z. wetteksten zonder commentaar en (eigen) bijschrijvingen behoudens verwijzingen naar relevante andere wetsartikelen) te raadplegen. U kunt derhalve geen gebruikmaken van naslagwerken waaronder begrepen *Tekst & Commentaar*, *Cremers of Schuurmans & Jordens*. Evenmin, en dat geldt ook voor de andere toetsen, mag gebruikgemaakt worden van de cursusboeken van de Orde, kopieën en/of uitdraaien van internet en aantekeningen.

Voor alle duidelijkheid geldt voor de beantwoording van de examenvragen als uitgangspunt dat de antwoorden deugdelijk gemotiveerd moeten worden waar nodig mede onder vermelding van zowel de juiste wetsartikelen alsook de in het cursusboek behandelde belangrijke jurisprudentie. (Uiteraard wordt de vindplaats van de jurisprudentie niet als bekend verondersteld).

Hoe pleit je het best voor je eigen zaak?

Knowington.nl. De kennis die je nodig hebt.

Uw kantoor vraagt meer van u dan alleen een sterk pleidooi? Dan is het goed om nu kennis te maken met Knowington. U vindt er alle vakliteratuur, opleidingen en congressen die u nodig hebt. Overzichtelijk gerangschikt en direct bestelbaar.

Knowington

 Knowington.nl

www.rent-a-lawyer.nl

De redactie behoudt zich het recht voor reacties en brieven in te korten.

Verkeerd beeld van grensoverschrijdend incasseren

In het vorige nummer gaf de heer M. Muller een verkeerd beeld van de Europese betalingsprocedure (*Advocatenblad*, 2008-7, p. 270-272). Allereerst zegt Muller dat de EBB-Vo geen beleidsmarge kent, maar de EBB-Vo laat een aantal punten open en verwijst naar het nationale recht. Bovendien zijn een aantal vragen in de EBB-Vo zo geregeld dat zij de lidstaten de ruimte geven om een eigen nationale regeling in te voeren, bijvoorbeeld de toetsing van de verzoeken: een onderzoek naar de gegrondheid of is het voldoende als de vordering aannemelijk is?

Verder schrijft Muller dat het Europese betalingsbevel bij de rechter wordt ingediend, maar EBB-Vo geeft ook de ruimte om de procedure bij een griffier in te dienen. Binnen het Duitse Mahnverfahren gebeurt dit bij de zogenoemde Rechtspfleger of de Urkundsbeamter, met als doel om zo de rechters juist niet met bulkzaken te belasten en de procedure aanzienlijk te versnellen. En indien lidstaten voor een uitgebreide elektronische betalingsbevelprocedure kiezen, is een afwikkeling met tussenkomst van een rechter niet mogelijk.

Muller vraagt aan het einde of het incasso-kort geding niet door de EBB kan worden afgelost. Het incasso-kort geding heeft als procedure voor de gerechtelijke inning van onbetwiste geldvorderingen in Nederland aan belang verloren. Het wordt slechts in een enkele rechtbank wordt uitgevoerd, en de Nederlandse wetgever heeft bij de implementatie van de betalingsachterstandenrichtlijn niet het incasso-kort geding als de procedure tot de inning van onbetwiste geldvorderingen aangewezen, maar de gewone dagvaardingsprocedure. Daardoor geeft

Muller een incorrect beeld van de huidige Nederlandse situatie.

(dr. mr. Bartosz Sujecki, professional support lawyer te Amsterdam)

Naschrift

Dr. mr. Bartosz Sujecki's reactie bevestigt dat het forum in wording incassokring.nl voorziet in een behoefte.

Met mijn artikel wilde ik schetsen dat de EBB-Verordening Nederland en Europa verrijkt met een efficiënte procedure, waarmee Duitsland en Oostenrijk reeds goede ervaringen hebben opgedaan. Dit lijkt Sujecki te onderschrijven. Dat ik daarbij over grensoverschrijdend incasseren, het EBB en de Nederlandse situatie een verkeerd beeld geschetst zou hebben, is onjuist en wordt niet onderbouwd door de aanvechtbare aanmerkingen op voor het artikel niet-essentiële zaken. Een uitgebreider weerwoord verschijnt op het forum, maar hier alvast een voorproef op de praktische gang van zaken bij de EBB-procedure.

Indiening van het verzoekschrift zal niet bij de rechter geschieden, én niet bij de griffier, maar (waarschijnlijk) bij de rechtbank. Zo in Duitsland bij het Amtsgericht. Aan het Mahnverfahren bij het Amtsgericht Berlin-Wedding (waar de buitenlandse crediteur zijn vorderingen aanhangig moet maken) komt geen rechter te pas. Alles wordt overgelaten aan een schaar van *Rechtspfleger*. De manager van de Mahnabteilung van het Amtsgericht Berlin-Wedding heeft mij jaren geleden vol trots rondgeleid. Ik was onder de indruk van de hoeveelheid Mahnverfahren, 2000 nieuwe procedures per dag, en de efficiency waarmee die, grotendeels geautomatiseerd, verwerkt worden. Zo zou het er in Nederland met het EBB ook uit kunnen gaan zien.

(Rechtsanwalt mr. Murk Muller)

88e jaargang –
30 mei 2008 – nr. 8
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. M.R. Maathuis
mr. W.J.B. van Nielen
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
mr. P.H.E. Voûte

Redactionele bijdragen

Artikelen, met een maximum van 2000 woorden, zijn van harte welkom. Ze kunnen worden gemaild naar: linus.hesselink@reedbusiness.nl, of per post naar Reed Business, t.a.v. L. Hesselink, Postbus 16500, 2500 BM Den Haag. *Informatie:* Linus Hesselink, 070-4415226, fax 070-4415919, linus.hesselink@reedbusiness.nl

Uitgever

mr. Robert Sanders

Eindredactie

Linus Hesselink

Bureau redactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Dimdim, Dimity de Bruin

Illustratie

Floris Tilanus

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Digitaal archief Advocatenblad

www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) Balienetcertificaat

Orde van de dag

Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

ISSN 0165-1331

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH
Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: dbmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op
aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 9: 6 juni 2008
afl. 10: 27 juni 2008

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen

€ 191 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail. Ook voor informatie over uw lopende abonnement kunt u contact opnemen met onze Klantenservice.

Klantenservice

Postbus 808, 7000 AV
Doetinchem
Telefoon: 0314-358358
(op werkdagen tussen
8.30 en 17.00 uur).
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements-)overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

.....
Strafrechtelijke
aansprakelijkheid
stimuleert een leer-
proces en daarmee
de preventie van
rampen
.....

Een meerderheid van het parlement stemt binnenkort waarschijnlijk voor een wetsvoorstel dat de strafrechtelijke immuniteit van publiekrechtelijke rechtspersonen, inclusief hun ambtenaren, opheft. De argumenten vóór wegen zwaarder dan de argumenten tegen: 'Als burgers zien dat ook de overheid zich aan de wet moet houden, krijgt het vertrouwen in de rechtsstaat een nieuwe impuls'.

Weg met de strafrechtelijke immuniteit van overheden

J.M. Keizer en G.J. van Oosten
advocaten te Amsterdam

Als sinds 1950 kent Nederland een aansprakelijkheid van de rechtspersoon,¹ maar het duurde tot 1976 voordat een algemene strafrechtelijke aansprakelijkheid in het Wetboek van Strafrecht werd opgenomen (art. 51 Sr). Niettemin is de vervolgbaarheid van (lagere) overheden tot op de dag van vandaag niet wettelijk geregeld en nauwelijks door de jurisprudentie ingekleurd. Art. 51 Sr maakt geen onderscheid tussen privaatrechtelijke en publiekrechtelijke rechtspersonen, maar de jurisprudentie heeft uitgemaakt dat de centrale overheid strafrechtelijke immuniteit geniet, evenals de lagere overheden als deze handelen in het kader van een exclusieve overheidstaak.

De Hoge Raad stelde in het Volkel-arrest in 1994 dat de handelingen van de Staat strekken tot de behartiging van het algemeen belang en dat de ministers

en staatssecretarissen verantwoordelijk zijn aan het parlement en ter zake van ambtsmisdrijven strafrechtelijk kunnen worden vervolgd.³ Hiermee is volgens de Hoge Raad niet in overeenstemming dat de Staat zelf voor zijn handelingen ook nog strafrechtelijk aansprakelijk zou kunnen worden gesteld. Volgens de Hoge Raad had de rechtbank het OM niet-ontvankelijk moeten verklaren.

In de Pikmeer-arresten van 1996 en 1998, naar aanleiding van het storten van verontreinigde baggerspecie in de gemeente Boarnsterhim (Fr.), is geoordeeld dat:

- de centrale overheid strafrechtelijke immuniteit geniet;
- openbare lichamen (art. 7 Gw) niet vervolgbaar zijn indien zij een strafbaar feit begaan bij de uitoefening van een wettelijke bestuursstaak die alleen door bestuursfunctionarissen kan worden verricht;⁴

- ambtenaren van die openbare lichamen niet vervolgbaar zijn indien zij leiding hebben gegeven aan een strafbaar feit bij de uitoefening van die werkzaamheden.⁵

In deze arresten zag de regering geen noodzaak tot wetgeving voor de strafrechtelijke aansprakelijkheid van overheden.⁶

Rampen stimuleren discussie

De discussie over de strafrechtelijke aansprakelijkheid van overheden is aangewakkerd door de rampen in Enschede

valsheid in geschrifte. De raadsman betoogde bij de Hoge Raad dat de gemeente niet kon worden veroordeeld omdat zij strafrechtelijke immuniteit zou genieten. Met verwijzing naar de Pikmeer-jurisprudentie maakte de Hoge Raad korte metten en stelde dat dergelijke gedragingen bezwaarlijk kunnen worden gekwalificeerd als gedragingen die 'naar haar aard en gelet op het wettelijk systeem rehtens niet anders dan door bestuursfunctionarissen kunnen worden verricht in het kader van de uitvoering van de aan het openbaar lichaam opgedragen bestuursstaak'.⁵ HR 23 april 1996, NJ 1996, 513; HR 6 januari 1998, NJ 1998, 367.
⁶ TK 1996-1997, 25 294, nr. 2; TK 1997-1998, 25 294, nr. 9.

¹ Beiden zijn werkzaam bij Van Oosten Advocaten; Geertjan van Oosten is redactielid van dit blad.

² Art. 15 Wet op de economische delicten.

³ HR 25 januari 1994, NJ 1994, 598.

⁴ Dat advocaten het begrip exclusieve overheidstaak nog regelmatig trachten op te rekken blijkt uit een recente uitspraak van de Hoge Raad van 29 april 2008 (LJN: BB8977). Hierin werd de gemeente Etten-Leur door het Gerechtshof te Den Bosch op 6 januari 2006 veroordeeld tot betaling van een geldboete van € 95.000 wegens het doen van een onjuiste belastingaangifte en

en Volendam. In Volendam stond al snel vast dat de gemeente nalatig was geweest. De burgemeester erkende zelfs dat er ernstige fouten waren gemaakt, omdat de gemeente had verzuimd actie te ondernemen, terwijl ze wist dat er een gevaarlijke situatie aanwezig was.⁷ Ook de Commissie-Polak/Versteden concludeerde dat de gemeente vooral op het gebied van de (brand)veiligheid grote fouten had gemaakt. Justitie kwam echter al na enkele dagen met de verklaring dat zij de gemeente juridisch niet kon vervolgen gezien de Pikmeer-jurisprudentie. De handelingen van de gemeente zouden zijn aan te merken als exclusieve bestuurstaken.

Het ging onder meer om de nalatigheid bij de uitoefening van een controlerende taak. Dit type taken is volgens prof. Tom Schalken geschikt om aan particuliere bedrijven uit te besteden.⁸ (Dat daarvoor een wetswijziging nodig is, doet aan het principe niet af.) Schalken vindt dat het feit dat het afgeven van een vergunning aan de gemeente is opgedragen, op zichzelf geen strafrechtelijke immuniteit zou moeten garanderen.

Ook bij de vuurwerkramp in Enschede besliste het OM de overheid niet te vervolgen omdat de afgifte en controle van de milieuvergunning een exclusieve overheidstaak is. Volgens de Almeloze hoofdofficier van justitie dient de samenleving zich te wenden tot de wetgever, omdat het een zaak betreft voor de Tweede Kamer en niet voor het Openbaar Ministerie.⁹

Argumenten gewogen

Na de ramp in Volendam liet de minister van Justitie de Commissie-Roelvink de opheffing van de immuniteit onderzoeken. De commissie vindt meende uiteindelijk dat de strafrechtelijke aansprakelijkheid van publiekrechtelijke rechtspersonen beperkt moet blijven tot overtreding van ordeningswetgeving en niet moest worden uitgebreid tot com-

⁷ Schalken, 'Waarom wordt de gemeente Volendam niet vervolgd?', in: *DD* 2001, afl. 2, p. 115.

⁸ Schalken: 'Justitie kan de gemeente Volendam vervolgen', in: *Trouw*, 8 januari 2001, p. 1.

⁹ Marlet: 'Zo zijn de regels: Enschede heeft al afgerekend', in: *Trouw*, 21 april 2001.

Het EHRM meent dat strafrechtelijke sancties aan overheden moeten kunnen worden opgelegd

mune delicten, omdat dit tot verwarring van strafrechtelijke, politieke en bestuurlijke verantwoordelijkheden kon leiden. Strafrechtelijke aansprakelijkheid dient gericht te zijn op de verantwoordelijke functionarissen en bestuurders.¹⁰ Zelfstandige overheidseenheden moeten wel vervolgbaar zijn, evenals individuele ambtenaren die strafbare handelingen verrichten in opdracht van een overheidsorgaan dat immuniteit geniet. De commissie acht de staat, in zijn hoedanigheid van centrale overheid, als zodanig niet strafrechtelijk aansprakelijk.

Hieronder laten we de argumenten van de Commissie-Roelvink (tegen) volgen door ons commentaar.

Strafvervolging instellen, betekent dat de overheid zichzelf vervolgt.

De bestrafte en bestraffer zijn eigen entiteiten met eigen taken en verantwoordelijkheden. De machtscheiding laat rechterlijke toetsing toe, anders zouden ook procedures op basis van onrechtmatige overheidsdaad uitgesloten zijn, en ook de uitgebreide bevoegdheden van de bestuursrechter zouden drastisch moeten worden beperkt.

De minister van Justitie raakt betrokken, waardoor zijn positie als lid van het kabinet wordt gecompliceerd en de eenheid van de regering wordt aangetast.

De kans hierop is klein. Het gaat om strafbare feiten gepleegd in de uitvoerings sfeer, die meestal ver verwijderd is van de leiding van een departement. Bovendien kan in voorkomende gevallen, op afstand, de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad beslissen.

Een geldboete is slechts symbolisch: er vindt geen daadwerkelijke overdracht van geld plaats.

¹⁰ Commissie-Roelvink, *Advies*. H.L.J. Roelvink (voorzitter), M.A.P. Bovens, G. Knigge en H.R.B.M. Kummeling, Den Haag, februari 2002, p. 7.

Dat de geldboete symbolisch is, neemt niet weg dat departementen gescheiden vermogens hebben en dat zij tegenvallers in de eigen begroting moeten opvangen. Daarom doet een geldboete zeker wel 'pijn' en kan het een prikkel opleveren voor beter gedrag. Bovendien behoren punitieve bestuurlijke sancties tot de mogelijkheden.

Voor de overheid zijn politieke en bestuurlijke controlemechanismen toereikend.

Dit laat onverlet de aanvullende rol van het strafrecht en zijn duidelijke signaalfunctie.

Vervolgbaarheid van de overheid leidt tot onwenselijke juridisering.

Deze 'verdere' juridisering van de samenleving laat zich moeilijk meten en is lang niet altijd onwenselijk. Vooral waar wetgeving en jurisprudentie vaag blijven, is nieuwe regelgeving geboden.

Boetes worden betaald uit de gemeentekas en zullen via belastingen worden betaald door de slachtoffers.

Dit is het meest valide argument, maar dit geldt alleen indien het strafbaar feit een groot deel van de gemeenschap raakt. In de meeste gevallen zullen de slachtoffers niet merkbaar meebetalen. Bovendien kan de rechter besluiten slechts een symbolische boete op te leggen, van bijvoorbeeld € 3 (art. 23 Sr).

Wij menen dat strafrechtelijke aansprakelijkheid wenselijk is op grond van de volgende argumenten:

- van een strafrechtelijke veroordeling gaat een afkeurende werking uit. Daarbij gaat het minder om de zwaarte van de sanctie dan om het normbevestigend effect;
- overheden die zich schuldig maken aan strafbare feiten niet vervolgen, is in strijd met de eisen van de rechtstaat, gezien de rechtsgelijkheid;
- een overtredende overheid die zich voor de strafrechter verantwoordt, versterkt het democratisch gehalte van de samenleving en de legitimiteit van het overheidsgezag;¹¹
- de overheid dient aan de burgers te

¹¹ Brants en De Lange, 'Strafvervolging van overheden', in: *Monografieën Strafrecht* 22, Gouda Quint, Deventer, 1996, p. 46.

laten zien dat ook zij zich houdt aan de door haar zelf vastgestelde regels; - de preventie van rampen wordt gestimuleerd doordat er een leerproces op gang komt.¹²

Misschien is dit laatste argument nog het sterkst. Hier zou namelijk in de toekomst het meeste voordeel kunnen worden behaald. Als strafrechtelijke aansprakelijkheid in de jaren negentig was ingevoerd, waren de rampen in Volendam en Enschede dan niet te voorkomen geweest?

We geven twee voorbeelden uit de rechtspraak sindsdien.

Utrechtse brandweerman

Op 13 juli 2001 kwam een duiker van de brandweer onder water in moeilijkheden op een duiklocatie van de gemeente Utrecht. Zijn collega's schoten hem te hulp, maar het mocht niet baten. In het troebele water trokken zij elkaar omhoog terwijl ze meenden de duiker vast te hebben. Deze werd pas na acht minuten gevonden en overleed kort daarna.

De rechtbank houdt de gemeente strafrechtelijk aansprakelijk.¹³ Het verweer van de gemeente is dat de gedragingen verricht werden in het kader van een door de wetgever opgedragen overheidstaak, namelijk het beheer van de brandweer en de zorg voor de opleiding en oefening van de individuele leden van de brandweer.¹⁴ Dit verweer wordt, met aanhaling van het tweede Pikmeer-arrest, verworpen: 'Naar het oordeel van de rechtbank brengt het belast zijn met een algemene (exclusieve) bestuurstaak zoals de zorg van de brandweer *niet zonder meer mee, dat alle met die taak samenhangende activiteiten ook als exclusieve bestuurstaken moeten worden aangemerkt* [curs. JK & GJ], die slechts

door bestuursfunctionarissen kunnen worden verricht'. De rechtbank stelt daarnaast dat de duikopleiding geheel of gedeeltelijk had kunnen worden uitbested. Dit is opmerkelijk, omdat uit de stukken blijkt dat de Nederlandse Duikbond en het Nederlands Duikcentrum van mening zijn dat dergelijke opleidingen uitsluitend via de brandweer kunnen worden gegeven. De gemeente Utrecht wordt veroordeeld tot het betalen van een geldboete van € 18.000 waarvan € 6.000 voorwaardelijk. Het aanvankelijk ingestelde hoger beroep wordt later ingetrokken.¹⁵

Explosie op vuilnisbelt

Ook jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens noopt tot bezinning. In de zaak-Öneryildiz tegen Turkije ging het om de gevolgen van een explosie op een vuilnisbelt in een voorstad van Istanbul.¹⁶ Door de methaangasexplosie in 1993 kwamen in de omliggende krottenwijk 39 mensen om het leven. De krottenwijk was weliswaar illegaal, maar werd gedoogd door de autoriteiten. Tegen de burgemeesters van de voorstad en Istanbul werd een strafrechtelijke vervolging ingesteld. Zij werden schuldig bevonden aan nalatigheid en veroordeeld tot voorwaardelijke geldboetes.¹⁷

Een man die bij de explosie negen van zijn familieleden verloor, klaagt uiteindelijk bij het EHRM over schending van art. 2 EVRM (recht op leven). Het hof acht art. 2 EVRM van toepassing, op basis waarvan de autoriteiten de no-

15 Door een recente circulaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken waarin regels voor duikopleidingen onder zware omstandigheden worden beschreven, zou het hoger beroep niet meer nodig zijn. Maar een van de raadslieden van de gemeente Utrecht laat zich (tijdens een college op de Universiteit van Amsterdam op 16 oktober 2003) echter ontvallen dat de burgemeester het beroep had ingetrokken uit respect voor de nabestaanden. De circulaire zou al een half jaar voor het intrekken zijn verschenen. Hoe dan ook is hierbij de kans gemist om de strafrechtelijke aansprakelijkheid van decentrale overheden te laten beoordelen door een hogere instantie.

16 EHRM 18 juni 2002, RJD 2002; NJB afl. 32, 13 september 2002, p. 1615 e.v.

17 Stolwijk, 'Voorbeeldig strafrecht', in: DD 34, afl. 3, maart 2004, p. 247.

dige maatregelen dienen te nemen ter voorkoming van de verwezenlijking van risico, zeker als zij op de hoogte zijn van een reële en directe bedreiging van het leven.¹⁸ Het hof overweegt dat de nationale regelgeving voor opslag van afval en voor het terugdringen van krottenwijken gehandhaafd had moeten worden. De illegale bewoning en de gevaarlijke situatie hadden niet mogen worden gedoogd. En omdat van de gemiddelde burger niet kan worden verwacht dat hij de risico's kent van een methaangasexplosie en een aardverschuiving op de vuilnisbelt had de overheid de burger moeten informeren over wat de autoriteiten bleken te weten. Het hof kent een schadevergoeding toe van € 21.000 wegens materiële schade en € 133.000 wegens immateriële schade.

Het hof spreekt bovendien uit dat een effectief rechterlijk systeem repressieve, strafrechtelijke sancties moet kunnen opleggen, op basis van een onderzoek naar de feiten die de dood van de persoon in kwestie hebben veroorzaakt.¹⁹ In de onderhavige zaak dient ook een adequate strafrechtelijke reactie te volgen. De nationale procedures voldoen niet aan de uit art. 2 EVRM voortvloeiende procedurele verplichtingen.

Wetsvoorstel in Nederland

In de explosiezaak in Turkije ging het om exclusieve overheidstaken, namelijk toezicht en handhaving. De actieve, positieve verplichtingen waarover het EHRM spreekt, golden ten tijde van 'Enschede' en 'Volendam' ook voor de Nederlandse overheden. De Nederlandse overheden hebben dus onder meer de verplichting om toezicht te houden op naleving van regels en overtreders in ernstige gevallen strafrechtelijk te vervolgen. Tegen deze achtergrond is het wetsvoorstel toe te juichen dat de strafrechtelijke immuniteit van overhe-

den beperkt. Desondanks hebben wij op enkele punten kritiek.

Wij menen dat het wetsvoorstel tot onnodige discussies zal leiden, omdat in art. 42 (zie kader) niet duidelijk is wat moet worden verstaan onder feiten die 'redelijkerwijs noodzakelijk' zijn. Het is al lastig te bepalen welke door de ambtenaar of publiekrechtelijke rechtspersoon gepleegde feiten noodzakelijk of redelijk zijn voor de uitvoering van een publieke taak, laat staan beide. Bovendien wordt hiermee de zweem van immuniteit van ambtenaren en publiekrechtelijke rechtspersonen zeker niet weggenomen.

In hun gewijzigde memorie van toelichting stellen de indieners: 'Hier zij alvast gesteld dat het loutere feit dat er sprake is van een publiekrechtelijke rechtspersoon of ambtenaar op zich niet voldoende is om met succes een beroep te doen op de voorgestelde nieuwe strafuitsluitingsgrond. Waar het om gaat is dat zij redelijkerwijs geen keuze hadden om anders te handelen dan zij deden.'²⁰

Een van de indieners van het wetsvoorstel, de heer Van de Camp, zei, toen wij hem ons bezwaar voorlegden, dat de zwaarwichtigheid van het leerstuk aanleiding was geweest om de strafuitsluitingsgrond expliciet te noemen, mede op advies van de Raad van State. Wij menen echter dat een dergelijke strafuitsluitingsgrond wordt gedekt door art. 40 Sr: een verdachte is niet strafbaar indien hij een feit begaat waartoe hij door overmacht is gedrongen. Verruimen van de strafuitsluitingsgronden zal leiden tot lange discussies in de rechtszaal, die uiteindelijk door de Hoge Raad moeten worden beslecht. In de praktijk zal het jaren duren voordat duidelijk wordt in welke gevallen ambtenaren en publiekrechtelijke rechtspersonen zich erop kunnen beroepen.

Vertrouwen in rechtsstaat

Misschien wordt het wetsvoorstel nog voor de zomer plenair behandeld. Nu het CDA en de ChristenUnie zich achter

Wetsvoorstel opheffing strafrechtelijke immuniteit publiekrechtelijke rechtspersonen

- Aan art. 42 Sr wordt een lid toegevoegd: 'Niet strafbaar is de ambtenaar of de publiekrechtelijke rechtspersoon die een feit begaat dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitvoering van een publieke taak bij wettelijk voorschrift opgedragen.'
- Aan art. 51 wordt een lid toegevoegd: 'Publiekrechtelijke rechtspersonen zijn op gelijke voet met andere rechtspersonen vervolgbaar.'
- Art. 9 lid 3 Sv komt te luiden: 'De officier van justitie bij het functioneel parket is belast met de vervolging van:
 - a strafbare feiten waarvan de opsporing ingevolge art. 3 van de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten tot de taken van een bijzondere opsporingsdienst behoort;
 - b publiekrechtelijke rechtspersonen.'

het wetsvoorstel hebben geschaard,²¹ is de kans groot dat het wordt aangenomen. Door het schrappen van het criterium van de exclusieve overheidstaak zal de vervolging dan weer worden bepaald door de strafwaardigheid van het gedrag en zal niet meer alleen worden gekeken of een bepaalde gedraging valt onder een aan dat overheidsorgaan opgedragen taak. Dit geeft de burgers het gevoel dat ook de overheid zich moet houden aan de wet en kan het vertrouwen in de rechtsstaat een nieuwe impuls krijgen. Daarbij blijft het de vraag of het in een bepaald geval wenselijk is dat de overheid daadwerkelijk wordt vervolgd. Dit geeft de burgers het gevoel dat ook de overheid zich moet houden aan de wet, nog ongeacht de vraag of het in een bepaald geval wenselijk is dat de overheid daadwerkelijk wordt vervolgd. Zo kan het vertrouwen in de rechtsstaat een nieuwe impuls worden gegeven.

²¹ De Volkskrant, 19 december 2007

¹⁸ EHRM 19 februari 1998 (Guerra e.a./Italië); RJD 1998; NJ 1999, 690.

¹⁹ Barkhuysen en Van Emmerik, 'EHRM-uitspraak Öneriyildiz tegen Turkije: Europese grenzen aan het gedogen van gevaarlijke situaties en aan beperkingen van overheidsaansprakelijkheid bij ongelukken en rampen', in: *Overheid en aansprakelijkheid*, mei 2003, nr. 3, p. 112.

²⁰ 2007-2008, 30 538, nr. 7, p. 3.

Mijpaalarrest

Gina Kamsma kijkt terug op Pikmeer

Hoe liepen de zaken die ten grondslag lagen aan wat later mijlpalen in de jurisprudentie werden? We kijken terug met de advocaat van toen.

Foto Marco Tjassing

.....
Jan Pieter Nepveu
journalist
.....

‘Mijn cliënt heeft de vraag of de overheid vervolgd kan worden nooit veel kunnen schelen. Hij wilde vrijspraak. Of het om vijftienhonderd gulden ging of helemaal niks: hij wilde geen veroordeling voor iets wat hij niet had gedaan. Hem werd verweten dat hij als ambtenaar vervuilde bagger uit de Groundaem in het Pikmeer zou hebben laten storten. In maart 1993 werd op een zaterdag opeens de Groundaem gebaggerd. Groot nieuws. De politiek had toch besloten dat dit kleine vaartje te zwaar vervuuld was? Omwonenden belden meteen de *Leeuwarder Courant*: de gemeente baggert waar dat niet mag!’

Sinds Volkel werden in de praktijk ambtenaren aangesproken en betaalden gemeenten de boete terug. Mijn cliënt had een uitzonderlijk probleem want Boarnsterhim liet hem vallen, omdat Boarnsterhim net een nieuwe burgemeester had. Het verhaal ging dat onder de zwakkere voorganger van de burgemeester de chef van mijn cliënt feitelijk de baas geworden was binnen de gemeente. Wie wat wilde regelen,

ging naar hem. De nieuwe burgemeester proefde dat meteen en wilde van de chef af. De Pikmeer-affaire kwam de burgemeester daarom goed uit.

Het verwijt was dat de aannemer opdracht was gegeven illegaal de Groundaem te baggeren. De rechter heeft de baggeraar tot vijfhonderd gulden boete veroordeeld, en de chef van mijn cliënt tot drieduizend gulden. Zij zijn niet in cassatie gegaan maar mijn cliënt, die vijftienhonderd gulden moest betalen, wel. Hij was geen prater, maar wel principieel. Hij wist dat hij niet fout geweest was en zette door, al viel heel Friesland over hem heen. Calimero ging naar de Hoge Raad. Geweldig!

Ik had nog nooit voor de Hoge Raad gepleit en mij leek het verstandig een ervaren advocaat te laten meekijken. Mijn cliënt vond dat onnodig maar als ik dat graag wilde, oké. Een bekende Haagse cassatieadvocaat vroeg veel geld. Dat vond mijn cliënt prima maar dat een andere naam onder de zaak moest, dat accepteerde hij niet. Ik moest het maar in mijn eentje doen, hij had een groot vertrouwen in mij.

Pikmeer was niet makkelijk. Nu lijkt het allemaal vanzelfsprekend maar ik heb er hard voor moeten vechten. Wat ik allemaal wel niet heb moeten uitzoeken.

Stukken uit de negentiende eeuw, alleen al om te weten wie de beheerder was van het water. Ik gunde het mijn cliënt zó dat het goed zou aflopen. Maar het heeft heel erg lang geduurd. Eindelijk, in 1998 kwam de vrijspraak. Ik was zo blij toen ik het hoorde! Ik heb een grote bos bloemen gekocht en ben meteen naar hem toe gereden.

In tegenstelling tot zijn chef is mijn cliënt weer bij de gemeente aan het werk gegaan en vier jaar na de vrijspraak ging hij met pensioen. Ik werd voor de receptie uitgenodigd en kreeg een plaats tussen zijn kinderen aan tafel. Hij hield een toespraak in het bijzijn van de burgemeester. Deze kon geen kant op. Voor het eerst zei mijn cliënt in het openbaar wat hij ervan vond dat de gemeente hem had laten vallen. Van karakter rustig en vriendelijk overschreed hij zijn eigen grenzen. En de burgemeester moest blijven luisteren – na dertig dienstjaren nam mijn cliënt afscheid.’

‘Stukken uit de negentiende eeuw, alleen al om te weten wie de beheerder was van het water’

Kern van Pikmeer

In de Pikmeer-arresten (zie ook het artikel elders dit nummer) van 1996 en 1998 is bepaald dat de centrale overheid strafrechtelijk immuun is, dat openbare lichamen niet vervolgbaar zijn indien zij een strafbaar feit begaan bij de uitoefening van een wettelijke bestuursstaak die alleen door bestuursfunctionarissen kan worden verricht, en dat ambtenaren van die openbare lichamen niet vervolgbaar zijn indien zij leiding hebben gegeven aan een strafbaar feit bij de uitoefening van die werkzaamheden.

De afdeling Opleiding verzorgt, met een hecht team van 7 medewerkers, de Beroepsopleiding Advocatuur voor de jaarlijks ca. 1200 eerstejaars stagiaires. Voor de leiding van deze dynamische afdeling zoeken wij op korte termijn een

MANAGER OPLEIDING

Fulltime (4 dagen is bespreekbaar)

De functie

In deze functie bent u verantwoordelijk voor de kwalitatief hoogwaardige Beroepsopleiding ten behoeve van de 1e jaars stagiaires. U geeft leiding aan 7 medewerkers Beroepsopleiding en bent verantwoordelijk voor het geven van inhoudelijke en procesmatige sturing aan de dagelijkse uitvoering van werkzaamheden. Bij deze organisatorische taken ligt de nadruk op het optimaliseren van de logistieke processen. Daarnaast is de communicatie met de verschillende geledingen binnen en buiten de Orde belangrijk. U onderhoudt een netwerk ten behoeve van docenten voor de opleiding. U werkt nauw samen met de leden van de Algemene Raad onder wie de opleidingsverantwoordelijkheid valt. Om goed te kunnen inspelen op de veranderingen in het beroepsopleidingsveld kunt u terugvallen op de inhoudelijk deskundige beleidsmedewerker. Er is overleg met de Examencommissie en het Curatorium. Ook heeft u nauw contact met zusterorganisaties en universiteiten om te zorgen voor een optimale aansluiting met de opleiding. U rapporteert aan het Hoofd Uitvoering Wet- & Regelgeving en maakt deel uit van het managersoverleg.

Uw profiel

U bent een ervaren academicus die organisatietalent koppelt aan beleidsmatig en financieel inzicht. Gevoel voor logistieke processen en een praktische resultaatgerichte instelling zijn essentieel, maar ook het denken in concepten. U bent een open en communicatieve persoonlijkheid met initiatief, overwicht en overtuigingskracht. Vanzelfsprekend hebt u affiniteit met de advocatencultuur en bent u snel vertrouwd met het juridisch begrippenkader. Organisatorische ervaring met (postacademische) opleidingen is een voordeel.

Wij bieden

Een uitstekend gehonoreerde sleutelfunctie met veel ruimte voor eigen initiatief in een professionele organisatie, die waarde hecht aan teamgeest en een open en positief werkklimaat.

Uw sollicitatie kunt u richten aan de Nederlandse Orde van Advocaten, postbus 30851, 2500 GW Den Haag, t.n.v. mevrouw S. Liefhebber of aan s.liefhebber@advocatenorde.nl. Voor nadere informatie kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met mevrouw S. Liefhebber, Manager Human Resources a.i., tel: 070 - 3353512 of Prof. dr. R.C.H van Otterlo, Hoofd Uitvoering Wet- & Regelgeving, tel: 070 - 3353568.

Een psychologische test kan deel uit maken van de procedure.

De Nederlandse Orde van Advocaten, gevestigd in Den Haag, is de publiekrechtelijke beroepsorganisatie van alle (ruim 15.000) advocaten in Nederland. De wettelijk vastgelegde kernfunctie is de zorg voor de kwaliteit van advocatendiensten. Cruciaal daarin is een omvangrijk opleidingsprogramma voor de advocatuur. De organisatie wordt bestuurd door de Algemene Raad, het Bureau van de Orde telt ca. 50 medewerkers en staat onder leiding van de Algemeen Secretaris.

In Memoriam

mr. L.H.A.J.M. 'Bert' Quant

Marek W. Guensberg

kantoorgenoot en ex-deken

Op 15 mei 2008 overleed op 69-jarige leeftijd Bert Quant. Hij was voor de Orde en de Nederlandse advocatuur van buitengewoon belang.

Vrijwel onmiddellijk na zijn pensionering in 2003 bleek Bert te lijden aan zowel de ziekte van Parkinson als de ziekte van Kahler. Hij heeft de laatste vijf jaar – met veel steun van zijn vrouw Us en zijn kinderen Heleen, Joost, Barend en Marieke – een moedige maar ook zeer zware en pijnlijke strijd tegen het onvermijdelijke gestreden.

Na een stage in de advocatuur te Leiden, de stad waar hij ook studeerde, vestigde Bert zich in Utrecht om op het kantoor van de Mrs. Star Busmann, Hooft Graafland, van Nievelt en van Julsingha te beginnen aan wat later een werkelijk glanzende carrière zou worden. Met zijn charme, flux de bouche, vriendelijkheid en intelligentie en met zijn kennis en vooral ook goed gevoel voor het Nederlandse recht, zijn betrouwbaarheid en standvastigheid was Bert een uitstekende advocaat. Hij was zeer geliefd bij zijn cliënten en kantoorgenoten en ontwikkelde een bijzondere praktijk. Enerzijds trad Bert veel op voor particulieren omdat hij grote compassie had met mensen in problemen. Anderzijds was hij als advocaat zeer actief in de internationale oliehandel en was hij arbiter in grote internationale conflicten.

Op zijn kantoor – uiteindelijk na fusies: 'CMS Derks Star Busmann' – was Bert altijd wijs, constructief en met passie betrokken bij de ontwikkelingen en bij het beleid.

Aan zijn lippen

Van 1981 tot 1985 was Quant deken van de Utrechtse Orde van Advocaten. Hij vervulde die functie met ongekend elan en enthousiasme. Bert Quant had altijd oog voor de bijzondere rol van de advocaat in de samenleving en hij werkte tijdens zijn dekenaat erg hard om die rol binnen en buiten de Utrechtse balie te belichten. Zijn grote redenaarstalent gecombineerd met een vernieuwende manier van omgaan met de taken en bevoegdheden van een deken, vormden een enorm positieve impuls voor de Utrechtse advocatuur. Als lid van het Hof van Discipline zal Quant zijn aldus opgedane ervaring ongetwijfeld hebben ingebracht.

In 1994 werd Quant de eerste bijzonder hoogleraar in de rechtspraktijk van de advocatuur aan de Universiteit van

Amsterdam, een functie die hij aanvaardde met de rede: 'Verplichte procesvertegenwoordiging en andere kostbare zaken.' Hij typeerde de goede advocaat als volgt: een advocaat is een degelijk onderlegde ambachtsman van een hoog ethisch en professioneel gehalte. Hij stelt werkelijk belang in de problemen van zijn cliënt en laat zich slechts leiden door diens belangen. De advocaat gaat voor zijn cliënt door het vuur. Het is niet van belang of de cliënt een multinational of een behoeftige particulier is. De advocaat onderhoudt ter wille van de goede beroepsuitoefening goede relaties met confrères en collega's, en met de leden van de rechterlijke macht. Hij is wars van arrogantie en vermijdt zoveel mogelijk 'collateral damage' bij zijn wederpartijen. Geld is niet van primair belang.

Belangrijker nog dan wetenschappelijk onderzoek en publicaties erover was voor Bert Quant het onderwijs. Bert was als docent ongekend populair en stak ongelooflijk veel energie in zijn colleges. Hij voelde zich als professor Quant als een vis in het water. Evenals zijn stagiaires hingen zijn studenten aan zijn lippen.

Onmisbare vriend

Voor mij persoonlijk was Bert Quant vijfendertig jaar lang een onmisbare en loyale vriend die mij altijd belangeloos heeft gesteund. Met mijn kantoorgenoten en met ongetwijfeld vele anderen binnen en buiten de balie die Bert hebben mogen kennen, denk ik met grote dankbaarheid en bewondering terug aan vooral ook zijn humor, vriendschap, zijn savoir-vivre, en aan zijn moed en grote betrokkenheid bij alles wat hij deed.

Als een ‘droge’ advocaat niet beseft dat hij met een ‘aanvaring’ te maken heeft – een ‘natte’ advocaat weet dat een aanvaring niet altijd een botsing tussen twee schepen is – wachten hem proces- en verhaalsrechtelijke verrassingen. Zie daarom dit arrest van de Hoge Raad van 15 juni 2007.¹

Over aanvaring en verjaring

.....
Ph.A. Vos
advocaat te Amsterdam
.....

De scheepskraan van binnenschip ‘Zwartemeer’ beschadigde tijdens baggerwerkzaamheden in november 1999 een gasleiding van Esseent die in de bodem van de IJssel lag. Per dagvaarding van 22 oktober 2002 riep Essent de eigenaresse van de ‘Zwartemeer’ op te verschijnen voor de Rechtbank Zwolle, haar vordering daarbij baserend op (algemeen) onrechtmatig handelen aan de zijde van de ‘Zwartemeer’.

Bij vonnis van 17 maart 2004 verwierp de rechtbank de vordering van Essent, daarbij overwegend dat het incident diende te worden gekwalificeerd als een

.....
aanvaring (een species van de onrechtmatige daad) in de zin van Boek 8 BW (art. 8:1002), en daarmee onderworpen was aan de verjaringstermijn van twee jaar conform art. 8:1793 BW.³ Essent was dan ook ten onrechte uitgegaan van de algemene verjaringstermijn van art. 3:310 lid 1 BW, had te laat gedagvaard, dan wel had verzuimd de termijn van art. 8:1793 BW tijdig te stuiten.

Bij het Hof Arnhem had Essent meer succes.⁴ Het hof overwoog dat er slechts sprake kan zijn van exclusieve werking van een regeling (in dit geval de aanvaringsbepalingen van Boek 8 BW), indien de wet dit voorschrijft of onvermijdelijk meebrengt. Volgens het hof was daarvan in dit geval geen sprake. Dit resulteerde in het oordeel dat, nu Essent haar vordering baseerde op art. 6:162 BW, de ‘Zwartemeer’ zich niet meer succesvol kon beroepen op de voor vorderingen uit aanvaringen in art. 8:1793 BW voorgescreven termijn van twee jaar.

Hiermee maakte het hof de aanvaringsregeling van Boek 8 BW in feite tot een dode letter en leek daarbij over het hoofd te zien dat art. 8:1793 BW de incorporatie is van art. 7 van het door Nederland geratificeerde Geneefse Aanvaringsverdrag van 1960.⁵

Tijdige actie

De Hoge Raad was een andere mening toegedaan en volgde daarbij de lezenswaardige conclusie van A-G Strikwerda. De Hoge Raad stapte over het ontbreken van een specifieke wettelijke voorrangregeling tussen de algemene onrechtmatige daad en de species aanvaring heen en overwoog als volgt. Dat voor een vordering uit onrechtmatige daad een langere verjaringstermijn geldt dan voor een vordering uit aanvaring, brengt onvermijdelijk mee dat de eiser de kortere verjaringstermijn voor vorderingen uit aanvaring niet kan ontlopen door zijn vordering te baseren op onrechtmatige daad, zodat de wettelijke regeling inzake

.....
1 S&S 2007/95.

2 Advocaat bij Wiersma Van Campen Vos.

.....
3 80635/HA ZA 02-1079.

4 9 augustus 2005, S&S 2006/30.

.....
5 Trb. 1961, 88 en Trb. 1966, 192.

Foto : Luuk van der Lee/HH

.....
Voor aanvaringsvorderingen
gelden relatief korte verjarings-
termijnen omdat het moeilijk is
na lange tijd de toedracht van
aanvaringen vast te stellen
.....

aanvaringen in zoverre exclusief van toepassing is. Een andere opvatting zou immers leiden tot een onaanvaardbare doorkruising van de verjaringstermijn van art. 8:1793 BW, omdat die dan in de praktijk als ongeschreven zou kunnen worden beschouwd.

De Hoge Raad doet hiermee recht aan het belang van de (kortere) verjarings- en vervaltermijnen van Boek 8 en in het bijzonder aan de verjaringstermijn van twee jaar voor aanvaringen. De gedachte achter een relatief korte verjaringstermijn voor aanvaringsvorderingen ligt in de moeilijkheid of onmogelijkheid om na lange tijd de toedracht van aanvaringen vast te stellen. Daar komt bij dat – in feite in ruil voor deze verkorte verjaringstermijn – aanvaringsvorderingen een na de hypotheek bevoorrechte vordering op het schip geven (artt. 8:217 en 8:287 BW). De kapitaalintensieve scheepvaartindustrie is niet gebaat bij het te lang blijven voortbestaan van dergelijke bevoorrechte vorderingen, met name niet in die jurisdicties waar aanvaringsvorderingen in rang hoger staan

dan de hypotheek (zoals bijvoorbeeld de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk).

Nog afgezien van het wettelijke voorrecht van aanvaringsvorderingen, bevindt de benadeelde bij een aanvaring zich ook in een comfortabele bewijspositie. Betreft het een aanvaring met een vast voorwerp (zoals een gaspijpleiding), dan wordt de bewijslast ten gunste van de benadeelde omgekeerd (art. 8:1004 BW). Betreft het een aanvaring tussen schepen, dan geldt, naar de huidige rechtspraak voor de beoordeling van de aansprakelijkheid van het schip, een met art. 6:173 lid 1 BW (schade door verwezenlijking bijzonder gevaar roerende zaak) vergelijkbaar regime.⁶ In ruil voor deze proces- en verhaalsrechtelijke voordelen, moet de benadeelde dan wel tijdig actie ondernemen, door op tijd te dagvaarden of te stuiten.

Wat het hof miskende, maar de Hoge Raad onderkende, is dat de aansprake-

lijkheid van schepen, of het nu zee- of binnenvaartschepen betreft, bij uitstek een rechtsgebied is dat vanwege haar internationale karakter wordt gereguleerd door breed gedragen verdragen. Zo is in internationale situaties de aansprakelijkheid bij aanvaringen door of tussen binnenschepen onderworpen aan het eerdergenoemde Geneefse Aanvaringsverdrag van 1960 (artt. 8:1000-1007 BW) en in geval van zeeschepen aan het Verdrag tot vaststelling van enige eenvormige regelingen betreffende aanvaringen.⁷ Mocht de scheepsexploitant aansprakelijk blijken te zijn voor de (gevolgen van) de aanvaring, dan kan hij – behoudens in geval van opzet of bewuste roekeloosheid – zijn aansprakelijkheid vervolgens beperken door het (doen) stellen van een beperkingsfonds berekend op basis van het tonnage van het schip.⁸ Maar ook

6 HR 30 november 2001, S&S 2002/35 'De Toekomst/Casuele'.

7 Brussel 23 september 1910, *Stb.* 1913, 74; artt. 8:540-547 BW.

8 Verdrag inzake beperking van aansprakelijkheid in de binnenvaart, Straatsburg 3 november 1988, *Trb.* 1989, 43; artt. 8:1060-1066 BW en voor zeeschepen het Verdrag inzake beperking van

Een aanvaring in de zin van Boek 8 kan ook die situatie betreffen waarin schade door een schip is veroorzaakt zonder dat een 'aanraking van schepen' heeft plaatsgevonden

voor meer alledaagse schades, zoals ladingsschades, is de aansprakelijkheid van de zee- of binnenvaartvervoerder onderworpen aan het verdragenrecht.⁹

Premiestijging

Deze internationaal geaccepteerde aansprakelijkheidsregimes hebben (uiteraard) hun weerslag gevonden in de door scheepsexploatanten/vervoerders afgesloten aansprakelijkheidsverzekeringen, zogenoemde 'protection and indemnity' ('P&I')-verzekeringen. Ter afdekking van hun aansprakelijkheden zijn scheepsexploatanten sinds het midden van de 19e eeuw onderlinge verzekeringen aangegaan in de vorm van zogenoemde *P&I Clubs*, waarbij de dekking was en is afgestemd op (voorlopers van) de aansprakelijkheidsregimes opgenomen in de hiervoor genoemde verdragen. Zou de overweging van het Hof Arnhem stand hebben gehouden, door de auteur hier gechargeerd weergegeven als 'de door de eiser verkozen grondslag van zijn vordering bepaalt het voor de scheepsexploitant geldende aansprakelijkheidsregime', dan zou, bij het ontbreken van duidelijke voorrangregels tussen Boek 6 en Boek 8, de meest vérstrekkende consequentie hiervan zijn geweest dat de scheepsexploitant (in ieder geval bij nationale gevallen) geen beroep meer

aansprakelijkheid voor maritieme vorderingen, Londen 19 november 1976, *Trb.* 1980, 32 en 1984, 31; artt. 8:750 e.v.

⁹ Voor binnenvaart de Convention de Budapest relative au contrat de transport international de marchandises par navigation intérieure (CMNI); *Trb.* 2001, 124; artt. 8:890-961 BW en voor zeevaart de Hague Visby Rules van 1924; artt. 8:370-496 BW.

zou kunnen doen op de in Boek 8 opgenomen specifieke maritieme verweren en beperkingsgrondslagen. In dat meest vérstrekkende geval zouden ook de sinds jaar en dag geldende *P&I*-dekkingen moeten worden herzien, ongetwijfeld gevolgd door een in de (op dit moment toch al uitzonderlijk hoge) vrachtprijs door te berekenen *P&I*-premiestijging.

Meer dan botsing tussen schepen

Tot zover dit, door het Hof Arnhem vermoedelijk niet-voorzien, doomsce-nario. Voor de 'droge' juristen bevat het 'Zwartemeer'-arrest (weer) de les dat een aanvaring in de zin van Boek 8 niet altijd binnen de Van Dale-definitie van dit begrip hoeft te vallen (botsing van twee schepen tijdens het varen). Uit art. 8:541 BW (zeeschepen) en art. 8:1002 BW (binnenschepen) volgt dat een aanvaring in de zin van Boek 8 ook die situatie betreft waarin schade door een schip is veroorzaakt zonder dat een 'aanraking van schepen' heeft plaatsgevonden. Deze ruime uitleg van het begrip 'aanvaring' heeft geleid tot interessante jurisprudentie. Zo bepaalde de Hoge Raad in het genoemde arrest inzake de 'Casuele' en de 'Toekomst' dat ook een tussen schepen overslaande brand als aanvaring kan worden gekwalificeerd; het Hof Den Haag schaarde ook het door een lossingsfout vallen van een container van het ene op het andere schip onder het begrip 'aanvaring' (Hof Den Haag 22 september 1998, *S&S* 2000/97) en datzelfde hof bracht ook vervuiling door kakkerlakken vanuit het ruim van het ene naar het ruim van het andere schip onder het begrip 'aanvaring' (Hof Den

Haag 26 september 2006, *S&S* 2007/4).

Een van de meest recente – en op dit moment nog bij de Rechtbank Rotterdam (263170/HA RK 06-93) aanhangige – kwesties waarin de uitleg van het begrip 'aanvaring' een rol speelt, betreft een met het 'Zwartemeer'-arrest vergelijkbare situatie waarin een baggerschip per abuis een tweetal elektriciteitskabels 'opviste'. In deze kwestie beroept de rompbevrachter (de energieproducent liet evenals Essent de vordering naar de eigenaresse van het schip verjaren) zich tot nu toe met succes op het feit dat ook dit incident onder het begrip 'aanvaring' valt en dat hij – alhoewel dit strikt genomen los staat van de vraag of het wel of geen aanvaring betrof – zijn aansprakelijkheid op de voet van art. 8:750 BW kan beperken, waardoor in dit geval zijn maximale aansprakelijkheid (behoudens in geval van opzet of bewuste roekeloosheid) beperkt is tot slechts een deel van de gevorderde schade. En ook dat is een verweer waarop de 'droge' advocaat doorgaans niet bedacht blijkt, maar wel behoort te zijn.

Niet de enige

Overigens, mochten de scheeps- en vervoerdersvriendelijke bepalingen uit Boek 8 en de daarin verwerkte verdagen op punten indruisen tegen uw rechtvaardigheidsgevoel, dan bent u daarin niet de enige. Een Engelse jurist zei in dat kader eens: 'Recht kan slecht tegen water en dan vooral tegen zout water.'¹⁰

¹⁰ Prof. mr. M.H. Claringboud, *PG Boek 8*, Kluwer, Deventer 1992, p. 21.

(advertentie)

KB
systeemmappen

gratis proefmap?
023-5422184

De **Trias** dossiermap
"DE NIEUWE MAP VOOR DE ADVOCATUUR"

Prijzen vanaf
€49,50
p/100 stuks
excl. BTW

6 cm

■ 12 KLEUREN
■ ELASTIEK
■ ONVERSLIJTBAAR

postbus 9687
2003 LR Haarlem
kb@systeemmappen.nl
www.systeemmappen.nl

Te gespecialiseerd podium voor discussie over kwaliteit

De feestbundel ter gelegenheid van het 55-jarige lustrum van de Orde over 'de professionele standaard van de advocaat' is lezenswaardig maar zal niettemin de discussie over kwaliteit niet aanwakkeren.

.....
Leo van Osch
redactielid
.....

Blijkens het voorwoord vooraf vroeg de redactie onder andere of er een relatie bestaat tussen de professionele standaard en specialisatie. De keuze van dit onderwerp is mede bepaald door het rapport van de Commissie advocatuur (2006), waarin zogenaamde kernwaarden zijn geformuleerd. Veel groot auteurs hebben deze – onafhankelijkheid, deskundigheid, vertrouwelijkheid, integriteit en publieke verantwoordelijkheid – als kapstok gehanteerd.

In het eerste deel (van de vijf) wordt stilgestaan bij het verband tussen de kernwaarden en de historische ontwikkeling van de beroepsopleiding (Jansen) en de huidige opleiding, dat wil zeggen zowel de beroepsopleiding als de voortgezette stagiaire-opleiding. Dat laatste onderdeel komt voor rekening van Van Otterlo, hoofd uitvoering en dienstverlening bij de Nova.

Het voordeel van traag recenseren is dat nieuwe ontwikkelingen kunnen worden meegenomen. In *NRC Handelsblad* van 17 mei jl. zegt deken Willem Bekkers: 'Ja, er moet anders naar het beroep worden gekeken, nu kun je op de dag dat je afstudeert een rekest indienen bij de rechtbank om toegelaten te worden tot de Balie. Vanaf dat moment

ben je advocaat en intern val je dan onder toezicht van een patroon. Dat is alles. Waarom ben je dan geen leerling-advocaat of aspirant [...]?' Een interessante gedachte om terug te grijpen naar Middeleeuws gedachtegoed – advocaten eerst leerling, en gezelschap en dan pas aanduiden als meester – maar het lijkt er alleszins op dat de deken hiermee voor de muziek uitloopt.

Speciale kwaliteiten vereist

In deel 2 wordt met beschouwende bijdragen omschreven wat de professionele standaard inhoudt. De ethici Van Luyk en Verweij houden de lezer nog eens voor dat er zaken zijn die voor geld niet te koop zijn, waarbij Verweij afsluit met de stelling: 'Ethiek is dus de omega van recht, in die zin dat reflectie op de ethische aspecten en consequenties van wetgeving altijd noodzakelijk blijft, precies om te voorkomen dat waarden in de verdrukking raken.'

Boeiend is ook de bijdrage van professor Legemate, die vanuit het medisch perspectief aangeeft dat medici met dezelfde problemen tobben. Ook daar een inspanningsverbintenis met wettelijke voorschriften, beroepscode, technische regels, richtlijnen en protocollen die de handelwijze van medici in hoge mate bepalen. Aardig is dan weer dat advocaat Kremer in deel 3 verwijst naar de medici: procederen is niet iets wat men er 'even bij kan doen', stelt Kremer. 'Een

De Advocatenstandaard

red. W.M.J. Bekkers, M. van Hooijdonk, S.C.J.J. Kortmann, J.J.H. Suyver
Sdu Uitgevers 2007
ISBN 978 901 212 441 6, 307 p.
€ 47,50

medicus die erg veel weet van de werking van de nier maar niet kan snijden kan maar beter buiten de operatiekamer blijven.'

In dat deel 3 komen hoofdzakelijk de advocaten aan het woord. Veel (super-) specialisten op het gebied van agrarisch recht, bestuursrecht, cassatie, mededinging, sportrecht et cetera, et cetera. De nichespelers houden de advocaat die de algemene praktijk uitoefent voor dat ze zich beter niet op hun terrein kunnen begeven, nu daar speciale kwaliteiten vereist zijn. Onder anderen Snijders geeft afschrikwekkende voorbeelden van blunders die op het gebied van agrarisch recht door de 'gewone' advocaat kunnen worden gemaakt. Ook de bijdragen van Visser (fusies & overname, bestuursrecht) hebben bij mij niet tot enige aandrang geleid om daar als man van de algemene praktijk te pionieren.

Veel specialisten stellen dat je behalve over specifieke vakkennis ook over andere vaardigheden dient te beschikken, zoals procestechnische kennis in de bestuursrechtpraktijk (Van der Ven en van der Veen) en IE/ICT praktijk (Alberdingk Thijm), een 'oplossingsgerichte attitude' in het gezondheidsrecht (Van Wersch), en 'een pragmatische aanpak en de competentie om doelgericht te kunnen adviseren' in de mededingingspraktijk (Leefflang). Met name die laatste twee eigenschappen zijn natuurlijk ook in de algemene praktijk bijzonder welkom.

Cliënt beoordeelt?

Een volkomen afwijkende bijdrage komt van de hand van Van Velsen (voorzitter Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten), en ik had ook eerlijk gezegd niet anders van hem verwacht.¹ Hij legt de bijl aan de wortel van de kwaliteitsboom die de Orde wil planten in de vorm van een verordening op de vakbekwaamheid. Is dat wel wenselijk, en is controle op kwaliteit wel mogelijk? Vanuit de gedachte dat de burger zelf goed in staat is om te beoordelen of een advocaat al dan niet zijn zaakjes goed voor elkaar heeft, houdt hij de lezer voor dat de burger met een verordening op de vakbekwaamheid wordt gedebiliseerd. En passant schopt hij ook nog tegen de overheid die via het, zoals hij het noemt, muizengaatje van de audit op het gebied van de gefinancierde rechtshulp de advocatuur is binnengedrongen.

In het genoemde interview van mei jl. lijkt de landelijk deken eenzelfde standpunt in te nemen. Op de vraag: 'Wie controleert de advocaat nog meer behalve de deken?', antwoordt hij: 'Dat klinkt misschien raar maar het belangrijkste is dat de burger verder emancipeert. Ik heb ooit tegen een klager gezegd: "Waarom heeft u dat toch geaccepteerd van uw advocaat?" Die man zei toen: "Meneer, als ik mijn eigen advocaat niet meer kan vertrouwen, wie dan nog wel?"'

Feit is dat de gemiddelde rechtszoekende niet bepaald altijd in staat is om de kwaliteit van zijn eigen raadsman te beoordelen. Ik geef twee voorbeelden. Bij toeval komt een conclusie van repliek

die ik had gemaakt terecht bij een specialist op dat terrein. Hij complimenteert me met het processtuk – leuk te lezen, maar de zaak ging jammerlijk verloren. In een andere zaak voerde ik een kort geding waarbij ik, na lezing van het vonnis van de Voorzieningenrechter, constateerde dat ik een aantal argumenten had laten liggen, maar niettemin de zaak had gewonnen. De cliënt in de tweede zaak was tevreden over de kwaliteit van mijn werk; de cliënt in de eerste niet. De wrange constatering is dat zij het beiden mis hebben, nu precies het omgekeerde het geval zou moeten zijn.

Van Velsen, om terug te keren naar zijn artikel, zegt dan ook dat er vanzelfsprekend niets tegen een echt kwaliteitsbeleid is, maar dat het onmogelijk is om dat in de praktijk uit te voeren. Kwaliteit van een advocaat kan immers, het voorbeeld geeft het ook aan, alleen geschieden door een inhoudelijke toetsing van diens werk met behulp van bijvoorbeeld een assessment. Al het andere is pappen en nathouden, in de visie van Van Velsen, en leidt tot diploma-cultuur en onnodige certificering. Daarin staat hij beslist niet alleen. In het zojuist verschenen jaarverslag 2007 van de Orde laat het lid van het College van Afgevaardigden van Alkemade optekenen: 'Uit de kwaliteitsstandaard blijkt niet dat iemand vakbekwaam is'.

Schijnzekerheid

In deel 3 komen ook een aantal relatieve buitenstanders aan het woord. Wery, raadsheer in het Hof Arnhem, zou vanaf de andere kant van de tafel graag de wet van Maijer in praktijk gebracht zien: Effect = kwaliteit x acceptatie. Deze wet leidt in de belevingswereld van de raadsman in strafzaken een sluimerend bestaan, aldus Wery. Wery merkt fijntjes op, daarin gesteund door Utrechts onderzoek, dat het lidmaatschap van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten niet garant staat voor kwaliteit. Daarmede is hij een van de weinigen die het uitgangspunt van de redactie treffend in beeld brengt, te weten iets zeggen over de verbinding tussen vakbekwaamheid en specialisatie.

In deel 4 van de bundel wordt in een drietal essays gefilosofeerd over de wijze waarop de professionele standaard kan worden bereikt. Na bijdragen van Stolker, vanuit academisch perspectief, en Bannier, op het punt van toezicht en controle op het handelen van de ad-

vocaat, sluit De Groot dat deel af met een definitie van kwaliteit: 'Kwaliteit is zeggen wat je doet, doen wat je zegt en dat kunnen aantonen'. In een schema presenteert zij de kernwaarden, de maatregelen ter bevordering van iedere kernwaarde en in twee afzonderlijke kolommen, de algemene en incidentele borging. Opwekkend is anders. Veel bureaucratisch ogende regelingen die, hoe je het ook wendt of keert, met name zijn bedoeld om de cliënten van advocaten met slappe knieën te beschermen. De goeden moeten weer eens onder de kwaden lijden. Het doorvoeren van de borging is, zoals de Groot zelf ook toegeeft, een schijnzekerheid.

Aan het eind van het boek nog een artikel van oud-deken Brouwer en een lezing van mr. Willems, voorzitter van de Ondernemingskamer. Brouwer neemt een nuttig kijkje over de grenzen. Willems constateert terecht dat zowel generalisme als specialisme in de advocatuur onvermijdelijk is. Wel waarschuwt hij voor de risico's die de heren en dames die de algemene praktijk uitoefenen lopen als zij hun grenzen overschrijden. Hij pleit voor een – niet erg praktisch klinkende – verplichting voor die kantoren om op tijd gespecialiseerde kwesties door te verwijzen, c.q. zich te liëren met kantoren die in voorkomende gevallen kunnen assisteren.

Ijdele hoop

Al met al een lezenswaardige bundel niet in de laatste plaats door de vele praktische aanwijzingen waarmee de specialisten hun bijdragen hebben gelardeerd. Zonder anderen tekort te doen noem ik Biemond, met een aardig inkijkje in de praktijk van de advocaat in fraudezaken, en Van Kampen, over advocaat van slachtoffers in zedenzaken.

Wel moet worden geconstateerd dat, waar de verspreiding van het boek beperkt is gebleven tot met name de deelnemers van het Jaarcongres 2007, de door de redactie uitgesproken hoop dat deze bundel een discussie zou aanwakkeren over de kwaliteit, vakbekwaamheid en integriteit, ijdel klinkt. Die discussie zal toch echt op een ander podium moeten plaatsvinden.

1 Anderen ook niet, want in de bijdrage van Brands wordt op voorhand al gewag gemaakt van een 'Boase reactie'.

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Amsterdam Business School

In a world full of Numbers...

You don't want to be treated like one of them

» *Thinking Business* «

Study Law & Finance At our Master of International Finance programme

- Designed for those with a background in Law
- Full time (1yr) or Part time (2yrs)
- Generous scholarships available for excellent students
- International content, staff and students
- Course range from Corporate Finance to Accounting to M&A Law, to Banking and Securities Regulation to Corporate Governance
- Other tracks: International Finance, Mathematical Finance, Real Estate

Also available: The Amsterdam MBA, Part time (2yrs) and Full time (1yr)

Information evenings at the Amsterdam Business School: 4 June and 2 July at 19.00 hours

For more information please contact us via Tel +31 (0)20 525 4388 or via mif@uva.nl

Roetersstraat 11 | 1018 WB Amsterdam | www.abs.uva.nl/mif

De Hoge Raad casseert de laatste jaren steeds minder ambtshalve. Wanneer gebeurt dat nog wel? En hoe staat het met de kwaliteit van rechtsbijstand in cassatie, die daardoor belangrijker wordt? ‘Bij gebreke aan een gespecialiseerde strafcassatiebalie vereist het EVRM dat de Hoge Raad niet rigide vasthoudt aan cassatiemiddelen indien ambtshalve vernietiging het belang van de justitiabele dient.’

Ambtshalve cassatie in strafzaken en de kwaliteit van de advocaat

.....
Carolien Noorduyn en Jan Sjöcrona
 advocaten te Den Haag

Begin 2006 verscheen een onderzoek naar ambtshalve cassatie in strafzaken sinds de invoering van de schriftuurverplichting in 2000.² De onderzoekers concludeerden dat bepaalde gebreken die in de eerste jaren na 1 oktober 2000 nog tot ambtshalve cassatie leidden, daartoe later geen reden meer gaven. Bovendien werd aanvankelijk vooral ambtshalve vernietigd op instigatie van de A-G, terwijl in latere rechtspraak diens advies tot ambtshalve ingrijpen minder vaak wordt gevolgd. De onderzoekers verwachtten dat voortaan enkel nog ambtshalve zal worden gecasseerd wanneer:

- het recht tot strafvervolgning is verval-
- de bewijsconstructie dermate gebre-
- een onjuiste uitleg van een materieel

- nemen van strafbaarheid;
- het bewezen verklaarde niet strafbaar is;
- er sprake is van wettelijke gebreken in de strafoplegging;
- verdragsrecht is geschonden.

Voor alle andere gevallen werd verwacht dat de Hoge Raad een rechtsschending of vormverzuim *waarover bij schriftuur niet is geklaagd* ongemoeid zal laten. Dadelijk te noemen recente rechtspraak onderstreept niet alleen de juistheid van deze verwachting, maar ook een afname van ambtshalve cassaties in gevallen waarin de onderzoekers dat niet hadden verwacht.

‘Daarover is niet geklaagd’

Uit een arrest van maart 2006 bleek dat de verdachte te laat had geappelleerd.³ Het hof had de zaak behandeld zonder in te gaan op overschrijding van de beroepstermijn. De Hoge Raad constateert weliswaar dat het hof de zaak ten onrechte had behandeld maar liet het arrest in stand, zonder motivering (art. 81 RO). A-G Vellinga had daarop al gepreludeerd onder de constatering dat er geen cassatiemiddel tegen was gericht en de Hoge Raad dus toch wel niet zou ingrijpen.

In een beslissing van februari 2007⁴

werd het beroep verworpen, ondanks advies van A-G Machielse tot ambtshalve vernietiging, nu de einduitspraak van het hof mede was geweest door raads-heren die niet hadden deelgenomen aan het onderzoek ter terechtzitting. Machielse oordeelde dat strijdig met art. 350 Sv en stelde dat de Hoge Raad herhaaldelijk heeft uitgemaakt dat aan dat artikel uitsluitend kan worden voldaan indien de rechters die het vonnis/arrest wijzen, hebben deelgenomen aan het gehele onderzoek ter terechtzitting. De Hoge Raad liet zich er niet over uit: de schriftuur had er niet over geklaagd.

Opvallend in een arrest uit maart 2007⁵ is het uitblijven van een reactie van de Hoge Raad op het advies van A-G Knigge, die ambtshalve concludeerde dat het hof ten onrechte de rijder die na het ongeval de auto bestuurde, als ‘betrokkene’ in de zin van art. 7 WVV had aangemerkt. Knigge oordeelde die opvatting strijdig met de kennelijke bedoeling van de wetgever. De Hoge Raad verwierp het beroep en zweeg over de opgeworpen rechtsvraag. Als rechtvaardiging noteerde hij dat over die kwestie in de cassatiemiddelen niet was geklaagd.

Voor een arrest uit mei 2007 adviseer-

1 Advocaten bij Sjöcrona .Van Stigt.
 2 C.J. van der Wilt & M.K.T. Tjong, ‘Ambtshalve cassatie in strafzaken na invoering van de schriftuurverplichting’, in *DD* 2006, p.303-319. Zie art. 437 lid 2 Sv.

3 HR 28 maart 2006, LJN: AV 1612.
 4 HR 13 februari 2007, LJN: AZ 3281.

5 HR 20 maart 2007, NJ 2007/398, m.nt. Schalken die de passieve opstelling van de HR betreurt.

u heeft gelijk —
de uitkomsten zijn
éclatant onrechtvaardig.
Maar dáár was
niet over geklaagd...

de A-G Machielse ambtshalve tot vernietiging met betrekking tot de strafoplegging omdat de strafmotivering totaal ontbrak, hetgeen gezien art. 359 lid 5 jo. art. 359 lid 8 Sv tot nietigheid zou moeten leiden.⁶ De Hoge Raad casseerde niet omdat de cassatieschriftuur geen klacht bevatte over een ontoereikende strafmotivering.

Cassatieadvocaat moet grenzen verkennen

Uit deze uitspraken volgt dat de Hoge Raad zich steeds terughoudender opstelt: waar in het onderzoek van 2006 nog werd gesteld dat ambtshalve wordt gecasseerd wanneer de lagere rechter zich schuldig heeft gemaakt aan een onjuiste uitleg van een materieel begrip dat ten onrechte heeft geleid tot het aannemen van strafbaarheid, is dat sinds het arrest van maart 2007 minder evident. Ook het geheel ontbreken van een motivering van de strafoplegging, zodanig dat sprake is van rechtsschending, leidt niet meer tot ambtshalve cassatie.

Als de advocaat in cassatie niet klaagt, is de cliënt dus de dupe. Op ambtshalve redding valt niet te rekenen. Dit noopt tot extra activiteit van de verdediging in cassatie. Het gevolg van de afnemende bereidheid tot ambtshalve casseren

.....
⁶ HR 29 mei 2007, LJN: BA 1644.

Elke advocaat in Nederland is gerechtigd in een straf cassatie op te treden – daaraan zou een eind moeten komen

zou dan ook wel eens kunnen zijn dat de Hoge Raad juist meer schrifturen te verwerken krijgt dan hij fijn vindt.⁷ Wie kaatst, moet de bal verwachten. Advocaten zijn het nu eenmaal hun cliënten verplicht het onderste uit de kan te halen. Dat daarbij grenzen worden verkend die de Hoge Raad misschien wel duidelijk gemarkeerd acht, is de essentie van een actieve verdediging.

De kans op succes hierbij is afhankelijk van de kwaliteit van de verdediging in feitelijke aanleg en van het vermogen van de cassatieadvocaat om – gezien de gevoerde verweren, gedane verzoeken en anderszins – gaten te schieten in de aan te vallen beslissing.

Pleitnota overleggen is essentieel

Indien de raadsman in feitelijke aanleg zijn verweerstandpunten niet uitdrukkelijk heeft onderbouwd, behoeft de feitenrechter er niet op te reageren. In zo'n geval is er voor de cassatieadvocaat nauwelijks eer aan te behalen: het stilzwijgen van de feitenrechter wordt dan door de Hoge Raad gedekt.⁸ Er kan niet genoeg op worden gehamerd dat het succes van de cassatieadvocaat rechtstreeks verband houdt met de kwaliteit van de verweren in feitelijke aanleg. Wanneer de feitenrechter er niet goed genoeg op reageert, kan daarover in cassatie worden geklaagd. Maar het is van eminent belang dat advocaten in feitelijke aanleg gebruikmaken van een pleitnota, vooral nu de Hoge Raad eind 2006 uitmaakte dat – zoals vaak voorkomt: bij afwezigheid van een pleitnota – de lege zinsnede in het proces-verbaal 'De raadsman voert het woord ter verdediging' voldoende is – wát de advocaat ook betoogde.⁹ Anders gezegd: de Hoge Raad verplicht de feitenrechter niet om op te tekenen wat de raadsman te berde brengt indien deze niet tegelijkertijd een pleitnota overlegt. In de genoemde zaak beweerde de advocaat meer dan een uur te hebben gepleit; het enkelregelige condensaats ervan vond hij wat mager. Maar de Hoge Raad nam er genoegen mee. De gedachte daarach-

ter is dat het tot de zorgplicht van de raadsman behoort om in het proces-verbaal opgetekend te krijgen wat hij voor de verdediging nodig oordeelt. In onze schriftelijke procescultuur is het middel daartoe de pleitnota (althans een aan de griffier over te leggen stuk; dat kan ook een kladvelletje zijn).

Intussen wil dit niet zeggen dat die procescultuur moet worden toegejuicht. Want het is de taak van de griffier om op te tekenen wat ter zitting gebeurt. Die taak behoort – bij een integere beroepsmoraal en dus respect voor de verdediging – meer om het lijf te hebben dan bij gebreke van een pleitnota slechts te noteren wie er aanwezig is (om verder poppetjes te tekenen, zoals één onzer eens heeft waargenomen). Het arrest van eind 2006 bevordert evenwel luiheid en nonchalance, ook bij de zittingsrechter die er niet erg door wordt geprikkeld zijn griffier deugdelijk te laten notuleren. En hoe minder er vanuit verdedigingsoptiek op papier staat, hoe minder aanknopingspunten de Hoge Raad zal kunnen vinden voor ambtshalve cassatie. Door de feitenrechters niet te verplichten grondig te laten notuleren, bevordert de Hoge Raad eigenhandig de ondergang van ambtshalve cassatie.

Cassatieadvocatuur is een metier

Doet de Hoge Raad, door zo zwaar te leunen op wat door de advocaat in cassatie wordt aangevoerd, wel recht aan diens kennis en kunde? Die vraag kan niet altijd bevestigend worden beantwoord, want er is geen reden voor ongeclausuleerd optimisme over de materiele- en processuele strafrechtelijke kwaliteiten van advocaten die in cassatie strafzaken 'doen'.¹⁰ Dat blijkt uit middelen die worden ingediend,¹¹ of kansen die onbenut zijn gebleven. Aan wie valt dat te wijten? Advocaten die een bepaald vak willen uitoefenen, dienen de eersten te zijn die zich met kritische zelfreflectie afvragen of zij daarvoor geschikt zijn. Maar er ligt ook een taak voor de Nederlandse Orde van Advocaten en, als deze zwijgt, wellicht voor de wetgever.

In de aanloopfase naar het nieuwe

Welzeker doen wij ook incassatiezaken – u bent in goede handen...

7 A.J.A. van Dorst en J. de Hullu, 'Warme gevoelens en irritatie in cassatie', in *Strafblad*, nr 1, 2007, p. 39-46.
 8 Zie HR 18 april 2006, NJ 2006/393, 394 en 395 m.nt. YB, HR 16 mei 2006, NJ 2007/119 m.nt. Sch en HR 12 september 2006, NJ 2007/121 m.nt. Sch
 9 HR 10 oktober 2006, LJN: AY 7351.

10 Dat is niet hetzelfde als de (gespecialiseerde) strafcassatieadvocatuur.
 11 Vgl. A.J.M. van Dorst, *Cassatie in strafzaken*, 5e druk, 2004, p. 49 e.v..

art. 437 Sv heeft de Commissie-Haak al geadviseerd dat de Orde een opleiding zou opzetten tot strafcassatiespecialist. Alleen advocaten die deze met vrucht zouden hebben gevolgd zouden dan in de cassatieprocedure worden toegelaten. De minister van Justitie omarmde dit behartenswaardige voorstel niet: hij wilde de resultaten afwachten van de trend naar specialisatie in de advocatuur. Vermoedelijk kunnen we dan nog lang wachten, want zelfbeperking is niet een pregnante eigenschap van advocaten die denken alleseter te kunnen zijn.

Hoe kunnen verdachten weten welke advocaat ter zake waarvan deskundig is? Deze onwetendheid wordt in de hand gewerkt doordat tot op heden elke advocaat in Nederland gerechtigd is in een strafcassatie op te treden. Daaraan zou een eind moeten komen.

EVRM vraagt soepelheid

De justitiabele die geen cassatiespecialist gebruikt, kan niet op 'ambtshalve hulp' van de Hoge Raad rekenen. Dat is veelal unfair, omdat de Hoge Raad weet wie specialist is en wie niet. De justitiabele benadert daarentegen de raadsman vaak

bij toeval, die zich op zijn beurt – zonder probate zelfkritiek – deskundig verklaart. Verdraagt deze stand van zaken zich met het EVRM? Het EHRM bepaalde in *Kamasinski* (NJ 1994, 26) weliswaar dat een Staat niet verantwoordelijk kan worden gehouden 'for every shortcoming on the part of a lawyer appointed for Legal Aid purposes', maar vijf jaar later onderstreepte dat hof in *Imbrioscia* (NJ 1994, 459) dat een Staat op grond van art. 6 lid 3 onder c EVRM een positieve verplichting heeft in te grijpen wanneer 'failure by counsel to provide effective representation is manifest or sufficiently brought to their attention.'¹² Die verplichting zou in cassatie gestalte kunnen krijgen doordat – totdat er een gespecialiseerde en gereguleerde strafcassatiebalie is geboren – de Hoge Raad niet rigide vasthoudt aan cassatiemiddelen indien ambtshalve vernietiging het belang van de justitiabele dient.

En de databanken

Daarbij nog één *cri de coeur*. Openbaar

.....

¹² Zie Prakken/Spronken, *Handboek Verdediging*, 2003, p. 12.

Ministerie en rechters beschikken over 'Porta Iuris', een databank waarin bijna alle in Nederland gewezen rechterlijke beslissingen worden verzameld en met behulp van geavanceerde zoeksystemen zijn te raadplegen. Omdat die beslissingen niet worden geanonimiseerd krijgt de advocatuur geen toegang. Zij is aangewezen op databanken met slechts een deel van de inhoud van Porta Iuris, met soms belabberde zoeksystemen. Zou het in verband met de 'equality of arms' niet redelijk zijn dat de advocatuur dezelfde databanken kan raadplegen als Justitie? De tijd gemoeid met selectie en bewerking van beslissingen voor databanken die de advocatuur kan raadplegen, kan beter worden gestoken in het anonimiseren van beslissingen voor Porta Iuris. Niet zo leuk voor commerciële databankmakers, maar een doorzichtige rechtsstaat vereist nu eenmaal dat bij het oordelen over justitiabelen niet wordt geprofiteerd van verschoonbare onwetendheid van raadslieden.

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71 / 82	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNet- certificaten	070-335 35 71 / 26 / 92	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 71 / 86	helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding	Telefoonnummer	E-mailadres
Beroepsopleiding (09.00-12.00 uur)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (ontheffingen)	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl
Vrijstellingen B0 en VSO	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Mandaatbesluit van de Algemene Raad 2008

De Algemene Raad, overwegende, dat het gewenst is het Mandaatbesluit van 3 september 2007 aan te passen, gelet op de nieuwe functiebenamingen van een aantal medewerkers op het Bureau van de Nederlandse Orde van Advocaten, de wens tot mandatering van een aantal besluiten, de keuze tot beperking van de kring van gemandateerden met het oog op artikel 10:3 lid 3 Awb, de wens tot het verlenen van mandaat aan de manager opleiding voor de besluiten genoemd in artikel 3 en het doorvoeren van een aantal tekstuuele wijzigingen, **besluit**

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a Algemene Raad: de algemene raad als bedoeld in

- artikel 18, eerste lid, Advocatenwet;
- b Deken: de deken als bedoeld in artikel 18, eerste lid, Advocatenwet;
- c Bureau van de Nederlandse Orde van Advocaten: het bureau als bedoeld in artikel 33 Advocatenwet;
- d Algemeen secretaris: de secretaris als bedoeld in artikel 34 Advocatenwet;
- e Hoofd uitvoering wet- en regelgeving: de medewerker die als zodanig is aangeduid in het organogram van de Nederlandse Orde van Advocaten van 1 februari 2008;
- f Manager uitvoering regelgeving: de medewerker die als zodanig is aangeduid in het organogram van de Nederlandse Orde van Advocaten van 1 februari 2008;

- g Manager opleiding: de medewerker die als zodanig is aangeduid in het organogram van de Nederlandse Orde van Advocaten van 1 februari 2008;
- h Senior medewerker bezwaar en beroep: de medewerker die als zodanig is aangeduid in het organogram van de Nederlandse Orde van Advocaten van 1 februari 2008;
- i Juridisch medewerker: de medewerker die als zodanig is aangeduid in het organogram van de Nederlandse Orde van Advocaten van 1 februari 2008.

- derde lid, Reglement op de proeve van bekwaamheid als bedoeld in de algemene wet erkenning EG-hogeronderwijsdiploma's;
- h bezwaarschriften in het kader van de Wet Openbaarheid van Bestuur.

Artikel 3

De Algemene Raad verleent aan het hoofd uitvoering wet- en regelgeving, de manager uitvoering regelgeving, de juridisch medewerker, ieder afzonderlijk de bevoegdheid in naam van de Algemene Raad:

- a kennisgeving te doen van de schrapping van het tableau ex artikel 8, derde lid, Advocatenwet;
- b besluiten te nemen op verzoeken van de Raden van Toezicht aan de Algemene Raad, goedkeuring te verlenen aan een stageverkoorting, genoemd in artikel 9b, tweede lid, Advocatenwet;
- c besluiten te nemen op ontheffingsverzoeken ex artikel 12, vierde lid, Advocatenwet;
- d individuele opleidingsmaatregelen te treffen op grond van artikel II van de wet van 2 februari 1989 (bijlage bij Advocatenwet);
- e besluiten te nemen op verzoeken tot afgifte van een EG-verklaring, genoemd in artikel 2 en 3 Regeling EG-verklaring advocaten 1996;
- f besluiten te nemen op vrijstellingsverzoeken, genoemd in artikel 2, derde lid, Reglement op de proeve van bekwaamheid als bedoeld in de algemene wet erkenning EG-hogeronderwijsdiploma's;
- g besluiten te nemen op vrijstellingsverzoeken ex artikel 11 Stageverordening 2005;

Artikel 2

De Algemene Raad verleent aan de deken, de algemeen secretaris en de senior medewerker bezwaar en beroep, ieder afzonderlijk de bevoegdheid in naam van de Algemene Raad de volgende besluiten te nemen op:

- a bezwaarschriften in het kader van de Advocatenwet;
- b bezwaarschriften in het kader van de Verordening op de Permanente Opleiding 2000;
- c bezwaarschriften in het kader van het Besluit Aanmerken als Opleiding;
- d bezwaarschriften in het kader van de Stageverordeningen 2005 en 1988;
- e bezwaarschriften in het kader van de individuele opleidingsmaatregelen ex artikel II van de wet van 2 februari 1989 (bijlage bij de Advocatenwet);
- f bezwaarschriften in het kader van de afgifte van een EG-verklaring, genoemd in artikel 2 en 3 Regeling EG-verklaring advocaten 1996;
- g bezwaarschriften in het kader van vrijstellingsverzoeken, genoemd in artikel 2,

- h besluiten te nemen op vrijstellingsverzoeken ex artikel 11 Stageverordening 1988;
- i besluiten te nemen op verzoeken tot erkenning als opleidingsinstelling ex artikel 11a leden 1 en 2 Stageverordening 2005;
- j besluiten te nemen tot intrekking van de erkenning van een opleidingsinstelling ex artikel 11a lid 3 Stageverordening 2005;
- k besluiten te nemen tot intrekking van de erkenning van een opleidingsinstelling ex artikel 11a lid 3 Stageverordening 1988;
- l besluiten te nemen betreffende deelname aan het onderwijs van de Beroepsopleiding ex artikel 13 lid 4 Stageverordening 2005;
- m besluiten te nemen op verzoeken tot het afleggen van een toets na schrapping ex artikel 14 lid 9 juncto lid 10 Stageverordening 2005;
- n besluiten te nemen betreffende deelname aan het examen van de Beroepsopleiding ex artikel 14 lid 11 Stageverordening 2005;
- o besluiten te nemen op vrijstellingsverzoeken ex artikel 15, eerste en derde lid, Stageverordening 2005;
- p besluiten te nemen op vrijstellingsverzoeken ex artikel 15, eerste en vijfde lid, Stageverordening 1988;
- q besluiten te nemen op verzoeken betreffende artikel 1 sub f lid 4 Verordening op de Permanente Opleiding 2000;
- r besluiten te nemen op verzoeken tot erkenning als opleidingsinstelling ex artikel 4, eerste en tweede lid, Verordening op de Permanente Opleiding 2000;
- s Besluiten te nemen tot intrekking van de erkenning als opleidingsinstelling, genoemd in artikel 4, derde lid, Verordening op de Permanente Opleiding 2000;
- t besluiten te nemen op ontheffingsverzoeken ex artikel 5 Verordening op de Permanente Opleiding 2000;
- u besluiten te nemen op verzoeken om informatie als bedoeld in de Wet Openbaarheid van Bestuur.

Artikel 4

Dit besluit treedt in werking op 29 mei 2008 en komt in de plaats van het besluit van de Algemene Raad van 3 september 2007.

Aldus besloten door de Algemene Raad op 13 mei 2008.

PO

Arbeidsrecht

Springcourse 2008

12-06-2008: 11:00 – 19:00 uur

13-06-2008: 09:00 – 16:00 uur

Plaats: Schiermonnikoog

Doelgroep: PO

Niveau: **

Instelling: Instituut voor

Arbeidsrecht,

tel. 0182-358252

Docent(en): mr. D.J. Buijs, drs.

R.A. Heida, mr. J. Meijer, mr. S.F.

Sagel, prof. mr. W.A. Zondag

Cursusprijs: n.n.b.

Opleidingspunten

10 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

10 Totaal

Congres Arbeidsrechtelijke

aspecten van Reorganisatie et

Overname

16-06-2008: 09:00 – 17:00 uur

25-06-2008: 09:00 – 16:30 uur

Plaats: Utrecht

Doelgroep: PO

Niveau: **

Instelling: Instituut voor

Arbeidsrecht,

tel. 0182-358252

Docent(en): mr. J.H. Even, mr. R.

Hansma, mr. M.J.M.T. Keulaerds,

mr. J. Meijer, mr. P.C. Vas Nunes,

prof. mr. L.C.J. Sprengers, prof.

mr. W.A. Zondag

Cursusprijs: € 850 exclusief btw

Opleidingspunten

11 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

11 Totaal

Actualiteiten Arbeidsrecht

26-08-2008: 09:45 – 15:00 uur

Plaats: Amsterdam

Doelgroep: PO

Niveau: ** Actualiteiten

Instelling: OSR Juridische

Opleidingen,

tel. 030-2315314

Docent(en): mr. M. Bosman, mr.

W.P.J. Kroft

Cursusprijs: € 495 geen btw

Opleidingspunten

04 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

04 Totaal

Bank- en effectenrecht en

financiering

Actualiteitenworkshops voor

Trustkantoren

19-06-2008: 10:00 – 12:00 uur

26-06-2008: 10:00 – 12:00 uur

18-09-2008: 10:00 – 12:00 uur

25-09-2008: 10:00 – 12:00 uur

16-10-2008: 10:00 – 12:00 uur

20-11-2008: 10:00 – 12:00 uur

11-12-2008: 10:00 – 12:00 uur

Plaats: Amsterdam

Doelgroep: PO

Niveau: * Actualiteiten

Instelling: Academie

voor Toegepaste

Rechtswetenschappen,

tel. 0570-751230

Docent(en): mr. N.F. Barthel, mr.

C.-F. Greeven, mr. R.-J.P. Lugard,

drs. M.H.K. Marijt, mr. E.D. Smit

Cursusprijs: € 1.595 exclusief btw

Opleidingspunten

14 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

14 Totaal

Bestuurs(proces)recht

Actualiteiten Awb

26-08-2008: 10:00 – 15:00 uur

Plaats: Amsterdam

Doelgroep: PO

Niveau: ** Actualiteiten

Instelling: OSR Juridische

Opleidingen,

tel. 030-2315314

Docent(en): mr. B.J. van

Ettেকoven

Cursusprijs: € 495 geen btw

Opleidingspunten

04 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

04 Totaal

Fiscaal recht

Actualiteiten Formeel

Belastingrecht

25-08-2008: 09:45 – 15:00 uur

Plaats: Amsterdam

Doelgroep: PO

Niveau: *

Instelling: OSR Juridische

Opleidingen,

tel. 030-2315314

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

* *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).

** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

*** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

Docent(en): mr. R.W.J.

Kerckhoffs, mr. I. Leenders

Cursusprijs: € 495 geen btw

Opleidingspunten

04 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

04 Totaal

Ondernemingsrecht

Mini workshop Nieuwe

Personenvennootschappen voor

(kleine) advocatenkantoren

25-08-2008: 16:00 – 18:00 uur

Plaats: Amsterdam

Doelgroep: PO

Niveau: ** Actualiteiten

Instelling: OSR Juridische

Opleidingen,

tel. 030-2315314

Docent(en): mr. M. den Boer

Cursusprijs: € 245 geen btw

Opleidingspunten

02 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

02 Totaal

Overige rechtsgebieden

Beroepsaansprakelijkheid

11-06-2008: 13:30 – 17:00 uur

Plaats: Amsterdam

Doelgroep: PO

Niveau: *** Actualiteiten

Instelling: Stichting tot

Bevordering der Notariële

Wetenschap,

tel. 020-6756479

Docent(en): prof. mr. F.A.W.

Bannier, mr. W.F. Hendriksen

Cursusprijs: € 195 inclusief btw

Opleidingspunten

03 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

03 Totaal

Personen- en familierecht

Basiscursus jeugdrecht –

juridische aspecten van de

jeugdzorg

12-06-2008: 09:45 – 17:00 uur

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

Beëdigd als advocaat en procureur

Aken, mw. mr. K.M. van, Ridderhof 94 (5341 HS) postbus 426 (5340 AK) Oss, tel. 0412-404947, fax 0412-635504

Aler, mr. T.M.M., Amstelveenseweg 638 (1081 JJ) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419888, fax 020-5419999, e-mail mail@dlapiper.com

Aolad-Si Mhammad, mr. R., Hofplein 20 (3032 AC) postbus 2700 (3000 CS) Rotterdam, tel. 010-2010500, fax 010-2010501, e-mail info@vmm.nl

Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: OSR Juridische Opleidingen, tel. 030-2315314
Docent(en): mr. K.U.J. Hopman
Cursusprijs: € 495 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Straf(proces)recht
Symposium 'De (straf-) rechtspleging als lerend systeem'
27-06-2008: 10:30 - 17:00 uur
Plaats: Leiden
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: PAO Universiteit Leiden, tel. 071-5278666
Docent(en): dr. J.W. de Keijser, mr. dr. M. Malsch, prof. dr. P.A.M. Mevis, prof. mr. J.F. Nijboer
Cursusprijs: € 100 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Actualiteiten Strafrecht
26-08-2008: 09:45 - 15:00 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: OSR Juridische Opleidingen, tel. 030-2315314
Docent(en): prof. mr. T.A. de

Beenhakker, mr. F., Hereplein 3 (9711 GA) Groningen, tel. 050-3110441, fax 050-3114299, e-mail info@beenhakker-cs.nl

Berg, mr. M.J. van den, St. Canisiusweg 19-f (6511 TE) postbus 1126 (6501 BC) Nijmegen, tel. 024-3810810, fax 024-3810820, e-mail info@poelmannvandenbroek.nl

Berg, mr. P.D. van den, Strawinskylaan 10 (1077 XZ) postbus 75299 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-4857000, fax 020-4857001, e-mail info.amsterdam@freshfields.com

Berger, mr. T., Sophialaan 9 (2514 JR) postbus 93102 (2509 AC) Den Haag, tel. 070-4166616, fax 070-3226940, e-mail info@wlaws.com

Bladel-Oltean, mw. mr. M. van, Herengracht 425-429 (1017 BR)

Roos, mr. P. Ölcer
Cursusprijs: € 495 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Piketcursus Strafpiket
29-08-2008: 14:30 - 19:00 uur
Plaats: Den Haag
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: Haagrecht Advocaten, tel. 070-3141900
Docent(en): mr. H. Oldenhof, mr. W. Römelingh
Cursusprijs: € 250 inclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
02 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Vreemdelingenrecht
Conférentie 'Uitgesloten: Toepassing van artikel 1F in Nederland'
19-06-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Leiden
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Instituut voor Immigratierecht, tel. 071-5277535
Docent(en): n.n.b.
Cursusprijs: € 495 geen btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Amsterdam, tel. 020-6246811, fax 020-6272278

Bock, mr. G.J. de, Vondellaan 51 (2332 AA) postbus 1144 (2302 BC) Leiden, tel. 071-5358000, fax 071-5358001, e-mail debock@tklaw.com

Boer, mr. T.P., Haaksbergweg 27 (1101 BP) postbus 12359 (1100 AJ) Amsterdam Zuidoost, tel. 020-5673990, fax 020-5673991, e-mail info@hrmadvocaten.nl

Bosma, mw. mr. E.J.A., Reguliersdwarsstraat 90-92 (1017 BN) postbus 15744 (1001 NE) Amsterdam, tel. 020-5312000, fax 020-5312009, e-mail info@vanrossum.nl

Carapiet, mr. T.C., Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953309, fax 020-7953900, e-mail boekel.de.neree@bdn.nl

Cornelissen, mw. mr. J.M.E., Javastraat 22 (2585 AN) postbus 85615 (2508 CH) Den Haag, tel.

ADR/Mediation
MED01 Merlijn Mediation Tegenpartij of Conflictpartner (Opleiding tot NMI-mediator) 8 daagse Midjaar II 2008
11-06-2008: 10:00 - 20:00 uur
12-06-2008: 09:00 - 17:00 uur
18-08-2008: 10:00 - 20:00 uur
19-08-2008: 09:00 - 17:00 uur
11-09-2008: 10:00 - 20:00 uur
12-09-2008: 09:00 - 17:00 uur
02-10-2008: 10:00 - 20:00 uur
03-10-2008: 09:00 - 17:00 uur
Plaats: Nuland
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: Merlijn BV, tel. 073-5323582
Docent(en): mr. drs. H.J. Bonenkamp, mr. M.C.P. Houben, mr. E. Krens, drs. H.E. Niehoff, mr. M.L.F.J. Schyns, mr. K.E.M. van der Stappen, drs. J.W.M. van der Waerden
Cursusprijs: € 3.830 geen btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
51 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
54 Totaal

Gesprekstechnieken
Workshop Adviesvaardigheden
25-08-2008: 09:45 - 15:00 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: OSR Juridische Opleidingen, tel. 030-2315314
Docent(en): dr. R. Kaulingfreks, ing. D. de Vroomen

070-3131050, fax 070-3131060, e-mail info@feltz.nl

Cune, mr. M., Flight Forum 1 (5657 DA) postbus 666 (5600 AR) Eindhoven, tel. 088-2535000, fax 088-2535601, e-mail info@akd.nl

Dekker, mr. M.R.A., Scheveningseweg 46 (2517 KV) Den Haag, tel. 070-3066800, fax 070-3066870, Den Haag

Dirlik, mr. K., Comeniusstraat 10-a (1817 MS) postbus 75 (1800 AB) Alkmaar, tel. 072-5127117, fax 072-5126957, e-mail info@knuwer.nl

Doornbos, mr. A.E., Stromarkt 8 (7411 PJ) postbus 6150 (7401 HD) Deventer, tel. 0570-613327, fax 0570-616236, e-mail adoornbos@fievezadvocaten.nl

Dulst, mr. B.F. van, Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953309, fax 020-7953900, e-mail boekel.de.neree@bdn.nl

Cursusprijs: € 495 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
04 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Intervisie
Intervisie
04-07-2008: 15:30 - 19:00 uur
Plaats: Den Haag
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: Haagrecht Advocaten, tel. 070-3141900
Docent(en): mr. W. Römelingh
Cursusprijs: € 119 inclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
03 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Overige vaardigheden
Workshop Intervisie
26-08-2008: 09:45 - 15:00 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: OSR Juridische Opleidingen, tel. 030-2315314
Docent(en): drs. L. Buddemeijer, drs. P. de Vilder
Cursusprijs: € 495 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
04 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Eertink, mr. A.J., Stationsweg 137 (2515 BM) Den Haag, tel. 070-3805732, fax 070-3803597, e-mail info@vermeijmonsadvocaten.nl

Franx-Schaap, mw. mr. E.N., Schipholweg 641 (1175 KP) Lijnden

Freeke, mw. mr. C.R.H., Fred Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus 71170 (1008 BD) Amsterdam, tel. 020-5785785, fax 020-5785800, e-mail info@loyensloeff.com

Geld, mr. L.A.M. van der, Hengelosestraat 571 (7521 AG) postbus 126 (7500 AC) Enschede, tel. 053-4840000, fax 053-4840099, e-mail damste@damste.nl

Goede, mr. P.M.J. de, Paterswoldseweg 802 (9728 BM) postbus 1100 (9701 BC) Groningen, tel. 050-5214365, fax 050-5255666, e-mail degoede@plasbosinade.nl

Groenendaal, mr. J.G.J. van, Reguliersdwarsstraat 90-92

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

(1017 BN) postbus 15744 (1001 NE) Amsterdam, tel. 020-5312000, fax 020-5312009, e-mail info@vanrossen.nl

Haastrecht, mw. mr. K. van, Amstelplein 8-a (1096 BC) postbus 94700 (1090 GS) Amsterdam, tel. 020-3016301, fax 020-3016333, e-mail amsterdam@cms-dsb.com

Hagen, mr. J.A., Veraartlaan 12 (2288 GM) Rijswijk/ZH, tel. 020-6517517

Halman, mw. mr. M.T., Broederweg 11 (8261 GS) postbus 161 (8260 AD) Kampen, tel. 038-3316777, fax 038-3317296, e-mail info@wb-advocaten.nl

Happé, mr. J., Burcht 11 (1501 BA) postbus 1178 (1500 AD) Zaandam, tel. 075-6353831, fax 075-6353090, e-mail info@dbv-advocaten.nl

Harder, mr. W. den, Kennemerstraatweg 2 (1815 LA) postbus 1035 (1810 KA) Alkmaar, tel. 072-5121300, fax 072-5151133, e-mail alkmaar@vandiepen.com

Harderwijk, mw. mr. E.J., Amstelveenseweg 638 (1081 JJ) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419888, fax 020-5419999, e-mail mail@dlapiper.com

Heijkant, mw. mr. N., Apollolaan 151 (1077 AR) postbus 75546 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-3051600, fax 020-3051699, e-mail info@spighoff.com

Hoogh, mr. M.E. de, Apollolaan 119 (1077 AP) postbus 75179 (1070 AD) Amsterdam, tel. 020-3058383, fax 020-3058384, e-mail info@sosadvocaten.nl

Jongeling, mr. S., Keizersgracht 332 (1016 EZ) Amsterdam, tel. 020-6275411, fax 020-6226577, e-mail info@drpadvocaten.nl

Kemperink, mw. mr. D.W.J.M., Strawinskylaan 10 (1077 XZ) postbus 75299 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-4857000, fax 020-4857001, e-mail info.amsterdam@freshfields.com

Keramati, mw. mr. F., Strawinskylaan 1999 (1077 XV) postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam, tel. 020-7171000, fax 020-7171111, e-mail info@nautadutilh.com

Kieft, mw. mr. M.J.M., Drs. F. Bijlweg 8-a (1784 MC) postbus 42 (1780 AA) Den Helder, tel. 0223-660114, fax 0223-660354, e-mail info@knuwer.nl

Köhne, mr. I.R., Zwartelaan 30 (2271 BR) postbus 716 (2270 AS) Voorburg, tel. 070-3871416, fax 070-3860258, e-mail adv@streekkerk.nl

Lee, mr. T.Y.G., Hofplein 20 (3032 AC) postbus 2700 (3000 CS) Rotterdam, tel. 010-2010500, fax 010-2010501, e-mail info@vmw.nl

Leeuwen, mr. S.S.A. van, Parkstraat 107 (2514 JH) postbus 30457 (2500 GL) Den Haag, tel. 070-3760666, fax 070-3651856, e-mail vleeuwen@barenskranen.nl

Leijh, mr. V.J., Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, t. el. 020-7953309, fax 020-7953900, e-mail boekel.de.neree@bdn.nl

Linde, mw. mr. A. van der, St. Canisiusingel 19-f (6511 TE) postbus 1126 (6501 BC) Nijmegen, tel. 024-3810810, fax 024-3810820, e-mail info@poelmannvandenbroek.nl

Linden, mr. P.J.W.J. van der, Herengracht 582-584 (1017 CJ) Amsterdam, tel. 020-6077979, fax 020-6831947, e-mail mail@vandersteenhoven.nl

Ling, mw. mr. P.S., Vondellaan 12 (5611 NX) postbus 831 (5600 AV) Eindhoven, tel. 040-2448970, fax 040-2453080, e-mail info@claassenadvocaten.nl

Net, mr. C.B. van der, Schippersgracht 1-3 (1011 TR) postbus 75338 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-5300160, fax 020-5300170

Ooijen, mw. mr. W.A.M. van, Steenweg 22-a (5707 CG) postbus 766 (5700 AT) Helmond, tel. 0492-536666, fax 0492-555600, e-mail info@vanstiphout-advocaten.nl

Plugge, mw. mr. C.W., Zuidplein 100 (1077 XV) postbus 79023 (1070 NB) Amsterdam, tel. 020-8909900, fax 020-8909999, e-mail netherlands@simmons-simmons.com

Postmus, mr. E.H.C., Amstelveenseweg 638 (1081 JJ) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419888, fax 020-5419999, e-mail mail@dlapiper.com

Salgado Dominguez, mw. mr. M.J., Koningin Julianaplein 10 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax 070-5153100, e-mail info@pelsrijcken.nl

Sprockel, mw. mr. S.E., Peter van Anrooystraat 7 (1076 DA) postbus 75999 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-5736736, fax 020-5736737, e-mail info@lexence.com

Teitler, mr. R., Baden Powellweg 263 (1069 LH) postbus 75966 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-6766060, fax 020-6645495, e-mail legal@willems-advocaten.nl

Tib, mw. mr. J., Rivium Boulevard 156 (2909 LK) postbus 79 (2900 AB) Capelle aan den IJssel, tel. 0900-2022720, fax 010-3002461

Wagner, mw. mr. V.H., Noordeinde 33 (2514 GC) postbus 305 (2501 CH) Den Haag, tel. 070-3023500, fax 070-3023670, e-mail info@houthoff.com

Weijers, mw. mr. K., Stationsplein 99-101 (5211 BM) postbus 396 (5201 AJ) Den Bosch, tel. 073-6161100, fax 073-6161199, e-mail info@hpl.nl

Wolf, mw. mr. M.W. de, Dreef 22 (2012 HS) postbus 5287 (2000 CG) Haarlem, tel. 023-5125025, fax 023-5125026, e-mail info@kad.vl

Praktijk neergelegd

Arend, mw. mr. G.A. van der Rotterdam 18-04-2008

Bouwknegt, mw. mr. J.H. Leiden 15-03-2008

Brand, mr. P.C. Westervoort 06-05-2008

Crain, mr. L.G. Amsterdam 01-04-2008

Damoiseaux, mr. B.H.G. Heerlen 23-04-2008

Eekeren, mw. mr. J.C.W. van Den Bosch 06-05-2008

Gambon, mw. mr. S. Amsterdam 01-05-2008

Heiden, mw. mr. S.H.M. Den Haag 01-04-2008

Hirschfeld, mw. mr. A.A. Amsterdam 28-04-2008

Hollert, mr. C.L. Leusden 30-04-2008

Hout, mw. mr. D.E. van Den Haag 14-04-2008

Hovenier, mw. mr. E.M. Almere 28-04-2008

Iest, mw. mr. K. Amsterdam 01-05-2008

Jak, mr. N. Den Haag 01-05-2008

Jansen, mr. R.S.W.H. Utrecht 01-04-2008

Kallen, mr. P.J.R.M. Zeist 31-03-2008

Kolkert, mr. W.J. Den Bosch 01-04-2008

Kortbeek, mw. mr. D. Kaatsheuvel 01-04-2008

Kramer, mr. drs. J.J. Amsterdam 01-05-2008

Kwaaitaal-Schaars, mw. mr. V.M.H. Eindhoven 24-04-2008

Lenglet, mr. J.E. Den Bosch 06-05-2008

Loman, mw. mr. M.C. Den Haag 01-04-2008

Matthijssen, mr. M.C. Utrecht 22-04-2008

Monsma, mw. mr. C.S.C. Tiel 21-03-2008

Nat, mr. M.M. van der Amsterdam 01-04-2008

Oppen, mr. P.A.Th. van Amsterdam 01-04-2008

Peters, mw. mr. A.E. Amsterdam 01-04-2008

Poublon, mr. R.M. Tilburg 01-05-2008

Schaafsma, mw. mr. A.C. Amsterdam 01-04-2008

Schimmel, mr. G.A. Woerden 01-05-2008

Vegter, mr. H.C. Utrecht 29-04-2008

Verstraete, mw. mr. C.M.M. Amsterdam 24-04-2008

Vugt, mr. M.A.P. van Hedel 28-04-2008

Willems, mr. J.F.R.M. Bostel 03-04-2008

Wit, mr. M.H.P. de Amsterdam 01-04-2008

Zandvliet, mw. mr. N. Den Haag 01-04-2008

Kantoor-verplaatsing

Bartman, mr. A.H.J.: Jan Willem Brouwersstraat 16 (1071 LJ) Amsterdam, tel. 020-4703569, fax 020-4703829, e-mail bartman@bartmanbeljon.nl

Berg, mw. mr. I.H. van den: Koninginneweg 182 (1075 EH) Amsterdam, tel. 020-3057410, fax 020-3057411, e-mail vandenbergsixlegal.nl

Berghuis, mr. G. (Leeuwarden): Lavendelheide 13 (9202 PD) postbus 622 (9200 AP) Drachten, tel. 0512-334134, fax 0512-334149, e-mail info@vwl-advocaten.nl

Bois, mw. mr. J. du: Herengracht 499 (1017 BT) Amsterdam, e-mail joandb@xs4all.nl

Borst, mw. mr. F.C.: Koninginneweg 182 (1075 EH) Amsterdam, tel. 020-3057410, fax 020-3057411, e-mail borst@sixlegal.nl

Braak, mr. J.E.: Herculesplein 213 (3584 AA) postbus 85299 (3508 AG) Utrecht, tel. 030-2523520, fax 030-2512741, e-mail info@atmadvocaten.nl

Brouwers, mr. C.M. (Eindhoven): Hoofdstraat 19 (5961 EX) postbus 6104 (5960 AC) Horst, tel. 077-3988182, fax 077-3988191, e-mail advocaten@tilman.nl

Bruijntjes, mw. mr. H. (Naaldwijk): Dijkweg 125-a (2675 AC) Honselersdijk, postbus 99 (2670 AB) Naaldwijk, tel. 0174-614656, fax 0174-623680, e-mail bruijntjes@evsadvocaten.nl

Burger, mw. mr. P.H.: Maliebaan 45 (3581 CD) postbus 24092 (3502 MB) Utrecht, tel. 06-51096881, fax 030-2805052, e-mail info@bpadvocaat.nl

Burgersdijk, mr. L.A.: Koninginneweg 182 (1075 EH) Amsterdam, tel. 020-3057410, fax 020-3057411, e-mail burgersdijk@sixlegal.nl

Coelingh Bennink, mr. S.F.: Kennemerstraatweg 2 (1815 LA) postbus 1035 (1810 KA) Alkmaar, tel. 072-5121300, fax 072-5121133, e-mail alkmaar@vandiepen.com

Considine, mr. J.A.F. (Brielle): Driemanssteeweg 35 (3084 CA) Rotterdam, tel. 010-2135182, fax 084-7336209, e-mail considine@considine.nl

Dahmen, mr. R.G.M.: Emmaplein 2 (1075 AW) postbus 75272 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5755005, fax 020-5755000, e-mail info@re-advocaten.nl

Dekker, mw. mr. M. (Purmerend): Lepelaar 4 (1628 CZ) postbus 2310 (1620 EH) Hoorn/NH, tel. 0229-547450, fax 0229-547459, e-mail info@loomsadvocaten.nl

Diederer, mr. drs. P.H.J.: Noorderpoort 7 (5916 PJ) postbus 496 (5900 AL) Venlo, tel. 077-3201920, e-mail p.diederer@vlsa.nl

Driessen-Tabbers, mw. mr. A.M.K. (Oss): Eindhovenseweg 128 (5582 HW) postbus 193 (5580 AD) Waalre, tel. 040-2215015, fax 040-2214225, e-mail annedriessen@boomen.com

Dijk, mw. mr. M. van: Burg van Roijensingel 2 (8011 CS) postbus 1036 (8001 BA) Zwolle, tel. 038-4280077, fax 038-4218573, e-mail info@benthem-gratama.nl

Dijk, mr. T.J.J. van:
Scheveningseweg 56 (2517 KW)
postbus 16951 (2500 BZ) Den
Haag, tel. 070-3063103, e-mail
t.vandijk@advocaatvandijk.nl

Eck, mr. R. van (Groenlo): M.
Harpertz. Tromplaan 10-12
(7511 JK) postbus 2121 (7500 CC)
Enschede, tel. 053-4331133, fax
053-4330381, e-mail vaneck@
jpr.nl

Ellenbroek, mw. mr. M.J.
(Apeldoorn): Hoge Rij 11 (7413
WT) Deventer, tel. 0570-633399,
fax 0570-630908, e-mail
m.j.ellenbroek@schoebroek.nl

Elzen, mw. mr. H.M.M. van
den (Den Bosch): Liessentstraat
3 (5405 AH) postbus 314 (5400
AH) Uden, tel. 0413-241066, fax
0413-241074, e-mail h.vdelzen@
liessentadvocaten.nl

Engelen, mw. mr. S.M.I.
(Nijmegen): Wilhelminasingel
1-a (4818 AA) postbus 1883 (4801
BW) Breda, tel. 076-5140505, fax
076-5212131, e-mail engelen@
gimbrere.nl

Engen, mw. mr. P.: Apollolaan
15 (1077 AB) postbus 75440 (1070
AK) Amsterdam, tel. 020-6741350,
fax 020-6741943, e-mail pleun.
vanengen@allenovery.com

Estourgie, mw. mr. C.M.:
Gustav Mahlerplein 50 (1082
MA) postbus 75505 (1070 AM)
Amsterdam, tel. 020-6056000,
fax 020-6056700, e-mail info@
houthoff.com

Ewalds, mw. mr. C.C.M. (Den
Bosch): Edelweisstraat 5 (5241 AH)
postbus 255 (5240 AG) Rosmalen,
tel. 073-5231400, fax 073-5231401,
e-mail mail@swgadvocaten.nl

Eijkeren, mw. mr. A. van
(Naaldwijk): Dijkweg 125-a
(2675 AC) Honselersdijk, postbus
99 (2670 AB) Naaldwijk, tel.
0174-614656, fax 0174-623680,
e-mail vaneijkeren@
evsadvocaten.nl

Glabbek, mw. mr.drs. C. van:
Gustav Mahlerplein 50 (1082
MA) postbus 75505 (1070 AM)
Amsterdam, tel. 020-6056000,
fax 020-6056700, e-mail c.van.
glabbek@houthoff.com

Haarlem, mr. S.A. van:
Herengracht 18 (1441 EW) postbus
770 (1440 AT) Purmerend, tel.
0299-480250, fax 0299-480255,
e-mail vanhaarlem@
hnsadvocaten.nl

Hardeveld, mr. A. van:
Wilhelminapark 30-a (3581 NH)
postbus 14032 (3508 SB) Utrecht,
tel. 030-2380799, fax 030-2341197

Hendriks, mr. R.P.J.
(Amstelveen): Ceintuurbaan
261-BG (1074 CZ) Amsterdam tel.
020-6703985, fax 020-6703976

Jong, mr. C.A. de: Kromme
Nieuwegracht 13 (3512 HC) postbus
13112 (3507 LC) Utrecht, tel.
030-2300230, fax 030-2300504,
e-mail c.dejong@amice-
advocaten.nl

Kaste, mr. G.J. (Amsterdam):
Arnhemseweg 21 (3832 GH)
Leusden, postbus 2914 (3800 GK)
Amersfoort, tel. 033-4944430,
fax 033-4942003, e-mail info@
dekasteroozemond.nl

Nicolai-Wallet, mw. mr. M.H.:
Herengracht 18 (1441 EW) postbus
770 (1440 AT) Purmerend, tel.
0299-480250, fax 0299-480255,
e-mail m.nicolai@
hnsadvocaten.nl

Osinga, mr. G.J.: Einsteindreef
109-113 (3562 GB) postbus
9907 (3506 GX) Utrecht, tel.
030-2635050, fax 030-2635060,
e-mail osinga@vrau.nl

Oude Essink, mw. mr. L.W.:
Einsteindreef 109-113 (3562
GB) postbus 9907 (3506 GX)
Utrecht, tel. 030-2635050,
fax 030-2635060, e-mail
oudeessink@vrau.nl

Post, mr. W.Th.: Koninginneweg
182 (1075 EH) Amsterdam, tel.
020-3057410, fax 020-3057411,
e-mail post@sixlegal.nl

Riet, mr. J. van de: Kromme
Nieuwegracht 13 (3512 HC) postbus
13112 (3507 LC) Utrecht, tel.
030-2300230, fax 030-2300504,
e-mail j.vanderiet@amice-
advocaten.nl

Roozemond, mr. O.F.X.
(Amsterdam): Arnhemseweg
21 (3832 GH) Leusden, postbus
2914 (3800 GK) Amersfoort,

tel. 033-4944430, fax
033-4942003, e-mail info@
dekasteroozemond.nl

Schoemaker, mw. mr. C.A.F.
(Epe): Hoge Rij 11 (7413 WT)
Deventer, tel. 0570-633399,
fax 0570-630908, e-mail
c.a.f.schoemaker@schoebroek.
nl

Sinnige, mw. mr. I.M.:
Herengracht 18 (1441 EW) postbus
770 (1440 AT) Purmerend, tel.
0299-480250, fax 0299-480255,
e-mail i.sinnige@hnsadvocaten.
nl

Snoek, mr. J.P.: Haanwijk 15-b
(3481 LH) postbus 45 (3480 DA)
Harmelen, tel. 030-2380799, fax
030-2341197

Spijjer, mr. E. (Naaldwijk):
Dijkweg 125-a (2675 AC)
Honselersdijk, postbus 99 (2670
AB) Naaldwijk, tel. 0174-614656,
fax 0174-623680, e-mail spijjer@
evsadvocaten.nl

Teuling, mr. B.C.M. de:
Koninginneweg 182 (1075 EH)
Amsterdam, tel. 020-3057410,
fax 020-3057411, e-mail
denteuling@sixlegal.nl

Thomas, mr. G.L.D.
(Amstelveen): Ceintuurbaan
261-BG (1074 CZ) Amsterdam tel.
020-6703985, fax 020-6703976

Veldhuizen, mr. S.G.M. van:
Kromme Nieuwegracht 13
(3512 HC) postbus 13112 (3507
LC) Utrecht, tel. 030-2300230,
fax 030-2300504, e-mail
s.vanveldhuizen@amice-
advocaten.nl

Verbaas, mw. mr. T.:
Einsteindreef 109-113 (3562
GB) postbus 9907 (3506 GX)
Utrecht, tel. 030-2635050, fax
030-2635060, e-mail verbaas@
vrau.nl

Vliet, mr. J.C. van: Kromme
Nieuwegracht 13 (3512 HC) postbus
13112 (3507 LC) Utrecht, tel.
030-2300230, fax 030-2300504,
e-mail j.vanvliet@amice-
advocaten.nl

Zandijk, mr. H.A.:
Wilhelminapark 30-a (3581 NH)
postbus 14032 (3508 SB) Utrecht,
tel. 030-2380799, fax 030-2341197

.....
**Nieuw
kantoor/
Associatie**

Amice Advocaten B.V. (mrs. J.C.
van Vliet, J. van de Riet, C.A. de
Jong en S.G.M. van Veldhuizen)
Kromme Nieuwegracht 13 (3512
HC) postbus 13112 (3507 LC)
Utrecht, tel. 030-2300230, fax
030-2300504, e-mail info@
amice-advocaten.nl

Hendriks & Thomas Advocaten
(mrs. R.P.J. Hendriks en G.L.D.
Thomas) Ceintuurbaan 261-BG
(1074 CZ) Amsterdam tel.
020-6703985, fax 020-6703976

HNS Advocaten (mrs. S.A. van
Haarlem, M.H. Nicolai-Wallet
en I.M. Sinnige) Herengracht 18
(1441 EW) postbus 770 (1440 AT)
Purmerend, tel. 0299-480250,
fax 0299-480255, e-mail info@
hnsadvocaten.nl

**De Kaste & Roozemond
Advocaten** (mrs. G.J. de
Kaste en O.F.X. Roozemond)
Arnhemseweg 21 (3832 GH)
Leusden, postbus 2914 (3800 GK)
Amersfoort, tel. 033-4944430,
fax 033-4942003, e-mail info@
dekasteroozemond.nl

**Schoebroek advocaten
& mediators** (mrs. C.A.F.
Schoemaker en M.J. Ellenbroek)
Hoge Rij 11 (7413 WT) Deventer, tel.
0570-633399, fax 0570-630908

Six Advocaten (mrs. I.H.
van den Berg, F.C. Borst, L.A.
Burgersdijk, W.Th. Post en B.C.M.
den Teuling) Koninginneweg
182 (1075 EH) Amsterdam, tel.
020-3057410, fax 020-3057411

.....
**Mede-
vestiging**

@Jure Advocaten (mr. J.P.
Snoek) Haanwijk 15-b (3481 LH)
postbus 45 (3480 DA) Harmelen,
tel. 030-2380799, fax 030-2341197

**Everts Vogelaar Spijjer
Advocaten** (mrs. H. Bruijntjes,
A. van Eijkeren en E. Spijjer)
Dijkweg 125-a (2675 AC)
Honselersdijk, postbus 99 (2670
AB) Naaldwijk, tel. 0174-614656,
fax 0174-623680, e-mail info@
evsadvocaten.nl

.....
**Naams-
wijziging**

Snoek De Jong Advocaten te
Utrecht thans: **@Jure Advocaten**

.....
Bezoekadres

Considine Advocaten te
Rotterdam: Driemanssteeweg 35
(3084 CA) Rotterdam, postbus is
opgeheven, e-mail considine@
considine.nl

De heer mr. L.S. van Dis te
Nieuwegein: Ondiep-zuidzijde
6 (3551 BW) Utrecht, tel.
030-2456338, fax 030-2456339

Koers en Land advocaten te
Zwolle: Buurtsteeg 6 (8373 EN)
Blankenham, tel. 0527-292008,
fax 0527-292215

NIVRA te Amsterdam: Antonio
Vivaldistraat 28 (1083 HP)
Amsterdam

**Het Raethuys advocaten &
fiscalisten** te Roden: Postbus 16
(9320 AA) Peize

Scheffer Advocaten te
Den Haag: Laan Copes van
Gattenburch 98 (2585 GE) Den
Haag

Stibbe te New York/US: 489 Fifth
Avenue 32nd floor (NY 10017) New
York/US

Swart Advocatuur te Eindhoven:
Luchthavenweg 81-234 (5657 EA)
Eindhoven

MUTSAERTS

Kwaliteit verzekerd

DOORBRAAK AOV ADVOCATUUR EN NOTARIAAT

Mutsaerts realiseert doorbraak in premie arbeidsongeschiktheidsverzekering

Middels een verzekering exclusief ontwikkeld voor advocatuur en notariaat, biedt Mutsaerts een oplossing met uitgebreide voorwaarden en met verreweg de scherpste premiestelling. Dit scheelt u, afhankelijk van de aanvangsleeftijd, 25 tot 70% over de gehele looptijd.

- beroepsarbeidsongeschiktheid gedurende de hele looptijd
- gerenommeerde verzekeraar
- zowel individueel mogelijk als op collectieve basis voor gehele maatschap
- hoge verzekerde bedragen mogelijk (maximaal € 400.000,- op jaarbasis)

Premievergelijking gehele looptijd

Verzekerd bedrag € 100.000 • Wachtijd 1 jaar

60 jaar 0% index	Traditionele partij	Mutsaerts
35 jaar tot einde	139.652	91.330
40 jaar tot einde	119.336	73.806
45 jaar tot einde	90.821	52.518
50 jaar tot einde	58.393	29.364
55 jaar tot einde	25.835	9.201
65 jaar 0% index	Traditionele partij	Mutsaerts
35 jaar tot einde	215.551	143.174
40 jaar tot einde	190.244	123.835
45 jaar tot einde	154.635	99.161
50 jaar tot einde	114.009	69.738
55 jaar tot einde	73.154	38.279

Wie is Mutsaerts?

Mutsaerts BV, gevestigd in Tilburg, is een onafhankelijk assurantie-kantoor en heeft een geschiedenis die teruggaat tot 1926.

Veel advocaten en notarissen behoren tot haar clientèle.

Het aangaan van een langdurige relatie staat hierbij voorop, waarbij Mutsaerts een proactieve rol vervult.

Uitnodiging

Hebt u interesse in een voor u of uw kantoor op maat gemaakte offerte of vergelijking?

Neemt u dan contact op met ons kantoor en vraagt u naar drs. Freek Njio, fnjio@mutsaerts.nl

Mutsaerts BV
Ringbaan West 240 • Tilburg
Postbus 9102 • 5000 HC Tilburg
T 013 5942828
F 013 5942829
www.mutsaerts.nl

Kwaliteit dienstverlening bij ontbindingsprocedure

Geschillencommissie Advocatuur ADV06-0162
Bindend advies d.d. 21 december 2006
(mrs. Van der Groen, Nauta-Sluis en Schop)

Onderhandeling over ontbindingsvergoeding tijdens zitting kantonrechter. Cliënte meende dat sprake was van een vergoeding ad € 21.589,79 bruto, de beschikking luidt echter € 11.289,78 bruto. De kantonrechter had zich ter zitting uitgelaten over het niveau van een mogelijke vergoeding. Typefout in brief van advocaat na beschikking. Cliënte maakt aanspraak op verschil door middel van schadevergoeding van € 10.000.

Feiten

De advocaat staat de cliënte bij in een procedure tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst.

Bij de mondelinge behandeling bij de kantonrechter is onderhandeld over een schikking in het kader van de ontbinding van de arbeidsovereenkomst tussen de cliënte en haar werkgever. De werkgever had de ontbinding verzocht wegens een bedrijfseconomische noodzaak. Tijdens een schorsing hebben onderhandelingen in de gang plaatsgevonden. De cliënte ging bij de schikking uit van een bedrag van € 21.589,79 bruto. De advocaat kwam terug van de schikkingbespreking met de wederpartij en legde volgens de cliënte niet uit dat het om veel minder geld ging, anders was zij niet akkoord gegaan. Wel is gesproken van vijf maandsalarissen, maar niet van € 11.289,78 bruto. Ook als

zij de termen 'factor 1' of 'factor 2' had opgevangen, zou zij de advocaat zeker om opheldering hebben gevraagd. De gang van zaken op de zitting is – aldus de cliënte – tekenend voor het optreden van de advocaat: hij heeft weinig tijd, bedient zich van vakjargon en is kortaf. Hierop volgend heeft de cliënte een brief van de advocaat ontvangen waarin de inhoud van de schikking is opgenomen. Daarin staat het bedrag van de bij de schikking toegekende vergoeding genoemd als € 21.589,79 bruto, het bedrag waarmee de cliënte meende akkoord te zijn gegaan. Weken later ontving de cliënte de beschikking van de rechtbank, waarin het bedrag van € 11.289,78 bruto werd genoemd. Bij brief van 7 augustus 2006 berichtte de advocaat de cliënte daarop dat er in zijn brief van 20 juli 2006 een storende typefout was opgetreden in het bedrag van de vergoeding. De advocaat heeft zich bovendien zeer ongeleefd tegenover de cliënte uitgelaten.

De cliënte verlangt dat de commissie een door de advocaat aan de cliënte te betalen schadevergoeding vaststelt, welke schade de cliënte stelt op het verschil tussen € 21.589,79 en € 11.289,78, grofweg € 10.000.

De advocaat betreurt het dat zijn brief een typefout bevat. Een typefout kan uiteraard geen verandering brengen in een tijdens de schorsing van de zitting bereikte schikking, die aansluitend aan de kantonrechter is medegedeeld en in de ontbindingsbeschikking is verwerkt. De kantonrechter hield op de zitting de mogelijkheid open dat door de aantrekkelijke economie de noodzaak van de ontbinding wellicht was weggefallen. Ter staving zou hij mogelijk nadere cijfers van de werkgever willen ontvangen. Voor de cliënte, die arbeidsongeschikt was, betekende dit dat de arbeidsovereenkomst mogelijk in stand zou blijven, hetgeen zij niet wenste. De inzet van de cliënte was een ontbinding met een zo

gunstig mogelijke vergoeding.

De kantonrechter heeft op de zitting aangegeven dat een redelijke vergoeding zou uitkomen ergens tussen het standpunt van de werkgever (1,45 x brutomaandsalaris ofwel € 3.274 bruto) enerzijds en de kantonrechtersformule met factor $C = 1$ (5 x bruto maandsalaris inclusief vakantietoeslag ofwel € 11.289,78 bruto) anderzijds. Vervolgens zijn partijen de gang op gegaan, waar na onderhandeling met de werkgever en afzonderlijke raadpleging van de cliënte de feitelijke schikking is bereikt, waarbij onder meer een vergoeding van vijf brutomaandsalarissen (€ 11.289,78) is overeengekomen. Een rond bedrag is in de samenvatting van de schikking aan de cliënte door de advocaat niet genoemd. De daarop volgende typefout doet aan het vorenstaande niet af en heeft voor de cliënte ook geen schade tot gevolg gehad. Over de bejegening heeft de cliënte zich eerst na de afronding van het dossier beklagd. De cliënte heeft volgens de advocaat geen schade geleden.

Beoordeling van het geschil in conventie en reconventie

Ter zitting van de commissie is uitgebreid stilgestaan bij de gang van zaken tijdens de zitting van de kantonrechter en met name de schorsing gedurende welke de schikking tot stand is gekomen. In de kern betreft het geschil de vraag of de cliënte bij het akkoord gaan met de schikking bekend was dat zij haar akkoord gaf aan een ontbindingsvergoeding ten bedrage van € 11.289,78 bruto, of dat zij toen in de veronderstelling verkeerde, en tot de ontvangst van de ontbindingsbeschikking van de kantonrechter is blijven verkeren, dat er geschikt werd voor vrijwel het volledige bedrag dat werd gevraagd in het verweerschrift dat de advocaat namens de cliënte had opgesteld.

Naar ter zitting aan de commissie is gebleken, zijn beide partijen het erover eens dat op de gang ten tijde van de schorsing van de zitting van de kantonrechter in ieder geval is gesproken over vijf maandsalarissen. De commissie is van oordeel dat de cliënte hieruit

De uitspraak is bewerkt door Luuk Hamer, advocaat te Amsterdam. Sommige details zijn weggelaten of gewijzigd; ook zijn delen van de weergave van het standpunt van cliënt of advocaat weggelaten.

heeft kunnen opmaken welk bedrag de ontbindingsvergoeding ongeveer bedroeg. Voorts vermeldt het proces-verbaal van de mondelinge behandeling door de kantonrechter het later in de ontbindingsbeschikking opgenomen bedrag van € 11.289,78 bruto, hetgeen het naar het oordeel van de commissie zeer waarschijnlijk maakt dat dit bedrag in ieder geval toen, ten overstaan van de kantonrechter, met zo veel woorden is genoemd.

Tegenover het een en ander heeft de cliënte haar stelling dat zij mocht uitgaan van een ontbindingsvergoeding van € 21.589,79 bruto onvoldoende aanneemelijk weten te maken.

Voor de commissie staat, gelet op het

een en ander, voorts voldoende vast dat het in de brief van 20 juli 2006 genoemde bedrag van de ontbindingsvergoeding op een typefout berust. Dat de cliënte na ontvangst van deze brief enige tijd in de veronderstelling is geweest dat de ontbindingsvergoeding bijna tweemaal zo hoog was, is zeer te betreuren. De advocaat heeft voor de typefout terecht en meermaals zijn excuses aangeboden. De enkele typefout kan het oordeel van de commissie echter niet anders maken.

Het komt de commissie voor dat de advocaat summier is geweest in de informatieverstrekking richting de cliënte. Ook is het de commissie niet ontgaan

dat de communicatie niet optimaal is geweest, waarbij de advocaat als professionele partij niet zonder blaam blijft. Feit is dat van schade die dientengevolge is geleden – gelet op het vorenstaande – niet is gebleken. Evenmin kan naar het oordeel van de commissie gezegd worden dat de kwaliteit van de dienstverlening van dien aard is dat deze matiging van het gedeclareerde bedrag zou rechtvaardigen, nog daargelaten dat uit de schikking blijkt dat de wederpartij de eigen bijdrage voor rechtsbijstand aan de cliënte heeft vergoed.

Beslissing

Het door de cliënte verlangde wordt afgewezen.

(advertentie)

Rotterdamse Zomerkorting
4 PAO-cursussen voor de prijs van 3

Schrijf nu in via
www.frg.eur.nl/orp

Erasmus
ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM

A life long learning

Opleidingscentrum voor Recht en Praktijk

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. P.J.M. Drion, mr. H.J. de Groot, mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Optreden tegen bestaande of vroegere cliënt

Raad van Discipline 's-Gravenhage, 8 januari 2007 (mrs. Holtrop, Borsboom, Maat, Nijhuis en Van Nispen tot Sevenaer)

Het is een advocaat niet toegestaan tegen een voormalige of bestaande cliënt van hem of van een kantoor-genoot op te treden tenzij sprake is van een uitzonderingsgeval, bedoeld in Gedragsregel 7 lid 5. De aldaar vermelde criteria zijn cumulatief, hetgeen inhoudt dat de advocaat slechts dan tegen een bestaande of vroegere cliënt kan optreden indien aan de in dat lid genoemde drie criteria is voldaan.

- Advocatenwet art. 46 (2.4 Vermijden van belangenconflicten; 2.4.2 Tegenstrijdige belangen van verschillende cliënten)
- Gedragsregels 2 en 7

Feiten

Mr. X is als advocaat werkzaam bij kantoor Y gevestigd te Z. Klaagster is meerdere jaren cliënte van het kantoor. Mr. X is al meerdere jaren advocaat van B, een makelaarskantoor met vestigingen te A en Z. Eind december 2005 heeft B zich tot Y gewend in verband met een dreigend geschil met klaagster. Wegens afwezigheid van mr. X heeft een kantoorgenoot van mr. X met B gesproken en deze kantoorgenoot heeft daarna door middel van een telefoongesprek contact gehad met de directeur van klaagster. Klaagster heeft zich in deze kwestie vanaf 2 januari 2006 althans vanaf een datum voordien,

voorzien van rechtsbijstand van een andere advocaat. Vanaf 11 januari 2006 is mr. X voor B opgetreden naar aanleiding van een artikel en een advertentie (cartoon) van klaagster in een te A verschijnende krant van 10 januari 2006. Mr. X heeft daarover gecorrespondeerd met (de advocaat van) klaagster.

Mr. X is ook juridisch adviseur van de lokale afdeling van de brancheorganisatie, waarbij klaagster en B zijn aangesloten. Tevens is mr. X lid van de Raad van Toezicht van deze brancheorganisatie. De klacht houdt in dat mr. X in het geschil tussen klaagster en B optreedt tegen klaagster, terwijl klaagster cliënt is bij Y en aldaar enkele zaken in behandeling heeft gegeven. Klaagster stelt dat de kantoorgenoot van mr. X in eerste instantie op haar verzoek een bemiddelende rol heeft gespeeld, waarmee het verschil van mening met B leek te zijn opgelost. In een telefoongesprek van een halfuur à drie kwartier heeft de directeur van klaagster de feiten en haar stellingname met de kantoorgenoot van mr. X besproken. Mr. X is adviseur van de lokale afdeling brancheorganisatie en het past hem niet in die hoedanigheid het ene lid aan te vallen in opdracht van een ander lid. Mr. X trad tegen klaagster op, terwijl op dat moment twee zaken van klaagster bij Y liepen. Mr. X stelt dat het hem vrijstaat voor B op te treden in de kwestie van de gewraakte advertentie (cartoon) en het gewraakte artikel. In het telefonisch contact tussen de kantoorgenoot van mr. X en de directeur van klaagster is aan de kantoorgenoot geen informatie toevertrouwd die van belang kan zijn voor het onderhavige geschil. De kantoorgenoot heeft het standpunt van de directeur inzake de doorverkoop aangehoord en heeft nadien zijn cliënte geadviseerd. Er is niet door hem bemiddeld. De uitzondering van Gedragsregel 7 lid 5 is van toepassing.

Overwegingen raad

Gelet op Gedragsregel 7 geldt dat het de advocaat niet is toegestaan tegen een voormalige of bestaande cliënt van hem of van een kantoorgenoot op te treden tenzij sprake is van een uitzonderingsgeval, bedoeld in regel 7 lid 5. De aldaar vermelde criteria zijn cumulatief, het-

geen inhoudt dat de advocaat slechts dan tegen een bestaande of vroegere cliënt kan optreden indien aan de in dat lid genoemde drie criteria is voldaan.

De raad is van oordeel dat in de zaak waarin mr. X is opgetreden niet voldaan is aan de eerste twee criteria, te weten dat de aan de advocaat toevertrouwde belangen niet betrekking hebben op dezelfde kwestie waarin de bestaande cliënt wordt bijgestaan door de advocaat zelf of een kantoorgenoot van hem en bovendien de aan de advocaat toevertrouwde belangen geen verband hielden of houden met die kwestie, alsmede dat de advocaat of zijn kantoorgenoot niet beschikt over vertrouwelijke of zaakgebonden informatie, afkomstig van de cliënt, die van belang kan zijn in de zaak tegen die cliënt.

Blijkens het dossier is klaagster in geschil geraakt met B over de voortzetting van een deel van de activiteiten van B door aanvankelijk een ex-medewerkster van B en aansluitend door klaagster.

Bij afwezigheid van mr. X heeft de directeur van klaagster over het (dreigende) geschil een telefoongesprek gevoerd met de kantoorgenoot van mr. X, welk gesprek er, zo begrijpt de raad, op gericht was om advies te krijgen althans te bemiddelen. Onbetwist is dat de directeur van klaagster in dat telefoongesprek van ongeveer een halfuur à drie kwartier met de kantoorgenoot van mr. X is ingegaan op de feiten en op haar stellingname in de kwestie.

Kennelijk hebben partijen daarna de kwestie laten rusten. Mr. X is vervolgens door B ingeschakeld om tegen klaagster op te treden in verband met de ontdekking van een cartoon in de krant, die betrekking had op 'samenwerking' tussen klaagster en B in A en kennelijk voortvloeide uit de overgang van een deel van B's praktijk – de praktijk te A – op uiteindelijk klaagster. Het is dit optreden van mr. X tegen klaagster dat zij in de klacht ter discussie stelt.

Blijkens het voorgaande had de kwestie waarvoor mr. X is ingeschakeld rechtstreeks van doen met het hiervoor beschreven feitencomplex. Dit brengt mee dat moet worden vastgesteld dat de kantoorgenoot van mr. X met klaagster een inhoudelijk gesprek heeft gevoerd

over hetzelfde feitencomplex dat later aanleiding gaf tot het geschil over de cartoon. Onbetwist is dat klaagster sedert meerdere jaren cliënte is van het kantoor van mr. X. Aannemelijk is daarom dat klaagster bovendien het gesprek met de kantoorgenoot van mr. X als een gesprek met haar (eigen) advocaat [lees: mr. X, bew.] heeft beschouwd. Voorts staat gezien het voorgaande vast dat de kantoorgenoot van mr. X beschikt over zaaksgebonden informatie die betrekking had op klaagsters bedrijf, die van belang was of kon zijn in de kwestie waarin mr. X namens B tegen klaagster is opgetreden.

Het voorgaande brengt mee dat mr. X, gelet op de besproken eerste twee criteria van Gedragsregel 7 lid 5, had behoren af te zien van het optreden namens B tegen klaagster. Door tegen klaagster op te treden heeft verweerder niet gehandeld zoals een behoorlijk advocaat betaamt.

In het midden kan blijven of aan het derde in de regel 7 lid 5 genoemde criterium is voldaan.

Beslissing

Verklaart de klacht gegrond met oplegging van de maatregel van enkele waarschuwing.

Onjuist invullen van een stageverslag

Hof van Discipline, 12 januari 2007

(mrs. Zwitser-Schouten, Beker, Heidinga, De Leeuw en Balkema)

Raad van Discipline, Amsterdam 27 juni 2006

(mrs. Van Bennekom, Van den Berg, De Groot, Hamer en De Regt)

Het willens en wetens onjuist invullen van een periodiek stageverslag (waaronder een bewuste poging tot misleiding ten aanzien van de ondertekening door de patroon) vormt een zeer ernstige inbreuk op

het vertrouwen dat derden moeten kunnen ontlenen aan van advocaten afkomstige mededelingen. Bewijs niet te beschikken over de vereiste integriteit. Schrapping als tuchtrechtelijke maatregel terwijl de advocaat zichzelf al van het tableau heeft laten schrappen.

- Advocatenwet art. 46
- Gedragsregel 1 (2.1 Wat in het algemeen niet betaamt)

Het bezwaar

De procedure wordt ingeleid met een dekenbezwaar. Dat houdt in dat mr. X een stageverslag heeft ingevuld en ondertekend, als ware het een ondertekend verslag van zijn patroon, waardoor mr. X naar het oordeel van de deken valsheid in geschrifte heeft gepleegd (onderdeel 1); voorts heeft mr. X in strijd met de waarheid in het stageverslag verklaard dat het certificaat van de Beroepsopleiding behaald zou zijn in april 2005 (onderdeel 2).

Feiten

Mr. X is beëdigd in augustus 2003. Tot april 2006 is mr. X in loondienst geweest bij het advocatenkantoor Z.

Mr. X heeft in februari 2006 een periodiek stageverslag aan de Raad van Toezicht over de periode april 2005 tot februari 2006 zonder overleg met zijn patroon zelf ingevuld en ondertekend. Bij de ondertekening heeft mr. X bij de keuzemogelijkheid 'patroon/feitelijk begeleider' de woorden 'feitelijk begeleider' doorgehaald.

Mr. X heeft onder vraag 26 van het verslag, welke vraag betrekking heeft op de 'stand van zaken beroepsopleiding e.a.' ingevuld dat hij het certificaat Beroepsopleiding had 'behaald' (in 'april 2005'. Bij het verwerken van het stageverslag heeft een medewerkster van het Bureau van de Orde van Advocaten in het arrondissement Z bemerkt dat mr. X, anders dan in het verslag was opgenomen, twee in het kader van de Beroepsopleiding te behalen tentamens nog niet had behaald. Naar aanleiding van deze bevindingen heeft de adjunct-secretaris telefonisch

contact gezocht met mr. X en hem de onjuiste mededeling uit het stageverslag voorgehouden. Mr. X heeft hierop gereageerd met de mededeling dat er sprake was van een 'kennelijke verschrijving'.

Uit telefonisch contact van de adjunct-secretaris met het kantoor van mr. X bleek dat men bij het kantoor in de veronderstelling verkeerde dat mr. X zijn 'beroepsopleiding had afgerond'.

Naar aanleiding van het telefonisch contact van de adjunct-secretaris met het kantoor van mr. X heeft op dezelfde datum, 17 februari 2006, een bespreking plaatsgevonden op het kantoor van mr. X. In het in maart 2006 van die bespreking opgemaakt verslag staat onder meer het volgende vermeld: 'Mr. X wordt gevraagd of het juist is dat hij de beroepsopleiding, anders dan het verslag vermeldt, inderdaad nog niet heeft afgerond.

Mr. X bevestigt dat hij nog twee examens moest afleggen. Gevraagd wordt aan mr. X wat hij dan nog niet gehaald heeft. Hierna blijkt dat hij belastingrecht tweemaal niet heeft gehaald en jaarrekening lezen nog nooit heeft gedaan.

Mr. X wordt gevraagd waarom hij het formulier onjuist heeft ingevuld. Mr. X reageert door te verwijzen naar datgene wat hij al met de Orde heeft besproken: het is een kennelijke verschrijving. Hij was er zeker van dat hij het in mei 2006 zou halen. Ingevuld is abusievelijk mei 2005 en 'behaald' in plaats van 'te behalen'.

De arbeidsovereenkomst tussen mr. X en zijn kantoor is per 1 april 2006 met wederzijds goedvinden geëindigd. Mr. X heeft zich ultimo maart 2006 als advocaat laten schrappen.

Beoordeling van de beide onderdelen van het bezwaar

De onderdelen van het bezwaar lenen zich voor gezamenlijke behandeling.

Mr. X heeft het stageverslag willens en wetens onjuist ingevuld en ondertekend. Hij is daarbij zodanig te werk gegaan dat instanties binnen de Orde van Advocaten ervan uit zouden kunnen gaan dat het formulier door de patroon van mr. X was ondertekend.

Hetgeen mr. X te dien aanzien tot zijn verdediging heeft aangevoerd, te weten dat door met zijn eigen handtekening te ondertekenen het wel duidelijk was dat niet de patroon, maar mr. X het stageverslag had ondertekend, treft geen doel. Gelet op de handelwijze van mr. X, die erin heeft bestaan dat hij het begrip ‘feitelijk begeleider’ heeft doorgehaald, waardoor uitsluitend nog de keuzemogelijkheid ‘patroon’ overbleef als degene die het verslag zou ondertekenen, wist mr. X, althans had hij daarmee rekening moeten houden, dat bij derden de indruk zou kunnen ontstaan dat het de patroon van mr. X was die het stageverslag had ondertekend. Ter zitting is gebleken dat mr. X dit risico bewust heeft genomen.

Bovendien heeft mr. X het stageverslag op het punt van het behaald hebben van de beroepsopleiding bewust onjuist ingevuld. Mr. X wist immers dat hij in dat kader nog twee examens moest behalen. Met dit gegeven valt niet te rijmen dat mr. X in het stageverslag heeft vermeld dat hij de opleiding reeds had behaald in april 2005.

Nadien heeft mr. X in februari 2006, zowel in het telefoongesprek met de adjunct-secretaris als in de bespreking met zijn kantoor, gesteld dat op dit punt sprake was van een ‘kennelijke verschrijving’. Uit het verslag van de bespreking van februari 2006 blijkt dat (ook) het kantoor van mr. X in dit verband van mening is dat er geen sprake kan zijn geweest van een kennelijke verschrijving. Ter zitting van de raad heeft mr. X erkend dat hij daarmee een onjuiste kwalificatie heeft gebruikt. Het vorenstaande leidt tot de slotsom dat beide onderdelen van het dekenbezwaar gegrond zijn.

Overwegingen met betrekking tot de op te leggen maatregel

Het onjuist invullen van een stageverslag en dat – bewust – doen op een wijze waarop bij derden de indruk kan ontstaan dat het verslag is ondertekend door de patroon, vormt een zeer ernstige inbreuk op het vertrouwen dat derden moeten kunnen ontleenen aan van advocaten afkomstige mededelingen.

De raad acht het bovendien van be-

lang – en tuchtrechtelijk verwijtbaar – dat mr. X ook later niet bij de eerste mogelijke gelegenheid op zijn schreden is teruggekeerd. Met zijn in de kantoorbespreking van medio februari 2006 tot tweemaal toe ingenomen standpunt dat ten aanzien van de beantwoording van vraag 26 van het stageverslag sprake was van een ‘kennelijke verschrijving’ heeft mr. X willens en wetens in zijn handelwijze volhard. Zijn mededeling ter zitting dat hij in dat kader een onjuiste kwalificatie heeft gebezigd, kan hem in dit verband niet baten.

Mr. X is er ook ter zitting van de raad niet in geslaagd duidelijk te maken dat hij ten volle de ernst inziet van zijn handelen en mededelingen, zulks in relatie tot de eisen van integriteit die aan het functioneren van een advocaat mogen worden gesteld. Het is om deze redenen dat de raad zal overgaan tot het opleggen van de na te noemen maatregel.

Beslissing

De Raad van Discipline verklaart het bezwaar op beide onderdelen gegrond en legt aan mr. X op de maatregel van schrapping van het tableau.

Behandeling in beroep

In appèl voert mr. X de navolgende grieven aan.

(Eerste grief)

Gelet op de omstandigheden is de maatregel van schrapping van het tableau te zwaar.

De relevante omstandigheden zijn de navolgende:

- mr. X heeft als advocaat altijd goed gefunctioneerd;
- een klacht is tot dusverre nooit tegen hem ingediend;
- op het kantoor van zijn patroon had mr. X als zogenoemde zij-instromer al gauw na zijn beëdiging een drukke praktijk die hij moeilijk kon combineren met de beroepsopleiding. Daardoor moest hij de examens uitsmeren over (een groot deel van) zijn stageperiode. Twee nog niet gehaalde examens heeft hij in november 2004 respectievelijk november 2005 moeten uitstellen om redenen die hem

niet toe te rekenen waren;

- inmiddels was van de zijde van de plaatselijke Orde van Advocaten een formulier voor een stageverslag binnengekomen; in februari 2006 gevolgd door een rappel om dat formulier spoedig in te vullen en terug te sturen. Mr. X raakte in paniek en ging, zoals hij het uitdrukt, lijden aan een tunnelvisie. Nog steeds had hij de twee examens niet gehaald maar zou ze in zijn visie eind maart 2006 – er was dan een mogelijkheid van herkansing – wel met goed gevolg afleggen;
- afgezien van het voorgaande was hij begin 2006 sowieso in een stresssituatie geraakt. Dat had te maken met een aantal privé-omstandigheden (gezinsuitbreiding; het vooruitzicht dat het dienstverband niet zou worden verlengd). Door de aan mr. X verweten handelwijze zijn de stage- en de arbeidsovereenkomst ook nog eens voortijdig, per 1 april 2006, geëindigd.

Al deze omstandigheden, aldus mr. X, maken dat hij, ook zonder een tuchtrechtelijke maatregel, al zwaar gestraft is in financieel, emotioneel en ook relationeel opzicht.

Hierbij merkt mr. X voorts op dat wat hij ondanks alles niet heeft gedaan, is veinzen dat het stageverslag door zijn patroon was ondertekend. Hij heeft diens handtekening niet nagemaakt, maar achter het woord ‘patroon’ zijn eigen paraaf geplaatst. Dit zou in zijn visie wel uitkomen, maar als daarover en over de onjuiste vermelding in het stageverslag dat hij de beroepsopleiding had voltooid een gesprek met de Orde zou worden gevoerd, dan zou dat op zo’n tijdstip plaatsvinden dat hij naar waarheid zou kunnen vertellen dat hij inmiddels, eind maart 2006, de laatste twee examens met goed gevolg had afgelegd.

(Tweede grief)

De tweede grief luidt dat mr. X, anders dan de raad heeft overwogen, wel degelijk ten volle de ernst van zijn onjuiste handelwijze inziet.

Beoordeling door het hof

Het hof behandelt de beide grieven tezamen.

Mr. X heeft, zoals de raad terecht heeft overwogen, het stageverslag willens en wetens onjuist ingevuld. Immers, in strijd met de waarheid heeft hij in dat verslag vermeld dat hij het certificaat Beroepsopleiding had behaald (in april 2005). Daarbij had hij de kennelijke bedoeling instanties binnen de Orde van Advocaten te misleiden. Dat geldt, anders dan mr. X blijkbaar meent, ook voor de ondertekening door mr. X van het verslag bij de woorden 'de patroon'. Het is immers zeer onwaarschijnlijk dat het iemand binnen de Orde zou opvallen dat de handtekening onder het verslag niet die van de patroon van mr. X was. Eigener beweging had mr. X dit alles kunnen opbiechten, maar in plaats daarvan heeft hij, toen één en ander uitkwam, het in strijd met de waarheid vermelden dat hij het certificaat Beroepsopleiding had behaald, aanvankelijk afgedaan als een 'kennelijke verschrijving'. Met zijn handelwijze heeft mr. X getoond niet te beschikken over de belangrijkste eigenschap van advocaten, namelijk integriteit. De door hem in zijn eerste grief geschetste omstandigheden doen niet af aan dit oordeel en disculperen hem geenszins. Het beroep van advocaat is bepaald niet zonder spanningen en soms zelfs stress; juist dan komt het erop aan de rug recht te houden.

Het hof acht daarom het oordeel van de raad juist en zal dit bekrachtigen, ook al heeft mr. X ter zitting van het hof er blijk van gegeven meer dan voorheen de ernst van zijn handelwijze in te zien.

Beslissing

Het hof bekrachtigt de beslissing van de Raad van Discipline.

Tuchtrecht ook voor advocaat in andere hoedanigheid

Hof van Discipline, 3 september 2007 nr. 4737
(mrs. Peeperkorn, Sterk, Paulussen, De Kok en Van Duren)

Raad van Discipline Amsterdam, 12 december 2006
(mrs. Markx, Doeleman, Goppel, Hamer en De Regt)

Ook wanneer een advocaat optreedt in een andere hoedanigheid dan die van advocaat, blijft het advocatentuchtrecht voor hem gelden. Indien hij zich bij de vervulling van die andere hoedanigheid zodanig gedraagt (i.e. misdraagt) dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt ondermijnd, zal in het algemeen sprake zijn van een handelen of nalaten in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt waarvan hem een tuchtrechtelijk verwijt kan worden gemaakt.

- Advocatenwet art. 46
- Gedragsregel 1

Klacht

De klacht houdt, zakelijk weergegeven, in dat mr. X, deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement A, de norm neergelegd in art. 46 Advocatenwet heeft geschonden en heeft gehandeld op een wijze die een behoorlijk advocaat niet betaamt, door:

- a ondanks meerdere verzoeken van klager te weigeren het volledige klachtdossier, waaronder de uitvoerige correspondentie tussen mr. X, klager en mr. Y in de zaak Z/mr. Y, over te leggen aan de Raad van Discipline;
- b zich bij de behandeling van de klacht passief op te stellen en op die manier toe te staan dat mr. Y de klachtprocedure op ongehoorde wijze frustreerde;
- c niet te voldoen aan meerdere verzoeken

van klager om de klacht in een vroeg stadium aan de Raad van Discipline door te zenden.

Feiten

Onderhavige klacht is ingediend tegen mr. X in zijn hoedanigheid van deken en vloeit voort uit een klachtprocedure uit 2005. Dat betrof een klacht van klager tegen mr. Y te B. Deze klacht is door mr. X onderzocht en bij brief van 19 september 2005 ter kennis van de Raad van Discipline gebracht. De Raad van Discipline heeft de klacht op de zitting van 10 april 2006 behandeld en de beslissing dateert van 13 juni 2006 (zaak 05-261H). Beide partijen hebben hoger beroep ingesteld tegen de beslissing van de Raad van Discipline.

De onderhavige klacht heeft betrekking op de wijze waarop mr. X het onderzoek als bedoeld in art. 46c lid 2 Advocatenwet heeft gedaan.

Beoordeling raad

Nu de klacht betrekking heeft op het optreden van mr. X als deken van de Orde van Advocaten te A, neemt de raad als uitgangspunt de hoofdregel dat het optreden van een deken als zodanig niet onder tuchtrechtelijke controle staat, tenzij de deken bij het uitoefenen van zijn functie zijn taak zodanig heeft verwaarloosd of zich in die hoedanigheid zodanig heeft misdragen dat hij geacht moet worden zich te hebben schuldig gemaakt aan een handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. Van genoemde uitzondering kan eerst sprake zijn indien gedragingen van een deken het vertrouwen in de advocatuur ondermijnen en onvoldoende worden gerechtvaardigd door de beleidsvrijheid die een advocaat in de functie van deken toekomt.

Klachtonderdeel a

Het is de taak van de deken een klachtdossier samen te stellen uit alle gevoerde correspondentie en dit dossier vervolgens toe te zenden aan de Raad van Discipline. Mr. X heeft klager en verweerder in zaak 05-261H middels toezending van zijn aanbiedingsbrief van 19 september 2005 met bijlage I (waarop de meegezonden stukken staan

vermeld) geïnformeerd welke stukken hij aan de raad had gezonden. Nadat klager aan mr. X verzocht had alle correspondentie uit het klachtdossier (ook voorafgaand aan het indienen van de klacht) te zenden aan de Raad van Discipline, heeft mr. X klager bij brief van 5 oktober 2005 (p. 45 klachtdossier) laten weten dat en waarom hij aan dat verzoek niet zou voldoen. Tevens heeft mr. X klager in die brief geschreven dat het hem vrij staat zelf die stukken aan de raad te zenden waarvan, naar hij meende, de raad moest kennisnemen. Niet valt in te zien dat mr. X buiten de hem gegeven beleidsvrijheid is getreden. Zeker in een zaak als de onderhavige waarin een zeer uitvoerige correspondentie is gevoerd, is het aan de deken om alleen die stukken door te sturen die hij voor een goed begrip van het standpunt van beide partijen met betrekking tot de klacht relevant acht. Zeker nu mr. X klager tijdig heeft gewezen op de mogelijkheid zelf aanvullende stukken aan de raad te zenden, valt de deken geen (tuchtrechtelijk) verwijt te maken. Klachtonderdeel a is ongegrond.

Klachtonderdeel b

Uit het dossier van klachtzaak 05-261H is de raad niet gebleken dat mr. Y het onderzoek heeft gefrustreerd, noch dat mr. X zich passief heeft opgesteld. Het feit dat de wederzijdse standpunten zo uiteenlagen dat mr. X het niet zinvol vond te onderhandelen over een schikking, valt binnen zijn hiervoor omschreven beleidsvrijheid en acht de raad in de gegeven omstandigheden geenszins onbegrijpelijk. Voorts blijkt uit het dekenstandpunt van mr. X (vervat in zijn brief aan klager van 3 augustus 2005 (bijlage 2.2.1, p. 3 dossier 05-261H)) dat niet gezegd kan worden dat mr. X zich niet in de zaak verdiept zou hebben of niet onpartijdig zou zijn geweest. Geenszins is gebleken van feiten of omstandigheden op grond waarvan mr. X buiten de grenzen van zijn beleidsvrijheid zou zijn getreden. Klachtonderdeel b is ongegrond.

Klachtonderdeel c

Weliswaar bepaalt art. 46e lid 1 Advocatenwet dat de deken de klacht onmid-

dellijk ter kennis van de raad brengt, indien klager daarom verzoekt, maar ook wordt daarin bepaald dat dit de taak van de deken het onderzoek als bedoeld in art. 46 c lid 2 van die wet te verrichten, onverlet laat. De raad kan de klacht niet (efficiënt) behandelen zonder een deugdelijk onderzoek van de deken. Indien een zaak zonder deugdelijk onderzoek desondanks ter zitting van de raad zou worden behandeld, zou de zaak weer terugverwezen moeten worden naar de deken voor verdere instructie. Naar het oordeel van de raad behelzen de artt. 46e en 46c lid 2 Advocatenwet, in onderlinge samenhang bezien, in het geval van een verzoek als bedoeld in art. 46e lid 1 Advocatenwet, een aansporing het dekenonderzoek voortvarend te verrichten en geen verplichting van de deken de klacht zonder toereikend onderzoek ter kennis van de raad te brengen. Nu de deken het onderzoek voldoende voortvarend heeft verricht, kan niet gezegd worden dat de deken zijn beleidsvrijheid heeft overschreden door het onderzoek in deze zaak af te ronden alvorens de klacht ter kennis van de raad te brengen. Klachtonderdeel c is dus ongegrond.

Beoordeling hof

Tegen de omschrijving van de klacht door de raad heeft klager geen grief aangevoerd, zodat het hof van deze omschrijving kan uitgaan.

Klager voert blijkens zijn beroepschrift als grond voor het hoger beroep aan dat de raad is tekortgeschoten in zijn taak om de klachtonderdelen zorgvuldig en objectief te analyseren en daarop te beslissen. Klager heeft deze grond niet nader toegelicht, maar verwezen naar de aan het beroepschrift aangehechte pleitaantekeningen bij de raad van zijn gemachtigde.

Het hof verstaat de grief aldus dat klager het hof verzoekt de in deze pleitaantekeningen genoemde vier punten opnieuw te onderzoeken. Zij houden het volgende in:

- 1 mr. X heeft de zaak niet serieus onderzocht maar slechts voor postbode gespeeld;
- 2 mr. X heeft geen enkele poging tot schikking gedaan;

- 3 mr. X heeft geweigerd gevolg te geven aan de herhaalde verzoeken van klager om het klachtdossier – aanstonds – ter beschikking van de raad te stellen;
- 4 mr. X heeft de aan de klacht voorafgaande correspondentie niet aan de raad overgelegd.

Gezien de aard van deze verwijten stelt het hof eerst vast op welke feiten zij betrekking hebben:

- (i) bij brief van 14 maart 2005 met een groot aantal producties heeft klager bij mr. X in zijn hoedanigheid van deken een klacht ingediend over mr. Y, aan wie hij opdracht had gegeven zijn belangen in een civielrechtelijk geschil te behandelen;
- (ii) daarop heeft mr. Y bij brief van 8 april 2005 gereageerd. Klager heeft vervolgens bij brief van 20 mei 2005 en een faxbericht van 1 juni 2005, beide met producties, zijn zienswijze gegeven. Daarop heeft mr. Y gereageerd bij brief van 27 juni 2005, eveneens met producties. Op 6 juli 2005 heeft klager per fax gereageerd, hetgeen weer is gevolgd door een brief van 25 juli 2005 van mr. Y;
- (iii) bij brief van 3 augustus 2005 heeft mr. X zijn dekenstandpunt geformuleerd;
- (iv) daarop is nog een faxbericht van 23 augustus 2005 van klager gevolgd, alsmede een tweetal brieven van respectievelijk 26 augustus en 5 september 2005 van mr. Y;
- (v) bij brief van 19 september 2005 heeft mr. X de klacht ter kennis van de Raad van Discipline te B gebracht;
- (vi) bij beslissing van deze raad is de klacht op onderdelen op vier van de zeven onderdelen gegrond verklaard en is aan mr. Y de maatregel van schorsing in de uitoefening van de praktijk voor één maand opgelegd. Bij beslissing van 9 februari 2007 (nr. 4617) heeft het hof deze uitspraak vernietigd, minder klachtonderdelen gegrond verklaard en aan mr. Y een voorwaardelijke schorsing van één week opgelegd.

In zijn hiervoor onder (i) respectievelijk (ii) genoemde brieven van 14 maart

2005 en 20 mei 2005 heeft klager aan mr. X gevraagd om uitspraak te doen op ieder onderdeel van de klacht. In zijn daarop volgend faxbericht heeft klager gevraagd waarom het klachtdossier niet aan de raad is doorgezonden; klager verzocht mr. X om actief te interveniëren teneinde een spoedige oplossing te bereiken. In zijn faxbericht van 6 juli 2005 heeft klager aan mr. X verzocht om op ieder onderdeel van de klacht stelling te nemen.

In zijn hiervoor in (iii) genoemde brief van 3 augustus 2005 heeft mr. X alle klachtonderdelen uitvoerig besproken en daarbij telkens aangegeven of hij deze onderdelen gegrond achtte. Tevens heeft mr. X bij klager en mr. Y er op aangedrongen om tot een minnelijke regeling te komen.

In zijn hiervoor in (iv) genoemde faxbericht van 23 augustus 2005 heeft klager gevraagd of mr. Y 'een voorstel aanbiedt', waarbij klager kennelijk doelde op een schikkingsvoorstel. Bij zijn hiervoor in (iv) genoemde brief van 5 september 2005 heeft mr. Y het doen van een voorstel uitdrukkelijk van de hand gewezen.

Klager heeft er bij mr. X nog op aangedrongen ook correspondentie van vóór de klacht aan het voor de raad bestemde dossier toe te voegen. Mr. X heeft dit geweigerd.

De klacht betreft het optreden van mr. X bij zijn onderzoek van de klacht van klager tegen mr. Y. De klacht is dus gericht tegen mr. X in zijn hoedanigheid van deken – thans voormalig deken – van de Orde van Advocaten in zijn arrondissement.

Het hof stelt voorop dat, ook wanneer een advocaat optreedt in een andere hoedanigheid dan die van advocaat, het advocatentuchtrecht voor hem blijft gelden. Indien hij zich bij de vervulling van die andere hoedanigheid zodanig gedraagt (i.e. misdraagt) dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt ondermijnd, zal in het algemeen sprake zijn van een handelen of nalaten in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt waarvan hem een tuchtrechtelijk verwijt kan worden gemaakt.

Beoordeeld dient dus te worden of mr. X in zijn hoedanigheid van deken

bij zijn onderzoek naar de klacht van klager tegen mr. Y, het vertrouwen in de advocatuur heeft ondermijnd doordat hij zich in die hoedanigheid zodanig heeft misdragen dat hij geacht moet worden zich te hebben schuldig gemaakt aan een handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. Aan de hand van dit uitgangspunt zal het hof de hiervoor genoemde vier punten achtereenvolgens opnieuw onderzoeken.

Ad (1) en (2)

Uit zijn voormelde brief van 3 augustus 2005 blijkt dat mr. X de klacht wel degelijk serieus heeft onderzocht. Tevens blijkt uit die brief dat hij op een schikking heeft aangedrongen; mr. Y bleek echter niet bereid hieraan mede te werken.

Ad (3)

In de brieven van klager van 14 maart en 20 mei 2005 kan het hof niet lezen dat klager heeft aangedrongen op onmiddellijke doorzending van de klacht naar de raad. Hoewel deze kwestie in zijn daarop volgend faxbericht wel aan de orde komt en wellicht ook op andere momenten door klager aan de orde is gesteld, blijkt uit zijn latere berichten wederom dat hij heeft aangedrongen op verder onderzoek door mr. X.

Ad (4)

Met de raad is het hof van oordeel dat het aan de deken is om te bepalen welke stukken hij in het dossier voor de raad zal voegen en dat het aan klager vrij stond om zelf stukken aan de raad over te leggen.

De grief wordt daarom in alle onderdelen verworpen. Aan het hof zijn ook overigens geen feiten of omstandigheden gebleken die met zich brengen dat moet worden geoordeeld dat mr. X bij de uitoefening van zijn taak het vertrouwen in de advocatuur heeft ondermijnd of zich anderszins heeft gedragen op een wijze die in strijd is met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt.

Derhalve zal het hof de beslissing van de raad bekrachtigen.

Beslissing

Bekrachtigt de beslissing van de raad.

Noot

De raad neemt als uitgangspunt van zijn beslissing de tot nu toe geldende hoofdregel dat het optreden van een deken als zodanig niet onder tuchtrechtelijke controle staat, tenzij de deken bij het uitoefenen van zijn functie zijn taak zodanig heeft verwaarloosd of zich in die hoedanigheid zodanig heeft misdragen dat hij geacht moet worden zich te hebben schuldig gemaakt aan een handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt (HvD 12 juni 1989, 1147; *Advocatenblad* 1990, p. 119). Deze formulering is in tal van tuchtrechtelijke uitspraken terug te vinden. Mr. P.A. Wackie Eysten wees er in het *Advocatenblad* van 13 juli 2007, p. 427, op dat het de bedoeling van deze rechtspraak is de deken in zijn optreden als zodanig de nodige ruimte te laten. Dat vindt hij juist en verstandig, maar het gaat hem te ver de deken daarvoor in principe, als 'uitgangspunt', buiten het bereik van tuchtrechtelijke controle te brengen. Dat 'uitgangspunt' acht hij bovendien onwaarachtig, want in feite wordt het dekenale optreden wel degelijk getoetst aan de tuchtrechtelijke norm van art. 46 *Advocatenwet*. Het ware zijns inziens beter de ingeslepen formulering te verlaten en te zeggen dat de aard van de functie van deken meebrengt dat bij de tuchtrechtelijke controle waaraan ook het optreden van een deken is onderworpen terughoudendheid dient te worden betracht vanwege de beleidsvrijheid die een advocaat in die functie toekomt. Wackie Eysten wordt deels op zijn wenken bediend. Het hof stelt nu voorop dat, ook wanneer een advocaat optreedt in een andere hoedanigheid dan die van advocaat, het advocatentuchtrecht voor hem blijft gelden. Indien hij zich bij de vervulling van die andere hoedanigheid zodanig gedraagt (i.e. misdraagt) dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt ondermijnd, zal in het algemeen sprake zijn van een handelen of nalaten in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt, waarvan hem een tuchtrechtelijk verwijt kan worden gemaakt. Deze

formulering is helder. Het is alleen jammer dat geen aandacht is besteed aan de beleidsvrijheid die een deken toekomt. Het valt op dat het hof de nieuwe formulering niet beperkt tot de deken, maar spreekt van de advocaat die optreedt in een andere hoedanigheid dan die van advocaat. Is hiermee nu ook klip en klaar dat de advocaat die als mediator, curator of in een andere hoedanigheid optreedt onder het advocaten-tuchtrecht valt? Daar wordt ook wel anders over geacht. Zie Boekman/Bannier, *Advocaten-tuchtrecht*, 4e druk, hoofdstuk III, en het artikel van Wackie Eysten in het *Advocatenblad* van 10 augustus 2007, p. 456 e.v. De tijd zal het leren.

HJdG

.....

Na zeven jaar redelijke termijn niet overschreden

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 25 juni 2007 (mrs. Van der Ham, Van Dooren, Teeuwen, Kneepkens en Houtakkers)

Deken wacht bijna zeven jaar met indiening bezwaar. Dit betekent, gelet op de gang van zaken, geenszins dat de redelijke termijn is overschreden. Het was voor mr. X, die strafrechtelijk werd veroordeeld, duidelijk dat hij zich op enig moment ook tuchtrechtelijk zou moeten verantwoorden. Niet is gebleken dat mr. X in zijn verweer is belemmerd.

- Advocatenwet art. 46 (2.1 Wat in het algemeen niet betaamt; 2.2 Bezwaren van de deken; 2.3 Gedragingen in strafzaken)

Klacht

Bij arrest van de Hoge Raad van 12 september 2006 is onherroepelijk geworden de veroordeling van mr. X tot

een gevangenisstraf van drie maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar en een geldboete van € 10.000, wegens poging een ander uit te lokken tot beïnvloeding van een getuige in een strafzaak, waarin mr. X de verdachte als advocaat bijstond. Terwijl de verdachte, voor wie mr. X optrad, in alle beperkingen zat, heeft mr. X desondanks meegewerkt aan het overtreden van deze beperkingen door correspondentie van de verdachte aan diens echtgenote door te sturen.

Aldus heeft mr. X zich niet gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt.

Standpunt deken

De deken is van oordeel dat mr. X gehandeld heeft zoals een behoorlijk advocaat niet betaamt. Mr. X heeft niet alleen zichzelf, maar ook de beroepsgroep in opspraak gebracht. De deken is van mening dat mr. X zich ook voor de tuchtrechter ter zake dient te verantwoorden.

Voorts stelt de deken het navolgende. De cliënt van mr. X in de hiervoor vermelde strafzaak zat vanaf 10 augustus 1999 tot 5 januari 2000 met alle beperkingen in voorlopige hechtenis. Gedurende deze periode heeft mr. X meegewerkt aan het overtreden van deze beperking door correspondentie van de verdachte aan diens echtgenote door te sturen. Hiervoor heeft mr. X gebruikgemaakt van een tolk. In die correspondentie werden door de verdachte aan zijn echtgenote instructies gegeven hoe zij meisjes moest benaderen, welke meisjes zij moest benaderen en wat die meisjes moesten verklaren. De tolk verklaart dat zij in opdracht van mr. X die stukken heeft vertaald. Hierdoor heeft mr. X misbruik gemaakt van de privileges die de wetgever aan advocaten heeft toegekend.

De deken stelt dat mr. X tot het inzicht is gekomen dat hij verkeerd gehandeld heeft terwijl de deken sindsdien ook geen klachten hebben bereikt over het functioneren van mr. X. De deken is daarom van mening dat mr. X als advocaat zijn beroep moet kunnen blijven uitoefenen. Zoals de strafrechter rekening gehouden heeft met het feit dat mr. X zich nog tuchtrechtelijk moet

verantwoorden, zo dient naar de mening van de deken ook de tuchtrechter rekening te houden met het feit dat mr. X door de strafrechter is gestraft.

Standpunt mr. X

Op 4 februari 2000 vorderde de officier van justitie tegen mr. X een gerechtelijk vooronderzoek. Mr. X werd ervan verdacht dat hij zich in de periode van 10 augustus 1999 tot en met 4 februari 2000 zou hebben schuldig gemaakt aan overtreding van art. 285 a van het Wetboek van Strafrecht (beïnvloeding van getuigen) dan wel uitlokking daarvan dan wel medeplichtigheid daaraan. Op 23 maart 2000 vond in de woning van mr. X en in diens kantoor doorzoeking ter inbeslagneming plaats door de rechter-commissaris. Het is gebruikelijk dat de deken van de plaatselijke Orde daarbij aanwezig is. In dit geval was dat de toenmalig waarnemend deken. Bovendien was daarbij aanwezig de president van de rechtbank. Uit het verhoor van de rechter-commissaris blijkt dat ook de rechter-commissaris van oordeel was dat deze zaak op tuchtrechtelijke wijze diende te worden afgedaan. De president van de rechtbank werd in overweging gegeven een klacht tegen mr. X in te dienen, maar de president heeft zulks niet gedaan. In april 2000 heeft een bespreking plaatsgevonden tussen de toenmalige deken van de plaatselijke Orde van Advocaten en mr. X. Deze laatste heeft in die bespreking erkend dat hij in strijd heeft gehandeld met de vigerende beperkingen. Desondanks deelde zowel de president van de rechtbank als de deken mr. X mede dat zij geen klacht respectievelijk dekenbezwaar tegen mr. X zouden indienen, dit ondanks het feit dat zij aanvankelijk hadden aangegeven dat een disciplinair afdoen van de zaak tegen mr. X de voorkeur verdiende boven het strafrechtelijk afdoen daarvan. Kennelijk heeft men toen geoordeeld dat, waar deze zaak strafrechtelijk afgedaan zou worden, een tuchtklacht respectievelijk dekenbezwaar achterwege zou kunnen blijven.

Op 22 mei 2003 verscheen er een publicatie in een dagblad waarin mr. X ervan werd beschuldigd een ambtenaar van politie te hebben omgekocht. De

gemachtigde van mr. X, die als advocaat voor mr. X optrad, gaf de toenmalige deken in overweging het oordeel van de strafrechter in deze zaak af te wachten.

Op 14 april 2004 werd mr. X veroordeeld. Tegen het vonnis stelde mr. X hoger beroep in. In oktober 2004 trad een nieuwe deken aan. Deze heeft een bespreking geëntameerd op 28 december 2004. In die bespreking heeft hij aangegeven dat hij een klacht tegen mr. X wilde indienen in verband met het door mr. X handelen in strijd met de opgelegde beperkingen.

Op 26 november 2004 wees het gerechtshof arrest in de zaak tegen mr. X. Mr. X werd in appèl alsnog vrijgesproken van omkoping van een politieagent, doch hij werd andermaal veroordeeld wegens poging tot beïnvloeding van een getuige en het medeplegen van beïnvloeding van een getuige. Aan mr. X werd een gevangenisstraf opgelegd voor de duur van drie maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar alsmede een geldboete van € 10.000.

In de voormelde bespreking met de deken werd het strafrechtelijk oordeel onder ogen gezien, maar de toenmalige deken deelde mede dat hij niet overwoog om ter zake van de strafbare feiten een dekenbezwaar in te dienen. Op 12 september 2006 verwierp de Hoge Raad het cassatieberoep. Dat gaf de toenmalige deken aanleiding opnieuw een bespreking met mr. X en diens gemachtigde te hebben op 26 september 2006. Door de deken werd in oktober 2006 aangekondigd dat hij een dekenbezwaar zou indienen. Eerst bij brief van 7 februari 2007 werd door de nieuwe deken een bezwaar bij de raad ingediend. Dit dekenbezwaar werd derhalve ingediend bijna zeven jaar nadat aan de deken kenbaar was gemaakt dat mr. X tuchtrechtelijk verwijtbaar had gehandeld.

Uit de jurisprudentie blijkt dat de Advocatenwet geen verval of verjaring van het klachtrecht kent, maar dat desondanks een niet-ontvankelijkheid kan worden uitgesproken wanneer sprake is van het overschrijden van een redelijke termijn voor het indienen van een klacht. De deken heeft bijna zeven jaar gewacht met het indienen van zijn

klacht. Dat is onredelijk lang. Het handelen door mr. X in strijd met de beperkingen was geen strafbaar feit. Het dekenbezwaar op dit punt had derhalve al in 2000 ingediend kunnen worden. De deken achtte het niet opportuun om toen een klacht in te dienen. Mr. X is van mening dat de beslissing van de toenmalige deken om geen klacht in te dienen ter zake van het handelen in strijd met de beperkingen, ook zijn opvolgers bindt.

Mr. X heeft reeds in een vroeg stadium aan de toenmalige deken en de toenmalige president van de rechtbank toegegeven dat hij in tuchtrechtelijk opzicht over de schreef was gegaan. Toen hij als advocaat in de voormelde strafzaak optrad, was hij vijf jaar als advocaat ingeschreven. Hij was werkzaam op een volledig civielrechtelijk georiënteerd kantoor. Het was de eerste grote strafzaak die mr. X kreeg te behartigen. In tuchtrechtelijk opzicht is mr. X voordien nooit met de tuchtrechter in aanraking geweest en ook nadien is tegen hem nimmer een klacht bij de tuchtrechter ingediend. Als de raad van oordeel is dat het grote tijdsverloop geen reden is de niet-ontvankelijkheid uit te spreken, dan heeft de enorme tijdsoverschrijding uiteraard gevolgen voor de strafmaat. Het is de vraag of in deze zaak een tuchtrechtelijke maatregel iets toevoegt aan hetgeen de strafrechter al heeft geoordeeld. Mr. X heeft van deze zaak enorm geleerd. Als men al denkt aan een sanctie, dan zou volstaan kunnen worden met een enkele waarschuwing of eventueel een berisping.

Beroep op niet-ontvankelijkheid

Mr. X voert te dezen twee gronden aan waarop hij de niet-ontvankelijkheid baseert:

- 1 in 2000 vond er een bespreking plaats tussen de toenmalige deken, de president van de rechtbank en mr. X. Zowel de president als de deken deelde volgens mr. X mede dat zij geen klacht respectievelijk dekenbezwaar tegen mr. X zouden indienen;
- 2 mr. X stelt dat de toenmalige deken reeds in 2000 op de hoogte was van het feit dat mr. X in strijd had gehandeld met de aan zijn cliënt opgelegde

beperkingen.

Ten aanzien hiervan overweegt de raad het navolgende.

Ad 1

Vaststaat dat in 2000 de deken wist dat mr. X gehandeld had in strijd met de aan zijn cliënt opgelegde beperkingen, maar dat er bovendien nog een strafzaak tegen mr. X aanhangig was. De deken kon op dat moment niet inschatten of mr. X al of niet strafrechtelijk veroordeeld zou worden. Als hij desondanks besloten en kenbaar gemaakt had om geen bezwaar tegen mr. X in te dienen, dan had hij in deze 'zware zaak' zulks zeker schriftelijk aan mr. X laten weten. Nu dat niet is geschied, gaat de raad voorbij aan het te dezen gevoerde verweer. De raad verwijst te dezen naar hetgeen de gemachtigde in zijn pleidooi gesteld heeft, te weten: 'Op het tuchtrechtfront blijft het dan jarenlang rustig. Dat wordt anders als op 22 mei 2003 een publicatie verschijnt in een dagblad waarin staat dat cliënt er ook van wordt verdacht dat hij een politieambtenaar zou hebben omgekocht. Dan vraagt de toenmalige deken mr. X om opheldering. Ik laat hem weten dat cliënt ontkent de politieagent te hebben omgekocht en ik geef de toenmalige deken in overweging in deze zaak te wachten totdat de strafrechter zal hebben geoordeeld.'

De raad merkt op dat het voorstel aan de deken niet strookt met de bewering dat de voormalige deken afgezien had van het indienen van een klacht. Mr. X of diens gemachtigde had toen daarop een beroep moeten doen. Nu zij dat niet gedaan hebben, is minder aannemelijk dat de voormalige deken heeft medegedeeld van het indienen van een bezwaar af te zien.

Ad 2

In het tuchtrecht voor advocaten bestaan geen algemene termijnen voor verjaring of verval betreffende het indienen van een klacht. Bij de beoordeling van een beroep op niet-tijdige indiening van een klacht moeten twee belangen tegen elkaar worden afgewogen: enerzijds de rechtszekerheid voor

de advocaat dat door hem verrichte werkzaamheden na het verstrijken van een redelijke termijn niet meer ter discussie zullen worden gesteld en anderzijds het maatschappelijk belang dat het optreden van een advocaat door de tuchtrechter getoetst kan worden. Daarbij is van belang op welk tijdstip klager kennis heeft gekregen van het door hem gewraakte handelen van de advocaat en de vraag of de advocaat door het tijdsverloop in zijn verdediging is belemmerd.

De raad is van oordeel dat het niet onjuist was van de in 2000 fungerende deken om met het indienen van een bezwaar tegen mr. X te wachten totdat de uitslag van de strafzaak tegen mr. X bekend was geworden. Voorts is ook daarna geen enkele maal gesuggereerd zijdens een deken dat geen tuchtaak zou volgen, in tegendeel, aan de in 2003 fungerende deken werd zijdens mr. X gevraagd te wachten met het indienen van een bezwaar, terwijl de deken die in 2004 ging fungeren in een bespreking aankondigde een bezwaar te zullen indienen.

Het was voor mr. X duidelijk dat hij zich op enig moment ook tuchtrechtelijk zou moeten verantwoorden. Het

indienen van het bezwaar tegen mr. X in februari 2007 betekent geenszins, gezien de hiervóór geschetste gang van zaken, dat de redelijke termijn in deze is overschreden. Bovendien stelt de raad vast dat niet is gebleken dat mr. X in zijn verweer is belemmerd.

Beoordeling

Door erkenning van de zijde van mr. X staat vast dat hij gehandeld heeft in strijd met de beperkingen die aan zijn cliënt waren opgelegd. Het is een belangrijk privilege dat de advocaat uit hoofde van zijn functie het recht op vrij verkeer met de gedetineerde cliënt toekomt, ook al zijn hieraan beperkingen opgelegd. Dit privilege is wettelijk vastgelegd. Vaststaat dat mr. X van dat voorrecht ernstig misbruik heeft gemaakt. De raad acht zulks in ernstige mate klachtwaardig.

Daarnaast staat vast dat mr. X strafrechtelijk is veroordeeld voor – kort gezegd – het beïnvloeden van getuigen. De raad acht een dergelijke handelwijze in ernstige mate afbreuk doen aan de integriteit die van een advocaat verwacht mag worden.

Het handelen van mr. X schaadt tevens in ernstige mate het vertrouwen

in de advocatuur. Het bezwaar van de deken is gegrond.

Ter zake de op te leggen maatregel overweegt de raad als volgt: ofschoon de gedragingen van mr. X in alle opzichten verwerpelijk zijn, wil de raad rekening houden met het feit dat mr. X strafrechtelijk is veroordeeld en hem een straf is opgelegd en met de verklaring van de deken dat hem verder geen klachten over mr. X hebben bereikt. Ook kan de raad navoelen dat de lange tijd waarmede mr. X met zijn eigen onverantwoordelijk gedrag is geconfronteerd, zodanig van invloed is geweest dat een herhaling niet is te verwachten. De raad wil volstaan met de hierna op te leggen sanctie.

Beslissing

Afwijzing van het beroep op niet-ontvankelijkheid.

Gegronde verklaring van het dekenbezwaaar met oplegging van de maatregel van voorwaardelijke schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van zes maanden met een proeftijd van twee jaar.

.....
 (advertentie)

Juridische problemen in SPANJE ?

BRESSERS
 ADVOCATEN ♦ ABOGADOS

Litigation - Beslaglegging - Verhaalsonderzoeken
 Betekeningen EU-Betekenningsverordening
 Nalatenschappen - Executies EU-Insolventieverordening
 Forumshopping - Fiscaal advies - Projectontwikkeling

**BARCELONA – MADRID – ALICANTE
 MÁLAGA – SAN SEBASTIÁN**

T +34 934813636 / F +34 933013904
 E info@bressersadvocaten.com | www.bressersadvocaten.com

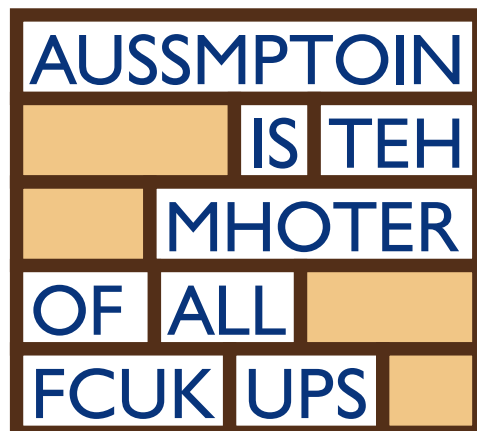
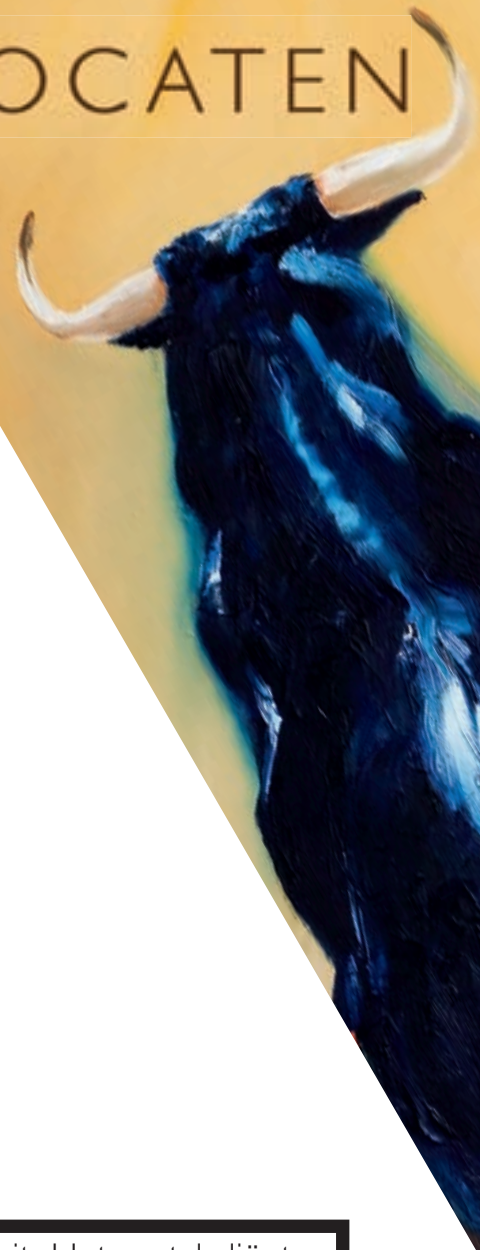
Alt Kam Boer a d v o c a t e n

Civiele cassatie?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
 tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

GIJS HEUTINK ADVOCATEN

Gijs Heutink Advocaten groeit. Het aantal cliënten dat zijn weg naar ons vindt, wordt groter. Ons team van vijf jonge en ambitieuze advocaten wil daarom graag uitbreiden. We hebben plaats voor

twee beginnende of gevorderde advocaat medewerkers

met ervaring in het bestuursrecht en het bestuursprocesrecht. We zoeken kantoorgenoten met een helder verstand, veel enthousiasme en drive. Affiniteit en ervaring met schrijven in vakbladen wordt toegejuicht. We bieden een inspirerende werkomgeving in een team van betrokken collega's, en een interessante, deels internationale praktijk.

Voor meer informatie kun je contact opnemen met Anita Wurzenrainer of Yvonne Penning, (t: +31 20 3050120). Stuur je sollicitatiebrief met curriculum vitae vóór 14 juni a.s. naar: Gijs Heutink Advocaten – t.a.v. Gijs Heutink – 1017 DL Amsterdam, Keizersgracht 477 gijs@gijsheutinkadvocaten.nl. Kijk op www.gijsheutinkadvocaten.nl en proef de sfeer.

Specialisten in ruimtelijk bestuursrecht, vastgoedontwikkeling en procesrecht.

Optijd Opdehoogte OpMaat

Ontvang de meest recente juridische informatie. Direct.

Als juridisch professional lost u dagelijks problemen op. Hiervoor heeft u vakinformatie nodig. Op elk gewenst moment. OpMaat helpt u daarbij. Via dit online portal heeft u 24 uur per dag toegang tot een uitgebreide, overzichtelijke en actuele juridische database. Een innovatief zoekstelsel brengt u snel tot de kern van de zaak. Alle nieuws, wet- en regelgeving, officiële publicaties en jurisprudentie zijn onderling gekoppeld. Zo behoudt u steeds het overzicht. Automatisch op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen? Ontvang dagelijks, drie keer per week of wekelijks een e-mailtendering. Uiteraard volledig afgestemd op uw informatie-behoefte en uw specifieke vakgebied.

Nu gratis 2 maanden op proef. Kijk voor meer informatie op: www.sneltotdekern.nl

OpMaat
SNEL TOT DE KERN VAN DE ZAAK

Sdu UITGEVERS

Compagnon gezocht op kostenbasis

Ondernemingsrechtelijk georiënteerd kantoor te Utrecht, met goede praktijk en op representatieve locatie in de stad, zoekt compagnon om op kostenbasis mee samen te werken.

Het kantoor wordt gedreven door één ervaren advocaat. De idee achter deze uitnodiging is, dat de nieuwe compagnon een praktijk heeft die aansluit bij de huidige praktijk, zodat gezamenlijk eenzelfde (zakelijke) doelgroep kan worden bediend. Het kan hetzelfde specialisme zijn, maar ook een ander specialisme, mits de praktijken qua aard en doelgroep op elkaar aansluiten. Aldus kan worden geprofiteerd van elkaars expertise, kunnen de kosten worden gedeeld, kan er over en weer ondersteuning plaats vinden en is het de bedoeling ook vooral een prettige tijd en samenwerking te hebben.

Uitgangspunt is dat de geïnteresseerde zelf een praktijk heeft, maar het is denkbaar dat diens praktijk nog niet volledig ontwikkeld is en dat verdere op- en uitbouw plaatsvindt gedurende de samenwerking.

Reacties graag naar BDM B.V. via bdmbv@euronet.nl onder vermelding van nummer 7876.

medisch advies

Een adviesburo met meer dan vijftientig jaar ervaring en gespecialiseerd in advisering in:

medische zaken
met
juridische aspecten.

Oorspronkelijk gevestigd in Oostrum (Lb) thans ook gevestigd in Rotterdam en Laren (Nh).

Indien u van de diensten van één van onze medisch adviseurs gebruik wilt maken neem dan vrijblijvend contact op met:

mr. drs. H.H. Stad

telefonisch bereikbaar onder nummer(s): 0478-588383; 010-4840999; 035-5381315
e mail: hhstad@stadmedischadvies.nl

Visser & Silfhout Advocaten & Mediators te Dordrecht is een goed geoutilleerd en professioneel kantoor waar 10 advocaten werkzaam zijn in een informele en plezierige werksfeer. Opdrachtgevers zijn overheid, bedrijfsleven en particulieren.

Wij zoeken voor
spoedige indiensttreding

- **ADVOCAAT-MEDEWERKER**
(minimaal voltooide stage)
Familierecht / arbeidsrecht m/v

- **ADVOCAAT-STAGIAIRE**
Familierecht / arbeidsrecht m/v

- **ADVOCAAT-MEDEWERKER**
(minimaal voltooide stage)
Ondernemingsrecht m/v

- **ADVOCAAT-MEDEWERKER**
(minimaal voltooide stage)
Vastgoed / ruimtelijke ordening /
bestuursrecht m/v

Zin om te werken op een leuk en
bijzonder kantoor met uitstekende
specialisten?

Sollicitaties en inlichtingen :
Mr J.H. Silfhout
Postbus 1034, 3300 BA DORDRECHT
Tel. 078-613.45.33
email : jhsilfhout@vissersilfhout.nl
www.vissersilfhout.nl

Visser Silfhout

ADVOCATEN & MEDIATORS

VAN DEN BIESEN BOESVELD

ADVOCATEN

Wij hebben een prachtpraktijk op het gebied van het bestuursrecht en het (overheids)aansprakelijkheidsrecht. Europees recht is ons net zo vertrouwd als het Nederlandse. Procederen over ruimtelijke ordening en natuur en milieu is bij ons aan de orde van de dag. Wij werken voor een groot aantal lagere overheden, maatschappelijke organisaties en particulieren.

Wij zoeken een

ADVOCaat-MEDEWERKER

en/of een

ADVOCaatSTAGIAIRE

in het bijzonder voor de natuur- en milieupraktijk

Brieven graag binnen twee weken na datum van deze advertentie zenden aan:

VAN DEN BIESEN BOESVELD ADVOCATEN

t.a.v. mr. Robbert Boesveld

Postbus 16674

1001 RD AMSTERDAM

e-mail: robbertboesveld@vandenbiesenboesveld.nl

INTERNATIONAAL JURIDISCH INSTITUUT

Spui 186
2511 BW
's-Gravenhage
telefoon 070-3460974
telefax 070-3625235
E-mail iji@worldonline.nl

Het Internationaal Juridisch Instituut adviseert in zaken betreffende internationaal en buitenlands recht, in het bijzonder waar het gaat om vragen van internationaal privaatrecht en buitenlands privaatrecht- en procesrecht.

Werkterreinen zijn onder andere:

- personen- en familierecht
- nationaliteitsrecht
- erfrecht
- procesrecht
- overeenkomstenrecht
- strafrecht
- onrechtmatige daad

De brochure inzake taak, werkwijze en tarifiering wordt op verzoek toegezonden.

Bezoek onze site: www.iji.nl

VOX ET LINGUA

Vertalingen (gewaarmerkt)

Da Costakade 8-huis
1052 SJ Amsterdam

Mobiel 06-20004823
Telefoon 020-6167821
E-mail vox@euronet.nl
Internet www.voxetlingua.nl

VOX ET LINGUA |

PUUR Advocaten voert een niche praktijk, welke gericht is op arbeidsrecht, reorganisaties en herstructurerings. Het is een landelijke praktijk, waarbij voor grote en middelgrote ondernemingen en instellingen wordt gewerkt. In verband met de groei van het kantoor zijn we op zoek naar ambitieuze, gedreven en enthousiaste advocaten met ondernemingszin.

**Ervaren medewerker en (gevorderd) stagiair
ARBEIDSRECHT**

Voor meer informatie over beide functies kunt u contact opnemen met mr. Jan Verwiel (076-5236070) of bekijk onze website: www.puuradvocaten.nl
Stuur of mail uw sollicitatie naar PUUR Advocaten t.a.v. mr. Jan Verwiel, postbus 5660, 4801 EB Breda / j.verwiel@puuradvocaten.nl

Bent u geïnteresseerd, richt dan uw sollicitatie aan mr W.A. van der Stroom-Willemsen, wendy.vanderstroom@smeetsgijbels.com of neem contact op voor informatie.

SmeetsGijbels B.V.
Westersingel 84 (3015 LC) Rotterdam
Postbus 1629 (3000 BP) Rotterdam.
T + 31 (0)10 - 266 66 66
F + 31 (0)10 - 266 66 55
www.smeetsgijbels.com

SmeetsGijbels is een gespecialiseerd familierechtkantoor, waar vakkennis en ervaring gebundeld worden.

SmeetsGijbels heeft plaats voor een

***enthousiaste
en ambitieuze
medewerker***

met aantoonbare belangstelling voor en ervaring op het gebied van het personen- en familierecht.

SmeetsGijbels

Workshop Digitaal Bewijs

Door Hoffmann Forensische Dienstverlening

Doelgroep

Deze nieuwe workshop is met name ontwikkeld voor juristen, advocaten, officieren van justitie, rechters, deurwaarders of journalisten die in het werk regelmatig te maken hebben met bewijs, afkomstig van elektronische gegevensdragers. Ook voor diegenen die zich hierin beroepsmatig willen verdiepen of specialiseren is deze workshop geschikt. Voor het volgen van deze workshop is ruime basiskennis van computers voldoende.

Het betreft een door de Nederlandse Orde van Advocaten erkende opleiding.

Voor advocaten levert deze workshop 4 PO-punten op.

Waar en wanneer

Locatie: Luidspreekerstraat 10 te Almere

Data: Donderdag 12 juni en
dinsdag 30 september 2008

Tijd: 13.00 uur tot 18.00 uur

Aanmelden en informatie

De workshop kost € 750,- excl. btw. Wilt u deze inspirerende workshop niet missen? Reserveer dan tijdig via 036 - 52 33 090 of via onze website: www.hoffmannBV.nl.

Luidspreekerstraat 10 – 1322 AX Almere
Tel 036 – 52 33 000 – info@hoffmannBV.nl

Inhoud:

De workshop digitaal bewijs is onderverdeeld in 8 modules en twee afsluitende cases.

Module 1 Digitaal forensisch vakgebied

In de module leert de deelnemer wat digitaal forensisch onderzoek is en wat er allemaal bij komt kijken.

Module 2 Wet- en regelgeving

In deze module wordt de huidige wet- en regelgeving behandeld.

Module 3 Soorten onderzoek

De deelnemer leert welke onderzoeken er mogelijk zijn aan de hand van voorbeelden uit de praktijk.

Module 4 Basis computer- en netwerkkennis

De deelnemer maakt kennis met de basisbeginselen van computers en netwerken, die nodig zijn om digitaal bewijs op waarde te kunnen schatten.

Module 5 Digitaal bewijs

De deelnemer leert hoe de bewijs-'life cycle' eruitziet en uit welke fasen het digitaal forensisch onderzoek bestaat.

Module 6 Veiligstellen

In deze uitgebreide module leert men op welke wijze en onder welke voorwaarden digitaal bewijsmateriaal moet worden veiliggesteld.

Module 7 Vaktermen & rapportage

Vaktermen en rapportage van aangetroffen bewijs worden behandeld.

Module 8 Digitaal bewijsmateriaal in de rechtszaal

In deze module leert de deelnemer het digitaal forensisch proces te toetsen en hierover juridische vragen te stellen aan een eventueel getuigdeskundige.

Praktijkcases

De dag wordt afgesloten met twee realistische cases.

Karakter

volgens
Nysingh

Ernest Loor, *advocaat Ondernemingsrecht bij Nysingh*

Met vestigingen in Apeldoorn, Arnhem en Zwolle heeft Nysingh van oudsher een sterke positie in de regio. Zonder daar overigens een grens te trekken. We zijn landelijk actief, maar ook thuis in Europa. En bovendien wereldwijd vertegenwoordigd dankzij deelname aan het netwerk TAGLaw. Bij Nysingh werken circa 105 advocaten en 35 (kandidaat-)notarissen. In totaal zijn er ruim 340 mensen binnen onze organisatie werkzaam.

Zoek jij de brede expertise van een top 20 kantoor? Een kantoor waar je je verder kunt specialiseren en ontwikkelen? Dat ruimte biedt voor ondernemerschap? Waar een goede balans tussen werk en privé belangrijk is? Dan is het tijd om kennis te maken.

Op dit moment zijn wij op zoek naar een:

- **advocaat-medewerker Ambtenarenrecht/Arbeidsrecht**
- **advocaat-medewerker Ondernemingsrecht/Arbeidsrecht**
- **advocaat-medewerker Ondernemingsrecht**
- **advocaat-medewerker Vastgoed/Overheidspraktijk**
- **advocaat-medewerker en advocaat-stagiaire Aansprakelijkheid, Verzekering & Vervoer**

Kijk voor meer informatie over de openstaande vacatures op www.werkenbijnysingh.nl

nysingh
advocaten-notarissen

Ben jij als advocaat in de wieg gelegd?

Machiels Advocaten is één van de grotere kantoren in Fryslân, dat de kinderschoenen ontgroeid is. Er werken momenteel, verdeeld over drie vestigingen, 15 advocaten met diverse specialismen. Voor onze vestiging te Sneek aan het Prinses Julianapark nr. 4 zoeken wij met spoed een (gevorderde) stagiair(e) voor de algemene praktijk met nadruk op het personen- en familierecht. Bij voorkeur iemand met "Sneeker wortels", die ook bereid is in of nabij Sneek te wonen of daar reeds woont. Dat Sneek een prettige plaats is om in te wonen en te werken hoeven wij uiteraard niet meer te vertellen. Wij zorgen voor een gedegen praktijkopleiding en arbeidsvoorwaarden conform de richtlijnen van de NOVA.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met mevr. mr. A.H. Horstman (Sneek) of mr. J.M.E. Hamming (Drachten) 0512-515999. U kunt uw getypte sollicitatiebrief voorzien van cv en cijferlijst sturen t.a.v. mr. J.M.E. Hamming, postbus 277, 9200 AG Drachten. De sollicitatietermijn sluit 3 weken na het verschijnen van deze advertentie.

Machiels **Advocaten**

Spaanse wetgeving lastig?

Niet voor Gimbrère International | Advocaten!

Gimbrère International | Advocaten,
hét Nederlandse advocatenkantoor met vestigingen in Spanje.

Vanuit Barcelona en Madrid begeleiden en adviseren wij Nederlandse bedrijven en particulieren in Spanje, gebruikmakend van zowel Spaanse als Nederlandstalige advocaten met jarenlange ervaring en expertise op fiscaal en juridisch gebied. Wij werken eveneens regelmatig samen met Nederlandse advocatenkantoren om ook hun cliëntèle in het buitenland vakbekwaam bij te staan. Internationaal, want... ieder zijn eigen vak!

Onze vestigingen

Barcelona
Consell de Cent 373 5-2
08009 Barcelona, Spanje

Madrid
Plaza Santa Ana 4
28012 Madrid, Spanje

T +34 (0) 93 272 50 98
E info@gimbrere.es

Breda

Wilhelminasingel 1a
T +31 (0) 76 514 05 05
E info@gimbrere.nl

Onze specialisaties in Spanje

| Onroerend goed
| Incassozaken
| Ondernemingsrecht
| Letselschade en aansprakelijkheid
| Personen- en familierecht
| Strafrecht
| Arbeidsrecht
| Contractenrecht

GIMBRÈRE
international | advocaten

Bezoekt u eens onze website www.gimbrere.nl

BROWN

ADVOCATEN / LAWYERS

Brown Advocaten, gevestigd in Aruba, is een vooraanstaand kantoor met een commerciële praktijk, waar 6 advocaten werkzaam zijn. Ons cliëntenbestand komt voornamelijk uit het bedrijfsleven waaronder diverse hotels, semi-overheidsinstellingen, banken en verzekeringsbedrijven. De voertaal met onze cliënten is veelal het Engels.

Wij zoeken een

advocaat-stagiaire en/of advocaat-medewerker

- voor de civiele en algemene praktijk
- met goede juridische kwaliteiten
- goede contactuele eigenschappen
- goede talenkennis
- teamgeest
- en een commerciële, creatieve en praktische instelling

Bent U geïnteresseerd, dan verzoeken wij u contact op te nemen met mr Eugène Martis en uw sollicitatiebrief met curriculum vitae - bij voorkeur via e-mail - op te sturen aan:

Brown Advocaten
T.a.v. mr Eugène H.J. Martis
Wayaca 31-C
Postbus 651
Aruba
Tel.: (0297) 523-4242
Fax: (0297) 523-4220
e-mail: eugene@brownlawyers.com

Ruim 21.000 kwaliteitsbewuste horecaondernemingen zijn aangesloten bij Koninklijk Horeca Nederland. In Woerden staat het kantoor van waaruit circa 110 medewerkers op professionele wijze ondersteuning bieden aan de ruim 220 bij Koninklijk Horeca Nederland aangesloten afdelingen en hun leden. Bovendien heeft onze organisatie een fijnmazig netwerk van consultants in het land. Hierdoor staan we dicht bij onze leden, kunnen we hen snel van dienst zijn en hun individuele en collectieve belangen op een breed scala van terreinen effectief behartigen.

Voor de afdeling Ledenservice zoeken wij

een jurist/advocaat (m/v) 28/40 uur

Het team van 7 juristen verleent rechtsbijstand aan horecaondernemers. De betaalde dienstverlening van de afdeling Juridische Zaken vormt een aanvulling op de gratis ondersteuning van Info & Advies en consultants aan de bij ons aangesloten horecaondernemers. De advisering betreft het civiele recht (arbeidsrecht, huurrecht, algemeen contractenrecht) en bestuursrecht. De juristen beschikken daarmee over een brede kennis en zijn all-round inzetbaar. Drie van hen zijn beëdigd als advocaat in dienstbetrekking.

Ben jij in het bezit van het doctoraal examen Nederlands recht? Heb je minimaal drie jaar ervaring in de rechtsbijstandsverlening op (één van de) genoemde rechtsgebieden en/of wil je je kennis verbreden? Heb je aantoonbare affiniteit met het (horeca-)ondernemerschap en een zelfstandige, maar ook collegiale instelling? Dan ben jij wellicht de collega die wij zoeken en nodigen wij je graag uit te solliciteren.

Inschrijving als advocaat(-stagiair) in dienstbetrekking is mogelijk.

Wat bieden wij?

- Uitdagende functies in een collegiale, hartelijke en informele werkomgeving;
- Uitstekende arbeidsvoorwaarden, waaronder een goed salaris, en premievrij pensioen;
- Een interessante, ondernemersgerichte praktijk binnen een snel groeiende ondernemersvereniging;
- Mogelijkheid tot opleidingen en interne doorgroei binnen de organisatie.

Solliciteren?

Je CV en motivatie kun je richten aan:

Koninklijk Horeca Nederland
t.a.v. afdeling Personeel & Organisatie
Postbus 566
3440 AN WOERDEN

Of via E-mail bij Lucia Makkink: L.makkink@horeca.org

Meer informatie?

Uitgebreide informatie over beide functies vind je op www.horeca.org of telefonisch bij mr. Tom van Dijk, Hoofd Ledenservice: 0348-489436.

Geen acquisitie gewenst.

Van Duin & Van den Brink is een klein informeel advocatenkantoor dat een algemene praktijk voert en gevestigd is te Ridderkerk.

Wij zijn op zoek naar een advocaat die op basis van kostendeling voor zichzelf wil beginnen in een goedlopend kantoor.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met mr. J.F. van Duin of mr. J.W.M. Kromme.

0180 490490

Van Duin & Van den Brink
Ridderhof 5a
2981 ET RIDDERKERK

KRIM ADVOCATEN

Krim Advocaten te Haarlem is op zoek naar een 3e collega/confrère met een afgeronde stage om het kantoor op basis van kostendeling te komen versterken. Het kantoor is informeel, gericht op een persoonlijke aanpak en is gespecialiseerd in de rechtsgebieden personen- en familierecht, arbeidsrecht en sociaal zekerheidsrecht. Uw schriftelijke reactie kunt u sturen aan: Krim Advocaten, t.a.v. mr. A. Krim, Verspronckweg 2 te (2023 BL) Haarlem of mailen aan assia.krim-t@telfort.nl.

Westhoff Advocaten, bestaande uit negen advocaten en gevestigd aan het Vondelpark te Amsterdam, zoekt ter versterking van het team:

Twee advocaten en/of gevorderde stagiaires

wij werken hard en ontspannen,
wij werken zelfstandig en samen,
wij zijn deskundig en ontwikkelen,
wij zijn sociaal en commercieel,
wij zijn generalisten en specialisten,
wij hebben een kostenmaatschap met relatief lage kosten,
wij zijn gespecialiseerd in het arbeidsrecht, ambtenarenrecht,
sociaal verzekeringsrecht, personen- en familierecht en strafrecht.

Herkent u zich? Reageer dan vóór 16 juni aanstaande.
Ook juristen met ruime ervaring buiten de advocatuur worden uitgenodigd te solliciteren.

Uw reactie kunt u richten aan:
Westhoff Advocaten t.a.v. mr Karen de Bie
Roemer Visscherstraat 39, 1054 EW Amsterdam
Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met
mr Karen de Bie, 020-6644046, e-mail kdebie@westhoff.nl

DE HAAS DE JONG
ADVOCATEN EN MEDIATORS

De Haas en De Jong is een samenwerkingsverband dat is voortgekomen uit de sociale advocatuur en is een begrip in Midden-Brabant. Door 9 advocaten wordt rechtshulp verleend aan particulieren, midden- en kleinbedrijf en maatschappelijke organisaties.

Wegens vertrek van een van de maten zoeken wij een **ervaren advocaat arbeidsrecht** die in staat is de bestaande praktijk uit te bouwen. Toetreding tot de maatschap is bespreekbaar.

Reacties graag spoedig aan
mr René de Haas, postbus 3219, 5003 DE Tilburg
r.de.haas@dehaas-dejong.nl

www.dehaas-dejong.nl

vanBeilen|Rauwerda
advocaten

Voor de uitbreiding van ons jong en dynamisch kantoor hebben wij plaats voor een full-time

(gevorderd) advocaat-stagiaire (m/v)

Wij zijn op zoek naar een advocaat-stagiaire met ambitie, talent en een commerciële instelling.

Binnen het kantoor zul je breed worden ingezet, zowel in de civiele praktijk voor het midden- en kleinbedrijf als in de particuliere praktijk.

Wij streven naar hoogwaardige dienstverlening, waarbij een gelijkwaardig en laagdrempelig contact met de cliënt centraal staat. Uiteraard bieden wij, naast een uitstekende werksfeer, goede arbeidsvoorwaarden.

Affiniteit met Leeuwarden is een pré. Ook gevorderde stagiaires worden uitgenodigd te solliciteren.

Als je van mening bent dat je past binnen ons team, stuur dan uiterlijk 21 juni 2008 je sollicitatiebrief met CV naar:

Van Beilen | Rauwerda advocaten
T.a.v. mr. H.A. van Beilen
Postbus 1274
8900 CG Leeuwarden
t. 058 - 2991131
w. www.vanbeilenrauwerda.nl

Vaessen & Van Kempen *advocaten*

te Cuijk
(op 15 km van Nijmegen)

zoekt ter versterking van het team een enthousiaste

ADVOCaat-MEDEWERKER / GEVORDERDE STAGIAIR(E) voor de algemene praktijk

Ons kantoor kent een informele werksfeer en biedt kwaliteit, ook in de begeleiding en opleiding.

Sollicitaties binnen 14 dagen te richten aan:

Vaessen & Van Kempen advocaten
t.a.v. mr. E.C.M.J. van Kempen
Postbus 68
5430 AB CUIJK

info@advocatencuijk.nl
www.advocatencuijk.nl

JPR

ADVOCATEN

Wij, voorheen De Jonge Peters R Emmelink Advocaten, zijn een breed gespecialiseerd top-30 advocatenkantoor met hart voor cliënten en passie voor de advocatuur. Ambitieuw en nuchter tegelijk, dát zijn wij ten voeten uit. Met 5 vestigingen in Oost-Nederland werken wij regionaal en (inter)nationaal samen met ondernemers op basis van servicegerichtheid en heldere afspraken.

Vanuit deze grondbeginselen gaan wij ons kantoor verder ontwikkelen. En daar hoort ons inziens een nieuwe uitstraling bij. En nieuwe gezichten. Van vakgenoten die zich verder willen ontwikkelen en daarmee willen bijdragen aan de groei van ons kantoor. Bijvoorbeeld in de volgende openstaande functies:

ADVOCAAT-MEDEWERKERS

- ONDERNEMINGSRECHT /
INSOLVENTIE m/v
- ARBEIDSRECHT m/v

Jij bent leergierig, creatief, daadkrachtig én communicatief. Als 'ondernemer' heb je daarnaast ook gevoel voor de commerciële aspecten van de advocatuur. Wij geven je daarvoor de zelfstandigheid én begeleiding. Met diverse specialistische opleidingsmogelijkheden en het perspectief om toe te treden tot de maatschap.

Interesse? Kijk op www.jpr.nl en stuur dan een bondige sollicitatiebrief of email, met cv, naar: JPR advocaten, Afdeling P&O t.a.v. Belinda Kolk, Postbus 623, 7400 AP Deventer of P&O@jpr.nl.

ICT CONCEPT BV
BASICWEG 19A
3821 BR AMERSFOORT

T 033 4330188
F 033 4330244

www.ict-concept.nl
info@ict-concept.nl

ict concept

KANTOORAUTOMATISERING VOOR JURIDISCHE PROFESSIONALS

*Het is ideaal om een
IT-partner te hebben
die alles voor je regelt.
Dat geeft een gerust
gevoel.*

Mr. C. E. Dingemans
DingemansVanderKind